

Datum

17 november 2021

Auteur(s)

Thijs Lenderink, Henk Mogezoomp & Nathalie
Theelen (I&O Research)

Status

Definitief

Afvalinzameling Stichtse Vecht

Een onderzoek naar het afvalbeleid en de afvalinzameling van de gemeente Stichtse Vecht

Colofon

De rekenkamercommissie van de gemeente Stichtse Vecht bestaat uit drie externe leden en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

Leden rekenkamercommissie: Martijn Bakker, Gerth Molenaar (voorzitter), Robert Olieman

Secretaris: Jacqueline Willenborg

Postadres: Rekenkamercommissie Stichtse Vecht, Postbus 1212, 3600 BE Maarssen

e-mail: rekenkamercommissie@stichtsevecht.nl

telefoon: 0346-254200

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
Conclusies en aanbevelingen	5
Hoofdconclusies 2021	5
Aanbevelingen.....	7
1. Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding voor het onderzoek en context	8
1.2 Centrale vraag, deelvragen en normen	8
1.3 Afbakening, aanpak en leeswijzer.....	10
1.4 Trends in het afvalveld.....	11
2. Huidig beleid, raadsinformatie en doorwerking aanbevelingen	13
2.1. Inleiding	13
2.2. Beleids- en uitvoeringskader.....	13
2.3. Raadsinformatie en raadvragen	16
2.4. Beleving van de informatievoorziening.....	18
2.5. Doorwerking van de aanbevelingen van het vorige onderzoek.....	18
2.6. Beantwoording van de onderzoeksvragen	19
3. Uitvoering en middelen	22
3.1. Inleiding	22
3.2. Interne organisatie.....	22
3.3. Hoe is de uitvoering georganiseerd?	22
3.4. Afvalinzameling aan huis en bij afvalscheidingsstations	23
3.5. Afvalverwerking	25
3.6. Aanpak uitrol omgekeerd inzamelen	26
3.7. Middelen	29
3.8. De toekomstgerichtheid.....	31
3.9. Beantwoording van de onderzoeksvragen	33
4. Resultaten	36
4.1. Inleiding	36
4.2. Inzamelhoeveelheden en doelrealisatie	36
4.3. Vergelijking afvalbeheerprestaties	38
4.4. Inwonerpeiling.....	43
4.6. Beantwoording van de onderzoeksvragen	45
5. Inwonerspeiling	47
5.1. Inleiding	47
5.2. Afvalinzameling.....	47
Scheiden van afval.....	49

5.3. Afval scheiden.....	50
5.4. Al wel of nog niet omgekeerd inzamelen	56
6. Bestuurlijke reactie	59
7. Nawoord rekenkamercommissie	62
Bijlage 1 Bronnen.....	63
Bijlage 2 Geïnterviewden.....	65

Conclusies en aanbevelingen

De rekenkamercommissie Stichtse Vecht deed in 2014-2015 onderzoek naar het afvalbeleid van de gemeente in de periode 2012-2014. Doel was de raad en de aankomende nieuwe afvalvisie van input te voorzien. De rekenkamercommissie concludeerde destijds dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid niet goed waren vast te stellen en verbetering behoefde.

In 2021, een jaar voor het einde van de looptijd van de huidige afvalvisie en het afvalstoffenplan, doet de rekenkamercommissie opnieuw onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van het afvalbeleid en naar de controle daarop door de raad. Ook wil ze weten wat de doorwerking is geweest van de aanbevelingen uit 2015.

Hoofdconclusies 2021

Doeltreffendheid

Het afvalbeleid dat de gemeente Stichtse Vecht sinds 2016 voert en de afvalinzamelingsmethode die daarvoor sinds eind 2017 wordt uitgerold ('omgekeerd inzamelen') hebben minder restafval en meer herbruikbare grondstoffen tot doel en daarmee op termijn kostenbesparing.

De gemeente heeft een duidelijk beleidsplan met een heldere koers, concrete doelen en uitvoeringsstrategie. De uitvoering is goed georganiseerd en bemenst. Het contractbeheer is op orde. Er is tevredenheid bij de uitvoeringpartners over de invulling daarvan (met uitzondering van de kringloopwinkels). De toekomstgerichtheid is op orde qua kennis en materieel (m.u.v. de huidige afvalbrengstations).

De uitrol loopt en levert aan de milieu-/afvalscheidingskant ook resultaten op die de goede kant op bewegen. De inzameling verloopt ordentelijk. De uitrol loopt wel duidelijk achter op schema, waardoor het effect van omgekeerd inzamelen nog maar beperkt zichtbaar is. Inmiddels is de achterstand ongeveer 2 jaar. Op dit moment is iets meer dan 1/3 van de huishoudens aangesloten op omgekeerd inzamelen. Planmatig had dat ongeveer het dubbele moeten zijn. Redenen voor vertraging zijn politiek debat eind 2017 en het zorgvuldige participatietraject dat meer tijd kost dan verwacht.

In wijken van Stichtse Vecht waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd zijn de afvalprestaties (afvalscheiding, hoeveelheid restafval) dus zichtbaar verbeterd. De inwoners die er inmiddels mee te maken hebben, zijn gemiddeld genomen gematigd tevreden over het nieuwe systeem (het glas lijkt 'half vol'). Inwoners van de gebieden waar de uitrol ten tijde van dit onderzoek nog moest starten zijn gemiddeld juist wat sceptisch over wat het omgekeerd inzamelen hen straks gaat brengen (het glas is meer dan 'halfleeg').

Door het omgekeerd inzamelen en door flankerend beleid zoals voorlichting en inzet van afvalcoaches is er voor de gemeente als geheel sprake van een daling van het volume aan fijn restafval. In de periode 2015-2019 was er een gestage daling van 221 kg per inwoner per jaar naar 193 kg per inwoner per jaar. In coronajaar 2020 steeg dit cijfer naar 197 kg mede omdat mensen meer thuis waren.

Afgezet tegen de doelstellingen is de daling te gestaag. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de doelstelling van 140 kg voor 2021 nog haalbaar is. Het is onhaalbaar om de oorspronkelijke beleidsdoelstelling van 75 kg in 2022 is te realiseren (ook het in de begroting 2020 en 2021 bijgestelde streefcijfer van 100 kg voor 2022 lijkt niet haalbaar). Tot dusverre is dit niet (expliciet) geconstateerd of in uitvoeringsprogramma's, tussenevaluaties of P&C-stukken aan de orde gekomen.

De inschatting is dat een resultaat van 130 kg fijn restafval na volledige uitrol een heel goed resultaat zou zijn. Betere prestaties dan die 130 kg leveren nu enkel gemeenten die naast omgekeerd inzamelen ook een prikprikkel (DIFTAR) hanteren. Inmiddels is er in Nederland voldoende ervaring met de effecten van omgekeerd inzamelen om de doelstellingen bij te stellen en de oorspronkelijke doelstelling als te ambitieus aan te merken.

Uit gegevens van AVU blijkt dat de Utrechtse gemeenten in 2020 gemiddeld op 187 kilogram restafval (fijn en grof afval samen) uitkwamen. Met 221 kg restafval in 2019 (inclusief dus grof restafval) zit Stichtse Vecht hier nog duidelijk boven. Los van de onvolledige uitrol van omgekeerd inzamelen speelt het relatief hoge serviceniveau in de inzameling op het gebied van de grof vuil- en grof tuinafval-inzameling hier mogelijk een rol. Kwalitatief zijn de prestaties beter op orde. Zo komt Stichtse Vecht bij een vergelijking van de kwaliteit van de gescheiden PMD in AVU-verband juist heel behoorlijk uit de bus

Al met al is de conclusie dat de doeltreffendheid van het beleid verbetering behoeft om de (aan te passen) beleidsdoelen te realiseren.

N.B. Ook de realisatie van het afvalscheidingsstation loopt uit. Aandachtspunt dat uit onderhavig onderzoek tevens naar voren komt is de positie van beide kringloopwinkels op/ten opzichte van het nieuwe afvalscheidingsstation.

Doelmatigheid

Het nieuwe afvalstelsel vroeg een forse investering die moest leiden tot dalende afvalbeheerskosten. Dat laatste is tot nu toe niet het geval. De totale afvalbeheerskosten liggen in 2020 nog wel onder het landelijke gemiddelde, maar vertonen een sterk stijgende trend.

Dit wordt veroorzaakt door autonome stijgingen aan de afvalverwerkingskant (met o.a. een relatief ongunstig AVU-contract na een voorafgaand relatief gunstig AVU-contract) en minder opbrengsten aan de grondstoffenkant omdat omgekeerd inzamelen nog niet volledig is uitgerold. Ofschoon de feitelijke inzamelkosten in Stichtse Vecht relatief laag zijn is de resultante een forse verhoging van de afvalstoffenheffing in de afgelopen twee jaren, met momenteel ook geen buffer meer vanuit de egaliseringsreserve. Er zijn weinig tot geen alternatieve samenwerkingsverbanden die zicht bieden op stabiel lagere verwerkingskosten.

De conclusie is dat de doelmatigheid van het beleid lager is dan vooraf werd gedacht. Stichtse Vecht heeft los van het realiseren van betere afvalprestaties of het verlagen van de afvalservice aan de inwoners, in beperkte mate knoppen om de doelmatigheid te vergroten gelet op de huidige marktomstandigheden.

Rol en positie van de raad

In 2016 stelde de (vorige) raad unaniem de afvalvisie en het grondstoffenplan vast. Aan de voorkant was er ruimte voor kaderstelling. Moties eind 2017 en begin 2018 zorgden voor vertraging bij de uitrol en een intensiever participatietraject. De nieuw raad stelde vooral raadvragen en een aantal partijen starten de discussie over voor- en nascheiding.

De raad wordt frequent maar soms ook wat ad-hoc geïnformeerd over de uitvoering van het beleid. Ofschoon de informatiepositie van de raad is verbeterd mist een deel van de raad 'betrouwbare' stuurinformatie. Daarbij helpt het niet dat de uitvoeringsprogramma's met afvalprestaties per scheidingsfractie niet op reguliere basis naar de raad worden gestuurd. De raad beschikt niet over duidelijk inzicht in de beleidscyclus. Aan de andere kant is er nauwelijks discussie over (bijstelling van de) prestatiedoelen zoals die in de P&C-cyclus worden gerapporteerd.

Wat mist is een dialoog op hoofdlijnen binnen de raad, gevoed vanuit een evaluatie en met alternatieven die er zijn wanneer beleid niet het gewenste effect sorteert. Zijn er bijvoorbeeld mogelijkheden om de uitrol alsnog te versnellen (en had het sneller gekund?).

Doorwerking van aanbevelingen uit 2015

De doorwerking van de aanbevelingen van het vorige onderzoek van de rekenkamercommissie is onvolledig. Positief is dat er nu doelstellingen en uitvoeringsprogramma's zijn. In termen van de Plan-Do-Check-Act-cyclus: Plan en Do zijn goed ingevuld. Omdat (tussen)evaluaties met analyses, benchmarkinformatie en prognoses ontbreken geldt dat niet voor Check en Act.

Aanbevelingen

Aanbevelingen voor de raad

1. Stel als raad een raads werkgroep in die de evaluatie van de huidige afvalvisie en het huidige grondstoffenplan begeleidt, (mede) kaders stelt voor de volgende beleidsperiode en de informatiebehoefte van de raad formuleert (indicatoren, benchmark etc.). Betrek bij de kaderstelling ook de mogelijkheid om diftar in te voeren en/of het serviceniveau voor de inzameling van grofvuil te verlagen.
2. Vraag tot die tijd het college om de inhoud van de uitvoeringsprogramma's en een aansluiting van de gemeentelijke monitoring op de landelijke benchmark. In die (compacte) monitor kan de prestatiedriehoek een leidraad zijn. Naast afvalscheiding worden dan ook kosten (met onderscheid naar beïnvloedbaar/niet beïnvloedbaar) en service (beleving) in beeld gebracht.

Aanbevelingen voor het college

3. Overweeg de prestatiedoelen bij te stellen voor de komende jaren en in kaart te brengen of er voor delen van Maarssenbroek met mindere afvalscheidingsprestaties ook omgekeerd inzamelen moet worden uitgerold of dat daar nascheiding doelmatiger is.
4. Evalueer mede n.a.v. de uitkomsten van de inwonerspeiling de communicatie naar de inwoners en bekijk of een analyse van de klachten (afhandeling) aanknopingspunten biedt voor vermindering van het aantal klachten.
5. Ga in gesprek met de beide kringloopwinkels over hun positie in relatie tot het nieuwe afvalscheidingsstation.
6. Verken in AVU-verband de mogelijkheden om toekomstige prijsschommelingen in te perken.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek en context

De rekenkamercommissie Stichtse Vecht (RKC) deed in 2014-2015 onderzoek naar het afvalbeleid van de gemeente in de periode 2012-2014¹. Doel was de raad en de aankomende nieuwe afvalvisie van input te voorzien. De RKC concludeerde dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid niet goed waren vast te stellen (geen doelstelling, geen monitoring) en verbetering behoefde. De aanbevelingen van de RKC hadden betrekking op concretere doelstellingen en prioriteiten, een uitvoeringsprogramma en op sturingsinformatie voor de raad met gebruik van benchmarks. College en raad namen de aanbevelingen destijds grotendeels over.

Inmiddels is het 2021. Er is sinds 2016 een nieuwe afvalvisie² (met uitwerking³) en de uitrol van een nieuw afvalstelsel ('omgekeerd inzamelen') is, met enige vertraging, onderweg. De RKC wil weten wat de doorwerking van haar aanbevelingen uit 2015 was. Kan de afvalinzameling de toets van doeltreffendheid en doelmatigheid inmiddels doorstaan? Zo nee, is daar de komende tijd zicht op? Is de raad in staat op basis van de informatievoorziening kaders te stellen en het beleid te controleren?

Met het oog op de volgende beleidsperiode wil de RKC de raad in het onderzoek ook een beeld bieden van de (oorzaken van) prijsontwikkeling van de afvalinzameling, de voor- en nadelen van verschillende inzamelsystemen, de waardering door inwoners van de afvalinzameling en de situatie van de afvalscheidingsstations (ASS-en). Ook wil de RKC graag een beeld hebben van het lerend vermogen van de gemeente bij dit dossier. Indien nodig doet de RKC aanbevelingen voor verbeteringen van het afvalbeleid en de afvalinzameling.

1.2 Centrale vraag, deelvragen en normen

De centrale vraag van het onderzoek is tweeledig:

Wat is de doeltreffendheid en doelmatigheid van het afvalbeleid en de afvalinzameling van de gemeente Stichtse Vecht? (en hoe kan die worden verhoogd indien nodig?)

Heeft de gemeenteraad voldoende mogelijkheden (gehad) om het afvalbeleid te controleren en desgewenst bij te sturen? (en hoe kan dat worden vergroot indien nodig?)

Om de centrale vraag te beantwoorden gebruiken we deelvragen en normen om de bevindingen te beoordelen. We maken daarbij een onderscheid in beleid en raad, uitvoering, middelen en resultaten.

Inhoud en doelen van beleid en informatievoorziening en rol gemeenteraad

1. Welke visie/beleidsdoelen/effecten heeft de gemeente in haar afvalbeleid geformuleerd? En zijn deze SMART gemaakt?
2. Voldoet het gemeentelijk afvalbeleid aan landelijke beleidskaders?
3. Wordt het bereiken van de beleidsdoelen (in de uitvoering) gemonitord?
4. Wordt de gemeenteraad geïnformeerd over beleid en uitvoering en over het bereiken van de beleidsdoelen?
5. Is er opvolging gegeven aan de aanbevelingen van het rapport 'Visie op afval Stichtse Vecht' uit 2015?

Normen bij de beoordeling van het beleid en de betrokkenheid van de raad

- het beleid bevat een visie;
- het beleid bevat helder geformuleerde doelen (SMART);
- het beleid is afgestemd op actuele landelijke beleidskaders;
- de raad kreeg de ruimte kaders te stellen voor het beleid;

¹ Visie op afval? Een onderzoek naar het afvalbeleid van Stichtse Vecht (mei 2015).

² Van afvalstof naar grondstoffen 2016 – 2022 (september 2015).

³ Grondstoffenplan 2016 - 2022.

- de raad heeft het beleid vastgesteld;
- het beleid is bekend bij betrokkenen;
- er is sprake van monitoring en evaluatie van het afvalbeleid;
- uitkomsten van evaluatie worden gebruikt om het beleid bij te sturen;
- de raad wordt actief geïnformeerd over ontwikkelingen rondom het afvalbeleid (ook bij uitvoerende externe partijen);
- eventuele informatie uit monitoring en evaluatie bieden voldoende handvatten om het afvalbeleid te sturen;
- de raad wordt in staat gesteld om het beleid bij te sturen.

Uitvoering

1. Hoe is de uitvoering georganiseerd? (inzameling en verwerking)
2. Zijn voorzieningen voor de afvalinzameling toereikend? (o.a. afvalscheidingsstations)
3. Loopt de organisatie van het afvalbeheer in de pas met landelijke ontwikkelingen en trends in de markt?
4. Zijn er alternatieven voor de huidige samenwerkingsverbanden?
5. Is er sprake van voldoende lerend vermogen van de gemeente t.a.v. het afvalbeleid en de uitvoering daarvan?
6. Welke verbetermogelijkheden in de uitvoering zijn er?

Normen bij de beoordeling van de uitvoering

- het beleid is verankerd in de organisatie;
- het beleid wordt uitgevoerd;
- taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen gemeente en externe partijen zijn vastgelegd en worden als zodanig uitgevoerd;
- de beoogde resultaten van externe partijen zijn eenduidig vastgelegd, vergelijkbaar met andere gemeenten en toegespitst op de praktijk van Stichtse Vecht;
- de voorzieningen voor de afvalinzameling zijn toereikend;
- de gemeente is op de hoogte van 'good practices' in andere Nederlandse gemeenten (en de situatie in omliggende gemeenten);
- de gemeente speelt in op nieuwe ontwikkelingen;
- de inrichting van de organisatie volgt landelijke ontwikkelingen en trends in de markt.

Middelen

1. Hoe hebben de kosten van het afvalbeheer zich in de periode 2016-2020 ontwikkeld en wat is de verwachting voor de komende jaren?
2. Welke prijsontwikkelingen zijn er in de markt?
3. Hoe heeft de prijs/kwaliteitsverhouding van afvalinzameling en -verwerking zich in de periode 2016-2020 ontwikkeld?
4. Hoe verlopen aanbestedingen en contractbeheer?
5. Wat is de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing?

Normen bij de beoordeling van de middelen

- de kosten van het afvalbeleid zijn transparant;
- er is gewerkt met een investeringsplan;
- eventuele inkoop is doelmatig verlopen;
- de gedane investeringen zijn zichtbaar in concrete producten en/of diensten;
- het tarief van de afvalstoffenheffing is kostendekkend (wanneer alle toegestane kosten worden toegerekend);
- de reserves voor de afvalinzameling zijn toereikend.

Resultaten

1. Hoe zijn de afvalprestaties de afgelopen periode geweest: zijn die conform verwachting, vallen ze mee of tegen? Hoe verhouden ze zich tot de landelijke trends?
2. In hoeverre zijn de beleidsdoelen en de beoogde maatschappelijke effecten met betrekking tot het afvalbeheer in de periode 2016-2020 gerealiseerd? (Zo nee, is de verwachting dat dat de komende jaren wel lukt?)
3. In hoeverre zijn de resultaten toe te schrijven aan de ingezette middelen? Zijn er externe factoren van invloed geweest op de doeltreffendheid?
4. Hoe denken inwoners over de afvalinzameling, de afvalscheiding en de (aanstaande) invoering van omgekeerd inzamelen?
5. Wordt er minder restafval ingezameld bij kernen die al gestart zijn met omgekeerd inzamelen?
6. Zijn er neveneffecten te constateren: meer dumping van afval of afvaltoerisme bijvoorbeeld?

Normen bij de beoordeling van de resultaten

- de gemeente heeft een helder beeld van en inzicht in de resultaten van de afvalinzameling;
- er is sprake van ordentelijke inzameling en het aantal klachten daalt;
- het afvalbeleid zorgt voor controleerbare en beheersbare stromen huishoudelijk afval;
- het afvalbeleid zorgt voor steeds betere afvalscheiding;
- het afvalbeleid zorgt voor een schonere gemeente en een verbeterde leefomgeving (minder zwerfafval en bijplaatsingen);
- inwoners zijn tevreden over het afvalbeleid;
- indien doelstellingen niet worden gerealiseerd, zijn de oorzaken hiervan bekend en verbetervoorstellen gedaan.

1.3 Afbakening, aanpak en leeswijzer

Het onderzoek richt zich op de periode 2016-heden met daarbij een vooruitblik naar de periode tot en met 2022. Het onderzoek is uitgevoerd door dossierstudie (zie bijlage 1 voor de bronnen), interviews binnen en buiten de gemeente (zie bijlage 2 voor een lijst van geïnterviewden), een peiling onder de inwoners van de gemeente over de afvalinzameling en (de communicatie over) uitgevoerde/aankomende verandering in de afvalinzameling⁴.

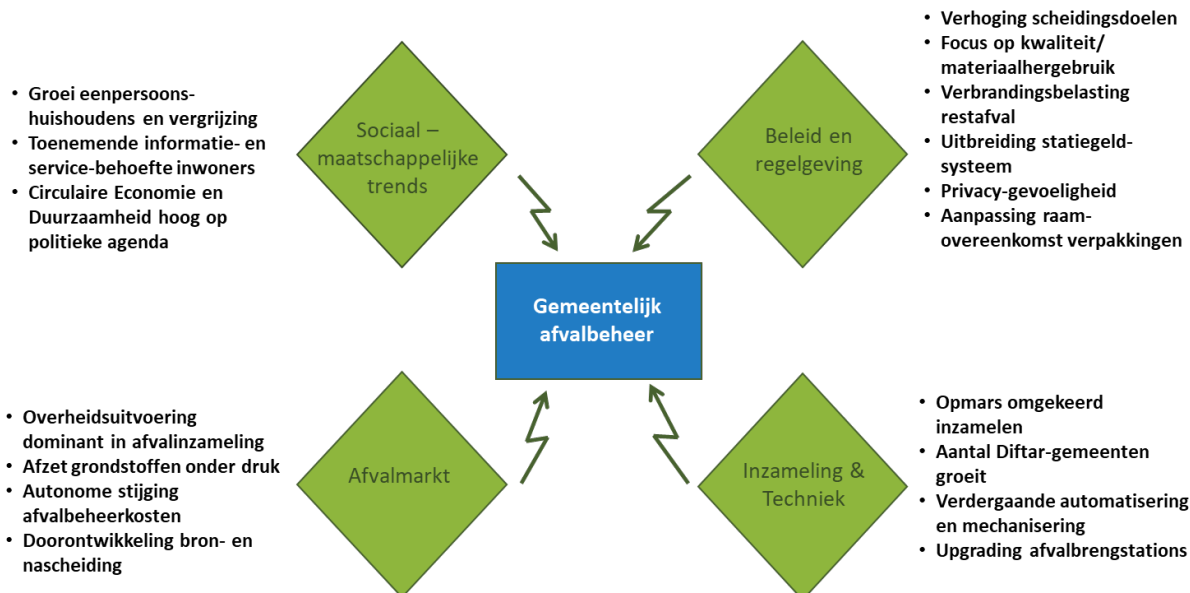
In hoofdstuk 2 beschrijven we het huidige beleid, de betrokkenheid van de raad en de doorwerking van de aanbevelingen van het vorige onderzoek naar afvalbeleid. In hoofdstuk 3 beschrijven we de uitvoering en de middelen. In hoofdstuk 4 komen de resultaten aan bod plus en samenvatting van de inwonerspeiling. In hoofdstuk 5 staan alle resultaten van de inwonerspeiling.

Dit inleidende hoofdstuk sluiten we af met een beschrijving van trends in het afvalveld, teneinde een integraal perspectief op de materie te bieden.

⁴ Met daarin ook vragen die zijn te vergelijken met de nulmeting afval & duurzaamheid Stichtse Vecht van juli 2015.

1.4 Trends in het afvalveld

Het afvalveld is volop in beweging (zie onderstaande figuur). We onderscheiden in algemene zin vier onderdelen met verschillende aspecten, die we onder de figuur nader toelichten.

Sociaal-maatschappelijk

- Participatie: samenwerken met inwoners bij inzameling, oplossen van bijplaatsingen, tegengaan van zwerfvuil.
- De bevolkingssamenstelling verandert. Meer ouderen, meer eenpersoonshuishoudens. Dit leidt ertoe dat de behoefte aan maatwerk toeneemt. In algemeenheid verlangen inwoners meer service en neemt de behoefte aan maatwerk toe. Inwoners verwachten meer informatie over inzamelresultaten, wat er met grondstoffen gebeurt.

Beleid en regelgeving

- Europese regelgeving en landelijk overheidsbeleid sturen richting een circulaire economie. De kwantitatieve reductiedoelen voor 2020 en 2025 blijven van toepassing (van minder dan 100 kg naar 30 kg restafval per inwoner per jaar).
- De verbrandingsbelasting is per 1 januari 2019 verhoogd en bedraagt inmiddels ruim € 33 per ton restafval.
- Daarbovenop krijgen afvalpreventie en kwaliteit van grondstofstromen meer aandacht. Hoogwaardig hergebruik staat centraal, het scheiden van afval staat ten dienste daarvan. De afgelopen twee jaar is er meer aandacht gekomen voor een dalende kwaliteit van ingezamelde grondstofstromen door vervuiling, bijplaatsingen bij verzamelcontainers en dumpingen. Het beheersen van de kwaliteit van ingezamelde stromen wordt de komende jaren alleen maar belangrijker, zowel vanuit kosten als circulair oogpunt.
- De Raamovereenkomst verpakkingen is geëvalueerd en afspraken tussen het Afvalfonds (gevormd door het verpakkend bedrijfsleven), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn herzien. Er gelden nieuwe afspraken (t/m 2022) over onder meer de hoogte van de ketenvergoeding voor kunststof en drankkartons. Rollen/verantwoordelijkheden inzake de sortering, verwerking en vermarkting zijn verlegd. Tegelijkertijd proberen partijen de huidige knelpunten in de keten op te lossen met als doel meer recycling van verpakkingsafval en beheersing van ketenkosten.
- Uitbreiding statiegeld. Tot dit moment zat er alleen statiegeld op grote petflessen en bierflesjes. Sinds 1 juli 2021 is dit systeem uitgebreid naar kleine plastic flesjes. Verdere uitbreiding van het statiegeldsysteem naar blikjes is in voorbereiding. Uitbreiding van het statiegeldsysteem moet ervoor zorgen dat het aandeel van kleine flesjes en blikjes in het zwerfafval fors gaat dalen.

Afvalmarkt

- De afvalbeheerkosten staan onder druk. Autonome ontwikkelingen zorgen voor een tarief opdrijvend effect. Het gaat bijvoorbeeld om de landelijke verbrandingsbelasting en negatieve ontwikkelingen aan de verwerkingskant zoals lagere opbrengsten van textiel, lagere vergoedingen voor Plastic, Blik en Drankverpakkingen (PBD=PMD), hogere verwerkingstarieven voor Groente, Fruit-, Tuinafval en etensresten (GFTe). Daarnaast staat landelijk de kwaliteit van ingezamelde stromen (bij PBD, GFTe, textiel) onder druk, waardoor sorteer- en verwerkingskosten hoger uitvallen.
- Naast verbetering van de bronscheiding, zit er ook ontwikkeling in de prestaties van nascheiding, met name bij plastic, blik en drinkpakken. Het aantal gemeenten dat gebruik maakt van nascheiding neemt toe, in een aantal gevallen ook naast of aanvullend op bronscheiding. Nascheiding is op dit moment vooral een optie voor PBD, voor andere grondstoffen zoals oudpapier en GFT is het (nog) geen realistisch alternatief. De aandacht bij bronscheiding concentreert zich op volumineuze en/of herbruikbare stromen in restafval (GFTe, luiers).
- De meeste gemeenten hebben de uitvoering van de afvalinzameling bij een overheidsorganisatie belegd. De meest voorkomende vorm is samenwerking in de vorm van een overheids-NV of GR. Een aantal, met name grotere, gemeenten voert de inzameltaak in eigen beheer uit. Het aantal gemeenten dat de inzameling op de markt uitbesteed is de afgelopen jaren afgenomen; het aantal deelnemende gemeenten in overheidsverbanden is gegroeid.
- Op de inzamelmarkt is als gevolg van fusies een concentratie gaande. Het beeld uit recente aanbestedingen is dat er sprake is van stijgende inzamel tarieven. Op landelijk niveau zijn drie grote spelers actief: Remondis, Renewi en SUEZ, dat recent is overgenomen door / gefuseerd is met PreZero. Het accent in de strategie van Renewi en SUEZ lag de afgelopen jaren niet meer zo sterk op de inzameling van huishoudelijk afval en zij schrijven niet overal en zeker niet dicht tegen of onder kostprijs in.
- De omgang met adresgegevens moet voldoen aan privacywetgeving. Bij de invulling van containermanagement, toegang tot voorzieningen, pasjessysteem en het uitlezen en monitoren van gegevens, dient hieraan te worden getoetst.

Inzameling en techniek

- Inzameling wordt steeds kapitaal- en kennisintensiever, door inzet specialistische voertuigen (o.m. zijbelading), moderne inzamelmiddelen (pers- en wisselcontainers), moderne ICT (volmeldsystemen, boordcomputers, volledig computergestuurde werkplanning en gegevensbeheer).
- In toenemende mate ontwikkelen gemeenten plannen voor gezamenlijke afvalscheidingsstations. Dit levert financiële voordelen op en maakt het (makkelijker) mogelijk om tot nieuwe invullingen te komen (koppeling met kringloopwinkel, reparatie, educatiedoelen, creëren van sociale werkgelegenheid).

Samengevat leiden bovenstaande ontwikkelingen tot stijgende tarieven aan de afvalverwerkingskant en hogere tarieven en minder keuze op de inzamelmarkt.

Tegelijkertijd worden er acties van gemeenten verwacht om bij te dragen aan de circulaire economie (reductie restafval naar 30 kg in 2025, stijging van het materiaalhergebruik), de kwaliteit van ingezamelde stromen te borgen en (meer) maatwerk in de dienstverlening te verlenen. Dit betekent dat de eisen die gesteld worden aan de beleids capaciteit en aan de regie capaciteit toenemen.

2. Huidig beleid, raadsinformatie en doorwerking aanbevelingen

2.1. Inleiding

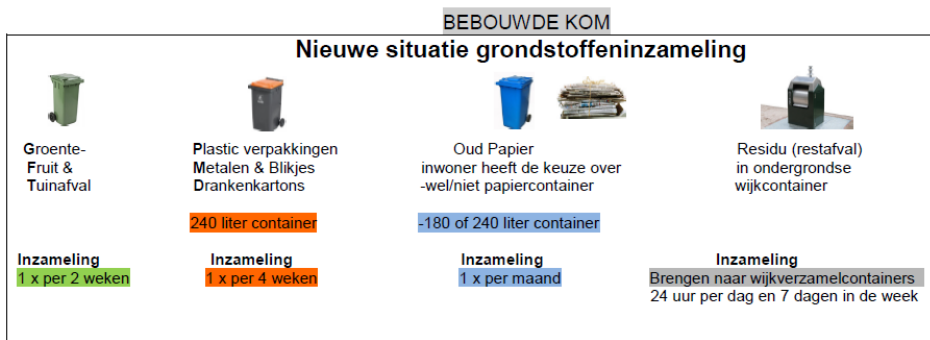
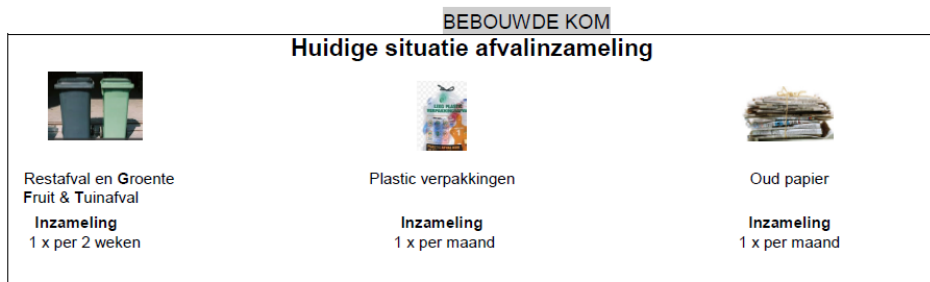
Dit hoofdstuk beschrijft de beleidsontwikkeling sinds 2015, de bevindingen over raadsinformatie en de bevindingen over de doorwerking van de aanbevelingen uit het vorige onderzoek van de RKC. Het hoofdstuk sluit af met de beantwoording van de onderzoeksvragen mede in relatie tot de toetsing aan de normen.

2.2. Beleids- en uitvoeringskader

Het beleidskader wordt gevormd door de Afvalvisie Stichtse Vecht “Van afvalstof naar grondstoffen 2016-2022”, het Grondstoffenplan Stichtse Vecht 2016-2022, de jaarlijkse uitvoeringsprogramma’s (2018, 2019, 2020 en 2021) en de Afvalstoffenverordening 2017 (en het uitvoeringsbesluit daarvan). We beschrijven de tijdlijn en de raadsbehandeling.

Tijdlijn

Op 30 september 2015 stelt de gemeenteraad de afvalvisie *unaniem* vast met waardering voor de manier waarop informatieverstrekking en communicatie heeft plaatsgevonden⁵. De visie gaat uit van afval als grondstof en het ontmoedigen van het onnodig aanbieden van restafval. Door introductie van omgekeerd inzamelen kan de gemeente de afvalscheiding verbeteren en op termijn besparen op de kosten van de afvalinzameling. De visie is mede tot stand gekomen op basis van een nulmeting onder inwoners⁶, gesprekken hierover met wijkcommissies, dorpsraden, maatschappelijke organisaties betrokken bij de inzameling (oud papier, kringloop) en experts op afvalgebied. Ook de behandeling in commissies en de koppeling aan het onderzoek van de RKC dragen bij aan de visie. De betrokken partijen stemmen in met het omgekeerd inzamelen. Men vraagt daarbij om duidelijke informatieverstrekking en inwoners moeten meegenomen worden bij de uitrol. Maatwerk moet mogelijk blijven.

⁵ Bron: raadsvoorstel Grondstoffenplan 2016-2022 april 2016.

⁶ Nulmeting afval & duurzaamheid Stichtse Vecht – juli 2015.

Op 26 april 2016 stemt de gemeenteraad *unaniem* in met het Grondstoffenplan Stichtse Vecht 2016–2022. Centraal in het Grondstoffenplan staat de (per kern) gefaseerde uitrol van het project ‘omgekeerd inzamelen’ vanaf 2017. Doelstelling is 75% bronscheiding van alle huishoudelijke afvalstoffen en 90% bronscheiden van al het grofvuil. Aan het eind van de beleidsperiode: maximaal 75 kg per inwoner per jaar aan huishoudelijk restafval en maximaal 10 kilo per inwoner per jaar aan ongescheiden grofvuil. Ook voor de verschillende fracties van het afval zijn doelstellingen opgenomen⁷.

De raad stelt aan de hand van een investeringsoverzicht een krediet beschikbaar van iets meer dan vijf miljoen voor de jaren 2016-2022 voor de realisatie van de doelen en de hiervoor benodigde voorzieningen. Dekking van de kapitaallasten vindt plaats binnen de begroting, uit de meeropbrengsten die ontvangen worden voor de gescheiden ingezamelde grondstoffen.

Op 16 mei 2017 stelt de raad de afvalstoffenverordening 2017 vast (hamerstuk). B&W stelt op 23 mei 2017 het Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening 2017 vast.

De uitrol startte in de tweede helft van 2017. Ambtelijk staat een evaluatie van het grondstoffenplan eind 2022, begin 2023 op de planning nadat omgekeerd inzamelen in Maarssenbroek en omgeving is ingevoerd. Met vervolgens een visieontwikkeling voor de periode 2023-2030. Actuele items zijn: luierinzameling, wel/niet gedifferentieerde tarieven, intensivering textielinzameling en inzameling groente fruit- en tuinafval.

Moties en amendementen

De afgelopen jaren was er sprake van een aantal moties die een beeld geven van de onderdelen van het afvaldossier waarbij de raad zich roert.

A. Bij het vaststellen van het grondstoffenplan in april 2016 is er een amendement van Maarssen 2000 om hogere meeropbrengsten (dan geprognosticeerde) van de grondstoffen ten goede te laten komen aan de inwoners door een korting op de afvalstoffenheffing, wordt verworpen. De PvdA trekt haar motie in waarin ze het college verzoekt de uitrol van omgekeerd inzamelen tussentijds te evalueren. De wethouder zegt toe in het portefeuillehoudersoverleg te bespreken of de uitrol ook kan starten in Maarssenbroek en de raad hierover te informeren. Op 9 mei 2016 maakt het college de raad kenbaar dat om redenen van praktische uitvoering niet wordt gekozen voor een start van de uitrol in Maarssenbroek.

B. In een motie van november 2017 verzoeken Lokaal Liberaal, Stichtse Vecht Beweegt en Het Vechtse Verbond het college:

-in gesprek te treden met AVU en AVR om de mogelijkheden van nascheiding van plastic te bespreken;
-hierover verslag te doen aan de raad, waarin tenminste uiteengezet wordt wat de voors en tegens van nascheiding ten opzichte van bronscheiding zijn, alsmede een kostenoverzicht;
-totdat dit verslag is besproken met de raad, de uitrol van omgekeerd inzamelen stil te leggen en verder te gaan op de huidige voet, te weten:

- inzameling van PMD via de plastic zakken in de daartoe geplaatste (ondergrondse) verzamelcontainers
- inzameling van papier via de papierklike's
- inzameling van GFT via de GFT klike's
- inzameling van restafval via de restafvalklike's.

De motie wordt aangehouden en de wethouder zegt de volgende informatie toe:

1. Een kostenoverzicht opstellen in het geval de uitrol van omgekeerd inzamelen in gemeente Stichtse Vecht gestopt zou worden en dit overzicht voorafgaande aan de raadsvergadering van 19 december 2017 te verstrekken aan de gemeenteraad.
2. Indien mogelijk de kosten inzichtelijk te maken van een pilot met nascheiding in Maarssenbroek.
3. Te onderzoeken of een kleinere container van 140 liter voor PMD (Plastic Metalen en Drinkenkartons) op verzoek van inwoners zou kunnen worden verstrekt in afwijking van het standaardmodel van 240 liter.

⁷ Grondstoffenplan pagina 32-33. Deze doelstellingen en de realisatie komen terug in de jaarlijks uitvoeringsprogramma's.

Er volgt antwoord vanuit het college in de commissie van 6 december 2017. Samengevat luidt het antwoord: de kosten om de uitrol te stoppen zijn hoog en het college wil het huidige (unaniem aangenomen) beleid niet doorbreken. Kosten pilot nascheiding zijn op korte termijn niet inzichtelijk, op langere termijn wel.

Er komt een pilot met kleinere containers in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot. Eventuele aanvragen voor wisselen van een grote PMD (240) naar een kleine PMD (140)-klike worden n.a.v. de uitkomsten van de pilot sinds 1 januari 2019 in behandeling genomen.

B. In een motie van 30 januari 2018 verzoeken Maarssen 2000 en het Vechtse Verbond het college om:

- afvalcoaches gericht in te zetten voor bovengenoemde inwoners en in gesprek te gaan om ze zo goed mogelijk voor te bereiden op de veranderingen die voor hen optreden als gevolg van het project omgekeerd inzamelen;
- daarbij zullen de afvalcoaches proactief persoonlijk in gesprek gaan met de betreffende inwoners en hen ook in praktische zin begeleiden bij de nieuwe manier van inzamelen. Maatwerk zal bij hun persoonlijke situatie worden geleverd waar dit nodig is;
- de gerichte gesprekken en de praktische begeleiding te monitoren en elk halfjaar aan de raad te rapporteren.

Het college neemt de motie over en de motie wordt ingetrokken.

C. In een motie van 6 maart 2018 verzoekt Lokaal Liberaal het college:

- om te stoppen met de pilot met afvalcoaches en de vrijgekomen gelden in te zetten op de verbetering van schriftelijke communicatie over de afvoer van afval.

Er is bij Lokaal Liberaal onduidelijkheid over de kosten van de afvalcoaches. De wethouder zegt in de commissie toe de raad te informeren over de juiste kosten voor de afvalcoaches (en doet dat op 6 maart). De motie wordt niet in stemming gebracht. Lokaal Liberaal houdt de motie aan tot een later moment.

Nieuw afvalscheidingsstation

Het nieuwe afvalscheidingsstation (ASS) staat in de afvalvisie en het grondstoffenplan en komt ook in het coalitieakkoord 2018-2022: "Deze raadsperiode nemen wij - en uiteindelijk de raad - een besluit over de locatie van het nieuwe ASS. Er zijn meerdere varianten mogelijk. De variant met een dependance is vrij kostbaar aangezien deze aan dezelfde voorwaarden moet voldoen als de hoofdlocatie. Dit heeft te maken met wet- en regelgeving voor de verschillende afvalsoorten. Wij zijn daarom voorstander van de optie om één nieuw, centraal gelegen ASS te realiseren. Voor onze inwoners in de noordelijke kernen gaan we op zoek naar een combinatie van inzamelen en ophalen, zodat zij al hun afvalsoorten in de nabije omgeving kwijt kunnen".

Op 20 november 2018 stelt de raad unaniem de "Uitgangspunten en randvoorwaarden afvalscheidingsstation inclusief werfactiviteiten" vast (op basis van een collegevoorstel en de commissiebehandeling).

Discussiepunten zijn: locatie op geografisch middelpunt van de gemeente en dependances.

Amendementen hierover halen het niet. Toezeggingen van de wethouder:

1. de service naar de inwoners aanpassen als dat nodig is;
2. de locatiekeuze aan de raad voorleggen;
3. het programma van eisen eerst aan de commissie voorleggen, voordat het college dit vaststelt;
4. op de in het Grondstoffenplan genoemde overslagstations terugkomen bij het programma van eisen.

In 2019 is het locatieonderzoek geactualiseerd en zijn potentiële locaties van een nieuw ASS geïnventariseerd.

In 2020 wordt duidelijk dat het om locaties in of nabij Breukelen gaat. Een amendement om in de buurt van Loenen een scheidingsfaciliteit te houden haalt het niet.

Begin 2021 kiest de gemeente het bedrijventerrein De Corridor tussen A2 en Amsterdam-Rijnkanaal in Breukelen uit de potentiële locaties. Het raadsbesluit over de aankoop van de locatie en over het vaststellen van het investeringsbudget is voorzien voor het najaar van 2021.

Bevindingen

- Er ligt een uitgebreid beleids- en uitvoeringskader voor de afvalinzameling waarmee de (toenmalige) raad unaniem instemde.
- Vanaf de start van de uitrol is er een paar keer en motie geweest om te stoppen (met de uitrol of de afvalcoaches) en/of voorlichting te intensiveren.
- De raad heeft gekozen voor een één centraal gelegen afvalscheidingsstation en af te zien van nevenlocaties.

2.3. Raadsinformatie en raadsvragen

De raad is de afgelopen jaren op verschillende manieren geïnformeerd over de afvalinzameling en afvalverwerking: via ambtelijke presentaties, raadsinformatiebrieven, de P&C-cyclus en antwoorden op raadsvragen.

Ambtelijke presentaties

- Op 16 juni 2015 is er een ambtelijke presentatie in de commissie Fysiek Domein (FD) over de aanloop naar de afvalvisie.
- Op 25 februari 2016 is er een presentatie in de commissie FD over het nieuwe grondstoffenplan.
- Op 13 december 2016 een ambtelijke presentatie over het locatieonderzoek nieuw afvalscheidingsstation met vragen over kaders vanuit de raad.
- Op 20 mei 2017 is er een raadsexkursie van de gemeenteraden Stichtse Vecht en Woerden naar de Milieustraat Woerden. Presentatie tijdens het programma gaat o.a. in op benchmark tussen beide gemeenten.
- Op 16 januari 2018 is er een ambtelijk presentatie voor de commissie FD "Afval in Stichtse Vecht 2017 Cijfers en hoeveelheden (monitor)". Bevat prestatiegegevens en vergelijking met het gemiddelde van Utrecht.
- Op 25 september 2018 ambtelijke presentatie in de commissie FD over de stand van zaken en de uitdagingen en de landelijke trends (specifiek ook voor nieuwe raadsleden) inclusief een presentatie over nascheiding door Frans van Dijk, directeur AVU.
- Op 24 september 2019 is er een ambtelijke presentatie in de commissie FD over de stand van zaken inclusief tussenresultaten van het omgekeerd inzamelen.
- Op 14 oktober 2020 is er een ambtelijke presentatie in de commissie FD over Locatieonderzoek nieuw Afvalscheidingsstation.
- De raad ontvangt 31 maart 2021 de factsheet bron- en nascheiding verpakkingen (AVU).

Er vinden dus met enige regelmaat inhoudelijke presentaties plaats voor de raadscommissie. De presentaties gaan over onderwerpen die op dat moment actueel zijn of dat (kunnen) gaan worden. Een aantal keren komen afvalprestaties aan bod maar hier zit geen periodiek element in. De monitor die op 16 januari 2018 werd gepresenteerd was bijvoorbeeld eenmalig. Bedoeld om te informeren maar ook als signaal aan de raad dat de cijfers weliswaar perspectief boden maar dat Stichtse Vecht in vergelijking met andere gemeenten binnen de provincie Utrecht achterliep en minder progressie had door de participatieve aanpak.

Raadsinformatiebrieven

Vanaf 2016 tot nu verschenen regelmatig berichten over afval in de raadsinformatiebrieven (zie bijlage 1 voor een opsomming). De raadsinformatiebrieven (40 stuks sinds begin 2016) gaan vooral over de voortgang van de implementatie van het omgekeerd inzamelen (en de inspraak daarbij), het jaarlijkse uitvoeringsprogramma⁸, de AVU, nieuwe contracten, de papierinzameling, kerstbomeninzameling en de PMD-inzameling.

P&C-cyclus

In de begrotingen en jaarrekeningen staan respectievelijk de overall doelstellingen en de activiteiten voor het komende jaar en de prestaties en activiteiten van het afgelopen jaar. De effect- en prestatie-indicator is

⁸ Het gaat dan om een aankondiging/mededeling. Het uitvoeringsprogramma zelf wordt niet meegestuurd.

de hoeveelheid restafval⁹ per inwoner per jaar. Dit is ook een wettelijk verplichte indicator. In tabel 2.1 geven we de ontwikkeling van de doelstelling weer. Bij de nulmeting in 2014 was de realisatie 225 kg per inwoner per jaar.

Tabel 2.1: Doelstellingen, streef- en realisatiecijfer (kg fijn restafval per inwoner per jaar) 2016-2021

Jaar	Doelstelling	Streefcijfer	Realisatie
2016	Afname van de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar	213	214
2017	Minder restafval per inwoner per jaar	199	210
2018	Het omgekeerd inzamelen van afval	175	205
2019	Een nieuw afvalscheidingsstation en Omgekeerd inzamelen in alle kernen binnen Stichtse Vecht	149	193
2020	Een nieuw afvalscheidingsstation en Omgekeerd inzamelen in alle kernen binnen Stichtse Vecht	180 ¹⁰	197
2021	Een nieuw afvalscheidingsstation en Omgekeerd inzamelen in alle kernen van Stichtse Vecht	140	-

In de eerste jaren houdt men in de begrotingen vast aan de oorspronkelijke reeks van doelstellingen die niet wordt weerspiegeld in de realisatiereeks. Streefcijfer in de begroting van 2020 vormt een tijdelijk kantelpunt in de realisatiecijfers, hetgeen niet in de tekst wordt benoemd. De begrotingen van 2020 en 2021 gaan beide uit van een streefcijfer van 100 kg in 2022 (dus niet meer van het oorspronkelijke einddoel van 75 kg in 2022). Dat einddoel staat nu als streefcijfer voor 2023 en 2024.

In de verschillende stukken klinkt een enkele keer een waarschuwing door. Uit de begroting van 2016: “De aanscherping van de wet- en regelgeving omtrent afvalverwijdering brengt meer kosten met zich mee, dit kan leiden tot stijging van de tarieven”. Bij de rekening van 2018 wordt voor het eerst iets gezegd over de doelrealisatie: “De hoeveelheid restafval is hoger dan verwacht als gevolg van de vertraging die is ontstaan bij de invoering van omgekeerd inzamelen. Wij hebben gekozen voor de participatieve insteek om samen met de inwoners voldoende draagvlak te krijgen voor de locaties van de nieuwe ondergrondse containers. Dat kost meer tijd”. Bij de rekening van 2019: “In verband met de reeds bekende opgelopen achterstand van de invoering van omgekeerd inzamelen is de doelstelling niet gehaald. Wel is een duidelijke daling van de hoeveelheid restafval in kg per inwoner te zien ten opzichte van 2018”. Bij de rekening van 2020: “De hoeveelheid restafval is gestegen doordat veel mensen als gevolg van de coronamaatregelen thuiswerken”.

Raadvragen

Af en toe worden er raadvragen gesteld. In de periode februari 2016 en maart 2021 tellen we er 22 (vaak met verschillende deelvragen, zie bijlage 1 voor een opsomming). 10 van de 22 vragen gaan over de inzameling van PMD (o.a. over bron- en nascheiding). Andere vragen hebben o.a. betrekking op de aanloopproblemen van de nieuwe inzamelaar en de afvalscheidingsstations.

Bevindingen

- De raad wordt regelmatig - soms enigszins ad-hoc- geïnformeerd over afvalinzameling en afvalverwerking via raadsinformatiebrieven, presentaties en antwoorden op raadvragen.
- Er is geen sprake van monitoring van prestaties. De raad wordt hier beperkt van op de hoogte gebracht. Er is vooralsnog geen sprake van een evaluatie van het beleid. Stuurinformatie is beperkt en wordt ook niet gebruikt door de raad.
- Het gestelde doel voor de hoeveelheid restafval aan het eind van de beleidsperiode blijkt (ook na bijstelling in de laatste twee begrotingen) te ambitieus.

⁹ Het gaat hierbij om het fijn restafval. Grof restafval zit niet in deze cijfers.

¹⁰ Bijgestelde raming t.o.v. 2019 omdat er in de jaren 2018 en 2019 meer restafval was ingezameld dan was geraamd.

2.4. Beleving van de informatievoorziening

Uit de ambtelijke interviews komt naar voren dat men de raad zo goed en zo snel mogelijk probeert te informeren. De vele detailvragen vragen echter ook capaciteit die schaars is en geven ook het gevoel dat het werk niet goed wordt gedaan. “Kan de politiek niet meer op de hoofdlijnen en kaders focussen? Dan kan de ambtelijke organisatie zich sterker concentreren op de uitvoering van het beleid. De politiek denkt makkelijk over de uitrol, komt veel bij kijken qua participatie, ook in het afhechten van afgeronde projecten”.

Uit het interview met raadsleden komt naar voren dat men tevreden is over de frequentie van de informatievoorziening. Ook de informatieve commissies worden gewaardeerd. Inhoudelijk moet de informatievoorziening beter volgens sommigen. Stroken de cijfers wel met de geluiden vanuit de samenleving? Kloppen de cijfers wel? Halen we de doelen, en voeren we daar het debat over? Zijn we in control? Hoe kunnen we sturen op prestaties en kostendekkendheid, ook in relatie tot (AVU-) aanbestedingen? Is omgekeerd inzamelen wel goedkoper? Moeten we niet nog meer inzetten op gedragsverandering?

Vanuit de griffie geeft men aan dat afval wel een politiek item is. Er zijn altijd wel klachten. Raadsleden melden zelf ook klachten via FIXI¹¹. “Het aantal raadsvragen vorig jaar viel mee. Enkele raadsleden werk(t)en in de afvalbranche en stellen ook technische vragen. Aan de ander kant waren er afgelopen jaar geen zware politieke discussies over de verhoging van de afvalstoffenheffing of over dekking van overschrijdingen in de afvalbegroting in de raad. Mogelijk dat er wel in de commissie over gesproken is. Al met al is de informatiepositie van de raad volgens de griffie verbeterd”.

Bestuurlijk begrijpt men beide kanten (zorgvuldig ambtelijk proces en volksvertegenwoordiging): “De participatie bij de uitrol verloopt goed. Afval raakt iedere inwoner en dus komen ervaringen en klachten snel bij raadsleden terecht. De afvalstoffenheffing stijgt structureel, dat voedt discussies over de wijze van inzameling. Terugkijkend duurt de uitrol van omgekeerd inzamelen te lang. Omdat de verwerkingstarieven aan het stijgen zijn nemen de totale kosten nu toe en dat levert bij de inwoner het beeld op dat ze én verder moeten lopen én meer moeten betalen. We moeten meer en beter het waarom uitleggen, meer vanuit de inwoner”.

Bevindingen

- De (kwaliteit niet de kwantiteit van de) informatievoorziening wordt verschillend beleefd, zowel tussen ambtenaren en raad als binnen de raad.
- De informatiepositie van de raad is verbeterd (zie ook hiervoor) maar niet dusdanig dat het leidt tot een debat op hoofdlijnen.

2.5. Doorwerking van de aanbevelingen van het vorige onderzoek

De RKC deed n.a.v. het vorige rekenkameronderzoek uit 2014/2015 vier aanbevelingen die we hieronder beschrijven. Bij elke aanbeveling kijken we naar de doorwerking.

Neem in de afvalvisie concrete doelstellingen en prioriteiten op

De toekomstige afvalvisie kan bijvoorbeeld de landelijke doelstellingen uit het LAP omvatten en eventueel een toepassing van de in het LAP gebruikte afvalhiërarchie (preventie, voorbereiden voor hergebruik, recycling, verbranding en veilige verwijdering).

Bevinding

- Gerealiseerd. De afvalvisie volgt de hoofdlijnen uit het landelijke beleid en zet in op betere afvalscheiding en het intensiveren van de inzameling van grondstoffen aan de bron. In het grondstoffenplan is deze visie vertaald in concrete doelen per afvalstroom. Hoofdindicatoren zijn de hoeveelheid restafval en het afvalscheidingspercentage.

¹¹ <https://website.bewonersstichtsevecht.nl/dossiers/fixi/> (N.B. website is in onderhoud).

Koppel een uitvoeringsprogramma aan de visie

Het is de bedoeling dat de afvalvisie als inhoudelijke basis voor toekomstige beslissingen gaat dienen. Hiervoor moeten ook heldere politieke keuzes worden gemaakt over investeringen in het afvalbeleid gericht op effectiviteit en efficiency van het beleid. De uitkomst hiervan wordt dan gekoppeld aan een (meerjarig) uitvoeringsprogramma, waarbij zowel de inhoud is vastgelegd als de beoogde beleidscyclus staat beschreven. Zonder deze elementen kunnen alleen kleine stapsgewijze verbeteringen worden doorgevoerd.

Bevinding

- De koppeling is gerealiseerd, de invulling voldoet niet geheel. Er zijn jaarlijkse uitvoeringsprogramma's, die door het college worden vastgesteld. Die zijn inhoudelijk en niet direct op de beleidscyclus gericht maar bevatten wel realisatiecijfers van de verschillende afvalstromen. De raad wordt zoals gezegd (alleen) indirect met een raadsinformatiebrief over de uitvoeringsprogramma's geïnformeerd. De raad vraagt zelf niet naar de uitvoeringsprogramma's.

Lever de gemeenteraad sturingsinformatie op basis van doelstellingen in de afvalvisie

Momenteel wordt de gemeenteraad niet actief geïnformeerd over de doelbereiking. De afvalvisie zou vergezeld moeten gaan van geoperationaliseerde doelstellingen waaraan de monitoring kan worden opgehangen. Samen met de gemeenteraad kunnen afspraken worden gemaakt over gewenste meetmomenten, bijvoorbeeld eens per half jaar. Ook de wijze van presentatie kan bijdragen aan de effectiviteit van de informatie. Er is een uitgesproken voorkeur voor een korte, waar mogelijk beeldende presentatievorm. De gemeenteraad wordt dan optimaal gefaciliteerd om – indien gewenst – verdiepende vragen te stellen.

Bevinding

- Beperkt gerealiseerd. De monitoring richting Raad is opgehangen aan de P&C-cyclus en vindt daar beperkt en op hoofdlijnen plaats (en loopt nu eenmaal een half jaar 'achter'). Incidenteel was er sprake van een presentatie van verdiepende cijfers. Monitoring van de jaarlijkse hoeveelheden afval/grondstoffen staat in de meest uitgebreide vorm in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's die eerder dan de jaarrekening verschijnen. Deze info gaat echter niet (standaard) naar de raad.

Gebruik benchmarks voor extra (politiek) bewustzijn

Momenteel wordt geen gebruik gemaakt van benchmarks over de afvalscheiding. Aanbevolen wordt dit wel te doen om zo de bewustwording van de gemeentelijke inspanningen en prestaties bij politiek en inwoners te vergroten.

Bevinding

- Beperkt gerealiseerd. Er wordt incidenteel een vergelijking gemaakt met het gemiddelde van AVU-gemeenten.

2.6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Tabel 2.2. geeft de beoordeling vanuit het normenkader weer, met een toelichting als aan de norm gedeeltelijk is voldaan of niet is voldaan. Op basis van de bevindingen en de beoordeling beantwoorden we daarna de onderzoeksvragen.

Tabel 2.2: Beoordeling vanuit het normenkader

Norm	Oordeel	Toelichting
Het beleid bevat een visie		
Het beleid bevat helder geformuleerde doelen (SMART ¹²)		Realisme doelstellingen neemt af
Het beleid is afgestemd op actuele landelijke beleidskaders		

¹² Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

De raad kreeg de ruimte kaders te stellen voor het beleid		
De raad heeft het beleid vastgesteld		
Het beleid is bekend bij betrokkenen		Uitgangspunten beleid nog op het netvlies van de raad en inwoners?
De raad wordt actief geïnformeerd over ontwikkelingen rondom het afvalbeleid (ook bij uitvoerende externe partijen)		Actief, maar niet structureel en/of na vragen vanuit raad
Er is sprake van monitoring en evaluatie van het afvalbeleid		Wel monitoring, geen evaluatie
Uitkomsten van evaluatie worden gebruikt om het beleid bij te sturen	n.t.b.	
Eventuele informatie uit monitoring en evaluatie bieden de raad voldoende handvatten om het afvalbeleid te sturen		Stuurinformatie is beperkt en wordt niet gebruikt

Onderzoeksvragen

1. Welke visie/beleidsdoelen/effecten heeft de gemeente in haar afvalbeleid geformuleerd? En zijn deze SMART gemaakt?

De visie gaat uit van afval als grondstof en het ontmoedigen van het onnodig aanbieden van restafval. Door introductie van omgekeerd inzamelen kan de gemeente de afvalscheiding verbeteren en op termijn besparen op de kosten van de afvalinzameling. Doelstelling is 75% bronscheiding van alle huishoudelijke afvalstoffen en 90% bronscheiding van al het grofvuil. Aan het eind van de beleidsperiode: maximaal 75 kg per inwoner per jaar aan huishoudelijk restafval en maximaal 10 kilo per inwoner per jaar aan ongescheiden grofvuil. Ook voor de verschillende scheidingsfracties zijn heldere doelstellingen opgenomen.

De beleidsdoelen en effecten zijn SMART geoperationaliseerd. Een belangrijke vraag is wel of de doelstellingen op dit moment nog realistisch zijn. De (vorige) raad heeft het beleid unaniem vastgesteld waarbij ruimte was voor kaderstelling. Een deel van de raad lijkt het vertrouwen in het beleid (de verdere uitrol van omgekeerd inzamelen) inmiddels gedeeltelijk te hebben verloren. De vraag daarbij is ook of de oorspronkelijke beleidsuitgangspunten bij iedereen nog scherp op het netvlies staan of dat de aandacht bijvoorbeeld meer uitgaat naar technische en aanbestedingszaken, de stijgende kosten, de discussie over bron- en nascheiding of over voldoende voorlichting vanuit de gemeente.

2. Voldoet het gemeentelijk afvalbeleid aan landelijke beleidskaders?

De doelen in de Afvalvisie en het grondstoffenplan zijn gebaseerd op de doelen uit het landelijke beleid, zoals opgenomen in het landelijke VANG-programma (van Afval naar Grondstof). De gekozen uitgangspunten (bronscheiding) en inzamelstrategie (omgekeerd inzamelen) zijn in lijn daarmee.

3. Wordt het bereiken van de beleidsdoelen (in de uitvoering) gemonitord?

De uitvoering wordt gemonitord en gerapporteerd in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Er is geen formele tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Praktijkervaringen worden wel gebruikt om de uitrol te verbeteren (zie hoofdstuk 3).

4. Wordt de gemeenteraad geïnformeerd over beleid en uitvoering en over het bereiken van de beleidsdoelen?

De raad wordt actief geïnformeerd over beleid en uitvoering. Over het bereiken van de beleidsdoelen wordt de raad incidenteel geïnformeerd. Wel krijgt de raad via de P&C-cyclus ieder jaar informatie over doelbereiking van een van de twee hoofddoelstellingen (mate waarin reductie fijn restafval per inwoner wordt gerealiseerd). Die stuurinformatie is beperkt en wordt door de raad ook niet gebruikt om het beleid eventueel bij te stellen.

5. Is er opvolging gegeven aan de aanbevelingen van het rapport 'Visie op afval Stichtse Vecht' uit 2015?

Ja, als het gaat om de aanwezigheid van doelstellingen, uitvoeringsprogramma's en monitoring van

afvalhoeveelheden. Nee, als het gaat om de PDCA¹³ beleidscyclus. Die functioneert onvoldoende, ontbeert benchmarkinformatie, scherpe analyses t.a.v. doelrealisatie en bijstuurmogelijkheden en is voor de raad ook onvoldoende transparant.

¹³ Plan-Do-Check-Act.

3. Uitvoering en middelen

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we naar de organisatie en uitvoering van het gemeentelijk afvalbeheer, welke (financiële) middelen daarmee zijn gemoeid en welke ontwikkelingen zich op dit vlak voordoen. Daarom kijken we ook naar de toekomstgerichtheid van de afvalorganisatie. Het hoofdstuk sluit af met de beantwoording van de onderzoeksvragen mede in relatie tot de toetsing aan de normen.

3.2. Interne organisatie

Het gemeentelijk afvalbeleid is ambtelijk ondergebracht bij de afdeling Economie en Duurzaamheid (kernteam afval en milieu). Naast twee (senior) beleidsmedewerkers (1,1 fte in totaal) is er een uitvoerend beleidsmedewerker (1 fte), die de uitvoering aanstuurt en het contractbeheer regelt en een toezichthouder (0,5 fte sinds 2020). Vanuit het concern is er een financieel consulent die ondersteunt bij de rapportages, begroting en verantwoording. De vaste personeelskosten worden als onderdeel van de post organisatiekosten doorbelast in de afvalstoffenheffing.

Aanvullend op deze vaste bezetting worden er 4 medewerkers (2 fte in totaal) ingehuurd voor de implementatie van omgekeerd inzamelen: 2 afvalcoaches, een technisch projectmedewerker en een communicatiespecialist, die de invoering van omgekeerd inzamelen helpt begeleiden. Deze inhuur wordt bekostigd uit de verschillende investeringskredieten die met het omgekeerd inzamelen te maken hebben. De kapitaallasten hiervan worden doorbelast via de afvalstoffenheffing.

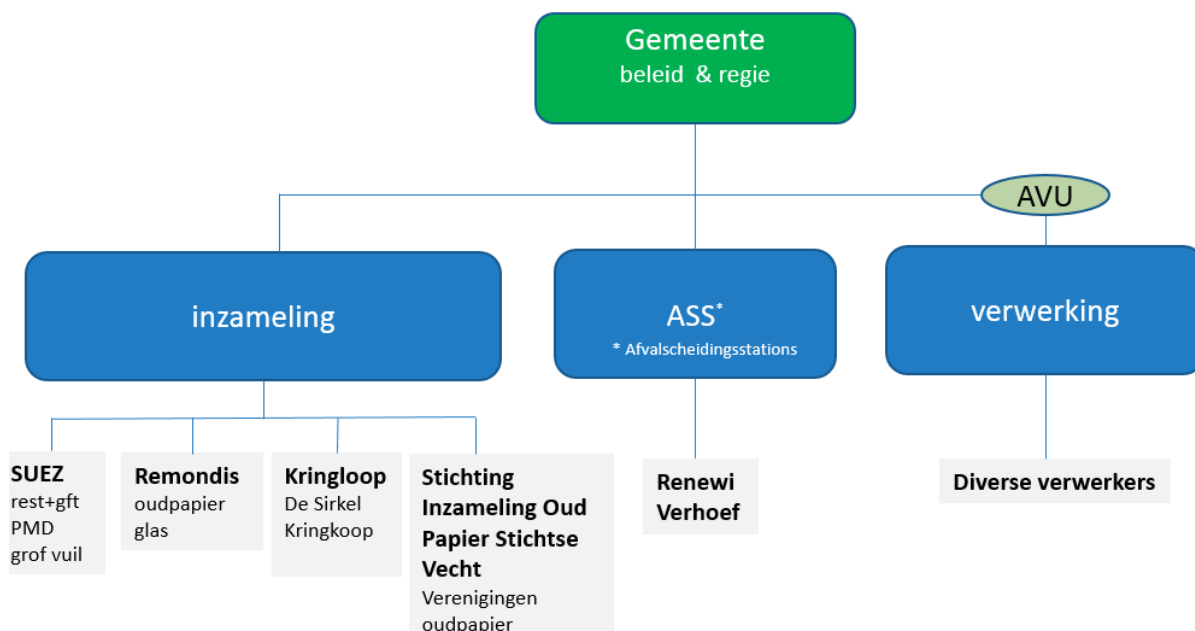
Bevindingen

- De ambtelijke capaciteit is kwalitatief op orde, zowel op beleidsmatig vlak als op het gebied van het contractbeheer. Het team is deskundig en toegewijd. Dit beeld komt ook terug vanuit externe partners. Uit de ambtelijke interviews komt zoals eerder gezegd wel naar voren dat men de handen vol heeft aan de uitrol van het omgekeerd inzamelen en de participatie daarbij en dat dat ten koste gaat van de beleidstaken.
- Er is sprake van een adequate bemensing binnen zowel het kernteam afval en milieu als bij de projectorganisatie invoering omgekeerd inzamelen.

3.3. Hoe is de uitvoering georganiseerd?

De gemeente heeft de uitvoerende taken in het afvalbeheer uitbesteed, dan wel op afstand geplaatst. De inzameltaken zijn in hoofdzaak uitbesteed aan particuliere inzamelbedrijven, de afvalverwerking loopt via de gemeenschappelijke regeling Afval Verwijdering Utrecht (AVU). Afval Verwijdering Utrecht (AVU) is een gemeenschappelijke regeling (GR) van 26 gemeenten, w.o. Stichtse Vecht. AVU draagt zorg voor de overslag, het transport en de verwerking van het huishoudelijk afval van de deelnemende gemeenten.

Afbeelding 3.1. Overzicht van de organisatie van de uitvoering

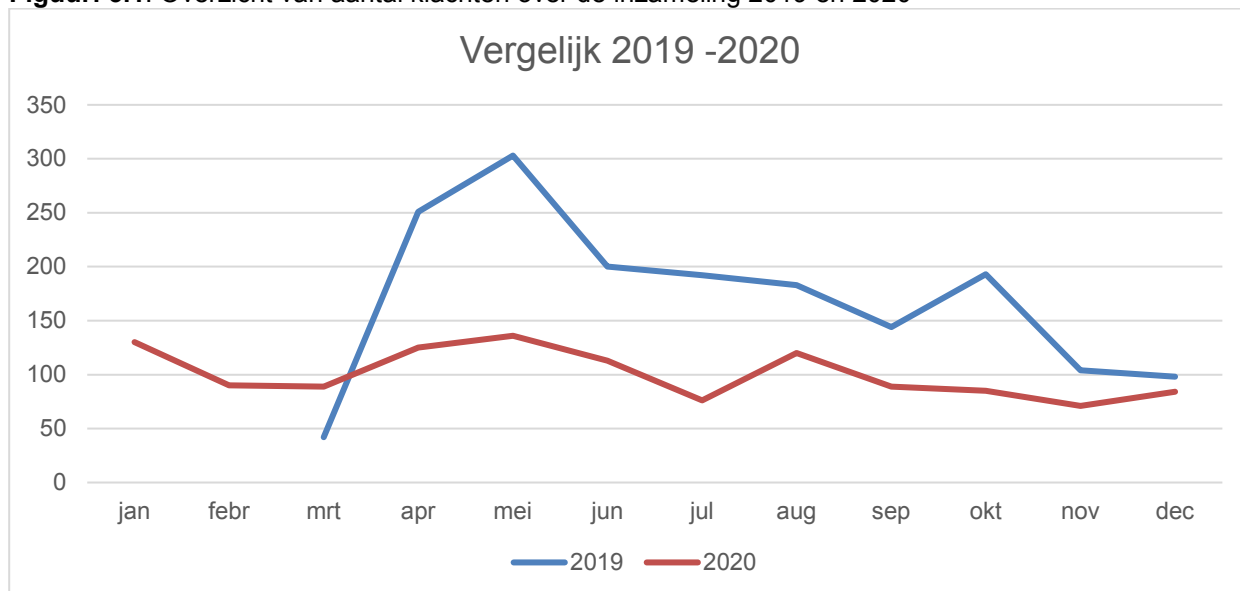

3.4. Afvalinzameling aan huis en bij afvalscheidingsstations

De inzameling aan huis van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval (w.o. elektrische apparaten), grof tuinafval, GFT en PMD, inclusief de lediging van (ondergrondse) verzamelcontainers, is sinds 1 januari 2019 aan SUEZ (nu PreZero) uitbesteed. De AVU heeft hiervoor destijds de aanbesteding gecoördineerd (voor 7 Utrechtse gemeenten in een procedure, w.o. Stichtse Vecht). Voor 2019 was Renewi jarenlang de inzamelaar. De overeenkomst met PreZero loopt formeel tot en met 31 december 2022 en kan tweemaal eenzijdig worden verlengd tot uiterlijk 31 december 2026. De overeenkomst bevat bepalingen over onder meer verplichtingen van opdrachtnemer, wijze van uitvoering en inzameling, eisen aan materieel en personeel, afvoer en weging, klachten, rapportage en overleg, schade en aansprakelijkheid, financiële zaken en facturering. Ook is in het contract een standaardbepaling opgenomen over social return (minimaal 5% van opdrachtsom moet besteed aan social return).

Ambtelijk is men, na een eerste gewenningsperiode met aanloopproblemen (onder meer onbekendheid met routes), tevreden over de uitvoering van de dienstverlening door PreZero. De aanloopproblemen komen duidelijk tot uiting in het patroon van het aantal klachten in 2019, zie onderstaande grafiek.

Figuur: 3.1. Overzicht van aantal klachten over de inzameling 2019 en 2020

Het grootste deel van de klachten ging in de eerste maanden van 2019 over kliko's of zakken die niet waren geleegd/opgehaald en grofvuil/snoeiafval dat niet werd opgehaald. Toen de aanloop- en inregelproblemen voorbij waren zakte het aantal klachten en meldingen. In 2020 heeft deze lijn zich gestabiliseerd naar een niveau van rond de 100 klachten per maand. De meeste klachten gaan ook in 2020 over dezelfde onderwerpen als in 2019, alleen zitten deze op een lager niveau en worden ze volgens ambtelijke informatie ook adequaat afgehandeld.

De gemeente zet klachten en meldingen over de reguliere inzameling¹⁴ door naar PreZero. PreZero is op grond van het contract verantwoordelijk voor de klachtenafhandeling, houdt het aantal klachten en meldingen bij en rapporteert hierover aan de gemeente.

Inzameling oudpapier en glas

De papierinzameling, inclusief verdere verwerking, wordt verzorgd door Remondis. Deze dienst is in regionaal verband, via de AVU aanbesteed. Door de week zamelt Remondis zelf in, op zaterdag met vrijwilligers. Tijdens corona ondersteund door een wagen van PreZero vanwege de veiligheidsmaatregelen. Vrijwilligers krijgen (ook tijdens corona) een vaste vergoeding per persoon gebaseerd op de (uren)inzet. De verenigingen die meedoen aan de papierinzameling zijn verenigd in de Stichting Inzameling Oud Papier Stichtse Vecht. Deze Stichting coördineert de inzet vanuit de verenigingen en is voor de gemeente centraal aanspreekpunt. Afspraken zijn geregeld in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) die in 2020 is vernieuwd. De markt voor oudpapier is een wereldmarkt en kent een grillig verloop. In 2019 en 2020 is de oudpapierprijs gekelderde, in de eerste helft van 2021 is weer sprake van een stijgende trend. In de DVO van 2020 behield de Stichting dezelfde vergoeding als daarvoor. En ook toen de verenigingen niet mochten ophalen vanwege corona bleef de vergoeding overeind.

De inzameling en verwerking van glas (via glasbakken) verloopt ook via een AVU-contract. De recyclingmarkt voor glas is jarenlang een stabiele markt gebleken. Het bestaande contract loopt dit jaar af. De aanbestedingsprocedure voor een nieuw contract is gaande.

¹⁴ Vragen en klachten over de uitrol van omgekeerd inzamelen zitten hier niet bij, die worden door de gemeente (afvalteam) zelf opgepakt en afgehandeld in het kader van het participatietraject.

Inzameling grof huishoudelijk afval en huisraad

Grofvuil wordt laagdrempelig aan huis ingezameld. Er wordt wekelijks een grofvuilronde gereden, waarbij ook elektrische apparaten en metalen worden ingezameld. De gemeente heeft ook een ophaalservice voor grof tuinafval met behulp van de tuinzak.

Goedzooi en textiel

De gemeente heeft DVO's met twee kringlooporganisaties afgesloten: Kringkoop (Mijdrecht) voor het noordelijk deel en De Sirkel in het zuidelijk deel. Naast de gebruikelijke kringloopgoederen in het noordelijk deel van de gemeente zamelt Kringkoop Mijdrecht daarnaast alle textiel in van de ondergrondse containers in heel Stichtse Vecht.

Kringkoop heeft ook een container staan bij het ASS in Loenen dat niet zo heel vaak open is. Daarnaast een container in Breukelen, maar die staat vanwege ruimtegebrek niet bij het ASS. De Sirkel heeft twee winkels in Maarssen-dorp. Waarvan één bij het ASS. Op het ASS heeft de Sirkel een werkplaats waar re-integrerenden o.a. kapotte fietsen en zwerffietsen opknappen. Er is een DVO met de gemeente o.a. over de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt zoals uit de vrouwengevangenis in Nieuwersluis.

Er is een initiatief geweest van de kringloopwinkels met een BEST-tas (boeken, kleine elektrische apparaten, speelgoed en textiel). De gemeente heeft daar een bijdrage aan geleverd. Dit initiatief is na verloop van tijd vanwege onvoldoende respons beëindigd.

Het coronajaar 2020 was niet bijzonder gunstig voor Kringkoop en de Sirkel. Door corona was ook minder periodiek overleg met de gemeente. De kringlooporganisaties zitten met vragen, er is sprake van onzekerheid. De DVO's zijn voor een jaar verlengd en er moeten nieuwe afspraken komen. Wat kringlooporganisaties graag willen is een duidelijke rol bij de inname op het nieuwe ASS (en bij de inzameling van textiel) met een duidelijke lijn/route naar de kringloopwinkel.

Klein chemisch afval (KCA)

KCA wordt in Stichtse Vecht uitsluitend op de ASS-en ingezameld, niet met een huis-aan-huis of standplaatsensysteem.

Afvalscheidingsstations

Het beheer/de exploitatie van de ASS-en (m.u.v. van een beperkte brengfunctie bij een particulier bedrijf in Portengen), wordt door de gemeente uitbesteed, hiervoor is al lang geleden een doorlopend contract met Renewi aangegaan. Het aantal bezoekers op de huidige ASS-en wordt niet structureel bijgehouden. De bemensing geschiedt volledig door Renewi. In het contract zit een kettingbeding, op basis waarvan de medewerkers, die ooit in dienst van de gemeente waren, overgenomen moeten worden door een nieuwe contractpartij. Het gaat hierbij om 3 medewerkers, waarvan er 2 inmiddels met pensioen zijn. Tot het moment dat het nieuwe ASS in Breukelen gereed is (3de kwartaal 2023 is de meest recente planning) laat de gemeente het contract met Renewi in ieder geval doorlopen. Het oude contract bevat geen bepalingen over social return. In de opzet van het nieuwe ASS is dit tot dusverre ook nog geen specifiek issue geweest

3.5. Afvalverwerking

De AVU is een regie-organisatie, ze koopt de afvalverwerking in op de verwerkingsmarkt. AVU heeft geen eigen verwerkingsinstallaties, wel heeft ze via haar deelnemers grip op de overslag. AVU regelt het transport, overslag en de verwerking van de volgende stromen: restafval, GFT en KCA. Daarnaast zorgt AVU voor de inzameling en verdere verwerking van glas en oud papier. Al jarenlang worden in AVU-verband gezamenlijke restafvalanalyses uitgevoerd. Deze geven een beeld van hoe goed het afval gescheiden wordt en welk verbeterpotentieel er nog is. In 2020 is voor het eerst (in plaats van een analyse van het restafval) een analyse gedaan naar de zuiverheid van ingezameld PMD. De kwaliteit van ingezamelde grondstoffen uit Stichtse Vecht is redelijk goed. De afkeur is beperkt. Het aandeel stoorstoffen in de PMD-fractie is in 2020 bij alle AVU-gemeenten onderzocht. De aangetroffen hoeveelheid van 11,4% komt overeen met het gemiddelde in AVU-verband. In het vervolg wil AVU om het jaar een restafvalanalyse uitvoeren en in elk tussenliggend jaar de kwaliteit van een grondstoffenstroom onder de loep nemen.

AVU is ook kennispartner en adviseur van gemeenten. AVU wil de circulaire economie handen en voeten geven op regionaal niveau (onder meer in de PMD- en textielketen) en is gesprekspartner op provinciaal en landelijk niveau.

De verwerkingstarieven voor restafval en GFT vertonen landelijk een sterk stijgende trend (zie paragraaf 1.4). Deze marktsituatie heeft bij de laatste aanbesteding van AVU in 2019 geleid tot fors hogere tarieven voor de AVU-gemeenten. Deze nieuwe tarieven zijn in 2021 ingegaan. De gemeenten zaten in het oude AVU-contract op een historisch laag niveau (rond de € 40 per ton restafval poorttarief). Het poorttarief voor restafval is verdubbeld en komt nu uit op € 82 per ton, hetgeen volgens AVU ongeveer gemiddeld is in de huidige markt.

Begin 2019 zijn alle gemeenteraden uitgenodigd voor een avond in Utrecht over het aanbestedingstraject en de marktsituatie. Toen zijn volgens AVU “winstwaarschuwingen” afgegeven. Na de gunning is vanuit AVU ook een memo naar de raden gegaan.

De verwerking van het restafval is aanbesteed met een optie op nascheiding. Naast Utrecht en Nieuwegein, waar nascheiding al operationeel is, hebben 7 AVU-gemeenten aan de voorkant aangegeven dat ze interesse voor de optie hebben. Stichtse Vecht heeft zich daar niet voor aangemeld. Ambtelijk is dit wel overwogen, maar het vigerende beleid, het overwegend niet hoog verstedelijkte karakter van de gemeente en ook de financiële consequenties (hoger verwerkingstarief bij optie nascheiding) waren redenen om hier op dat moment niet voor te kiezen. Mocht de gemeente in de toekomst wel gebruik willen maken van de nascheidingsoptie, dan zal eerst gekeken moeten worden of hier contractueel ruimte voor is.

In de toekomst wil AVU de verwerking mogelijk anders organiseren. Het plan is niet zozeer om zelf te gaan investeren in nieuwe verwerkingscapaciteit, wel om de markt te prikkelen en uit te dagen, zodat er meer concurrentie ontstaat en/of de ontwikkeling van duurzame verwerkingscapaciteit in (de omgeving van) Utrecht wordt gestimuleerd. AVU bundelt een forse hoeveelheid huishoudelijk afval die voor verwerkers interessant is.

Ambtelijk wordt de samenwerking met de AVU gewaardeerd. Een enkele raadsfractie stelt voor de AVU te verlaten. Bestuurlijk kan men zich voorstellen dat er bij een volgende aanbesteding ook buiten de AVU wordt gekeken.

Bevindingen

- De uitvoering is goed georganiseerd en bemenst. Het contractbeheer is op orde. Er is tevredenheid bij de uitvoeringpartners over de invulling daarvan. De relatie wordt getypeerd als “samenwerkingsgericht” en “professioneel”.
- De kwaliteit van ingezamelde grondstoffen is tot dusverre goed, er is sprake van weinig afkeur.
- Klachten en meldingen in de reguliere inzameling worden geregistreerd en apart bijgehouden. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's zijn daar geen nadere analyses van opgenomen. Van de uitrol van omgekeerd inzamelen wordt geen apart overzicht met klachten/meldingen bijgehouden.

3.6. Aanpak uitrol omgekeerd inzamelen

Uitvoeringsstrategie

De gemeente heeft in haar uitrolstrategie bewust gekozen voor een wijkgerichte aanpak en een gefaseerde uitrol van noord naar zuid, die de gehele planperiode (2017 tot en met 2022) beslaat. Citaat uit het grondstoffenplan: “*Op basis van goede ervaringen elders kiezen wij voor een wijkgerichte aanpak en wordt telkens voldoende tijd ingepland voor een goede implementatie per wijk om maatwerk mogelijk te maken. Daarom is de uitrol van het omgekeerd inzamelen over de gehele gemeente in fasen en per wijk ingepland gedurende de periode 2017-2022*”.

De goede ervaringen elders met omgekeerd inzamelen waren een belangrijke reden om in een keer te besluiten tot invoering van dit systeem in de hele gemeente. Het eerst uitvoeren van een pilot is ambtelijk

wel overwogen, maar werd om deze reden niet nodig geacht. Een snellere uitrol (bijvoorbeeld in twee jaar) of omgekeerde volgorde (van zuid naar noord) is niet expliciet afgewogen.

De gefaseerde uitrol maakt het mogelijk om te leren van ervaringen en maakt het ook mogelijk om een zorgvuldig participatietraject te doorlopen met inwoners. Inmiddels klinkt er intern en bij externe uitvoeringpartners ook door dat de aanpak weliswaar zeer zorgvuldig is, maar ook veel tijd kost. Daardoor kan er extra weerstand ontstaan. Opgemerkt wordt dat het beeld kan ontstaan dat de sterke kostenstijgingen in 2020 en 2021 (zie hierna) door het nieuwe systeem komen. Ook wordt opgemerkt dat de meerjarige invoering ertoe leidt dat er in de gemeente gedurende een lange periode met een dubbel systeem wordt gewerkt, wat suboptimaal is.

Planmatige uitvoering

In de uitrol wordt een planmatige aanpak gevolgd. Zoals in paragraaf 3.2 beschreven is er een aparte werkgroep die de implementatie begeleidt. Er wordt per kern/gebied een intensief participatietraject met bewoners doorlopen, voordat er een locatieplan voor de ondergrondse containers wordt opgesteld en in procedure gebracht. In verband met Covid zijn fysieke participatiebijeenkomsten nu vervangen door schriftelijke mailrondes. Vragen en kritiekpunten van betrokken inwoners in zo'n traject worden rechtstreeks door het team afval opgepakt en afgehandeld. Het kernteam afval geeft aan dat het participatietraject en de persoonlijke benadering eraan bijdragen dat er relatief weinig klachten en meldingen bij de uitrol zijn. Overzichten van het aantal klachten en meldingen tijdens de participatie worden niet bijgehouden. Wel worden natuurlijk de zienswijzen geregistreerd van inwoners ten tijde van de formele inspraakprocedure(s).

Gedurende de uitrol is er gebruik gemaakt van een uitgebreide campagne in het huis-aan-huis blad VAR-nieuws over de uitrol en andere afval gerelateerde zaken.

Gemeente werkt aan oplossingen rondom afvalinzameling

Iedere week worden in onze gemeente rond de 25000 kilo's afgevoerd. Voor de nieuwe afvalinzamelaar die de buurt niet kent, is dat niet eenvoudig. De afgevoerde afvalsoorten krijgen we veel meldingen. Met name de onbereikbaarheid van de buurten speelt een grote rol, onder andere in Maarssenbroek, Ophuizen en de buitengebieden. Om alle meldingen op te lossen, reed Surz extra ritten in de avond en in het weekend en dat bleven ze de komende tijd ook doen. Halv voorjaar uit container niet te vroeg naar binnen als deze nog niet afgevoerd is. Als uw kilo niet afgevoerd is, vul dan het webformulier in op stichtsevecht.nl/kilo. Surz zorgt ervoor dat het binnen 2 dagen wordt opgehaald.

Andere routes

Vaagren een van de chauffeurs kent Stichtse Vecht heel wat sliep-door-ruip-door routes. Dat maakt het voor ons moeilijker om alle containers te vinden. Bovendien is het ook op weg plaatsen erg druk. Ook speelt mee dat wij als afvalinzamelaar andere routes rijden dan de vorige inzamelaar. Dat betekent bijvoorbeeld dat bakken eerder of later geleegd worden dan inwoners gewend zijn.

Voor ons als gemeente wordt nu duidelijk dat chauffeurs van de vorige inzamelaar weten dat kilo's soms achter bakken en soms zelfs uit het zicht staan. Om de wegvertoer

containers toch te legen, is extra personeel en materiaal ingezet. Zelfs 's avonds en in het weekend zijn wagens van Surz zichtbaar in Stichtse Vecht. Dit is bijvoorbeeld ook de reden dat er wagens met Duas bakken werden ingezet. Echter blijft met een lokale chauffeur die inzamelaar loopt ook tegen een praktisch probleem om de ondergrondse containers te legen. Samen met de leverancier van de container werden hier oplossingen voor gezocht. Stichtse Vecht is hard aan het werk om samen met Surz de afvalinzameling weer op orde te krijgen.

www.stichtsevecht.nl
Stichtse Vecht, Endelhovenlaan 1, 3601 GR Maarssen

Wethouder Linda van Dort:

"Het veranderen van afvalinzamelaar is voor beide partijen vreselijk. We wisten dat we meer meldingen zouden krijgen dan normaal. Daarom is er iedere dag overleg met Surz, zodat ze weten waar en hoe en bijgestuurd moet worden. Als ik dat er meer moet van hun nodig is, sluren we het actief op. Het onoverstijfelbare stichtse wees en inkomstenverlies met de routes leverde in het begin veel reacties op. We zien langzaam een dalende lijn in het aantal meldingen. Daar heb ik ik bij om. Dit is een strategie bij het werk. Het is belangrijk om het nog op een beperkt aantal plekken in de gemeente beter kan. Het afvalinzamelen, zijn niet nodig verlost wij, en de zijn er wel."

Kortom: we zijn er nog niet, maar ik heb goede hoop dat Surz de komende maand meer grip krijgt op de routes. Ik vraag u om nu nog even geduld te hebben. Het is er niet, wat, wat het meelingsformulier op stichtsevecht.nl/kilo in.

Volg ons op Twitter: [@stichtsevecht](https://twitter.com/stichtsevecht)
www.facebook.com/gemeentestichtsevecht

Voortgang project Omgekeerd Inzamelen

In 2018 besloot de gemeenteraad in Stichtse Vecht samen 'omgekeerd inzamelen' te voeren: met elkaar ophalen van de afvalsoorten van grondstoffen. Zo heeft er minder milieuhet verlies te worden. Dit bespaart kosten, energie en er komen minder afvalstoffen in de buurt terecht. Hier is bewaard voor gekken. Andere vormen van afvalinzameling zijn voor onze gemeente kostbaar.

We investeren in ondergrondse en een paar bovengrondse restafvalcontainers in de gemeente, waarin inwoners hun restafval kan brengen. De grote kilo voor het restafval verlopen: in deze container legen inwoners een kilo voor plastic, verpakkingen, restafval, verpakkingen en drinkwater (PMD), inwoners die in het buitengebied wonen. Houder hun restafval kan brengen in een PMD-kilo bij. De omvang het dat het grootste deel van huishouden afval in deze kilo terecht komt. Van dit PMD worden nieuwe producten en materialen gemaakt.

Samen resultaten

Ongepakt inwoners wordt uitgeroepen van kern naar kern. Eind 2022 zijn naar verwachting 7 van de 12 kernen over de door naar van ingezet. Inwoners, Vreemde, Loenen en Vecht, Maarssen, Maarssen en Maarssen 'er Aan. In 2021 starten we in Maarssen. De inwoners van de kernen waar het project is ingezet zou worden naar de volgende vorm van afvalinzameling.

De grafiek toont een forse stijging van ingezameld PMD en een grote afname van restafval in de kernen waar omgekeerd inzamelen is ingezet. Het doel is 2022 nog 18 kilo restafval per inwoner, en dat is bijna in 2021. We hopen dat u enthousiast mee doet of gaat doen!

Harmonieplein opgeknapt

Het harmonieplein in Maarssen is opgeknapt. 7 van de 10 oude vernamecontainers zijn vervangen voor nieuwe en het gebied is nu beter bereikbaar.

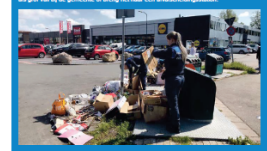

Code afval
Nieuwe situatie

Samen houden we de buurt schoon!

U bent het niet met ons eens dat het nu is om in een schone omgeving te wonen. Samen houden wij de containers schoon en de buurt schoon. Ook met de Nieuwheidsing in Maarssen. Ook dit zijn twee belangrijke punten op de ogen houden bij wat inwoners van deze route.

Paal uw afval niet in de container! Zo het er niet meer, maar moet het gratis aan uw afval bij het gemeente of bring het naar een afvalinzameling.

Op Buuren

In Op Buuren konden inwoners hun restafval in hun 11 restafvalcontainers brengen. In april zijn er 11 restafvalcontainers omgebouwd naar PMD-Containers. Dit kunen nu met afval het restafval, maar ook PMD geschieden in ondergrondse containers bandeden.

Ongepakt hebben we voortaan voor de hoogbouw van de Op Buuren in Maarssen een nieuwe containerplein gebouwd. Dit is op voorbereiding om ook hier omgekeerd inzamelen te gaan uitvoeren. Deze containers zijn met een uitbouw door de buurt omringd. De PMD-container wordt een 20 in de week geleegd met het school PMD.

Opknappen in noordelijke kernen
Ongepakt hebben we het gebied van de ondergrondse containers in Vreemde, ingezet en Loenenbroek opgeknapt. In Loenen hebben de 30 containerlocaties in het straatbeeld daarom een opknapt gebied. De afvalsoorten zijn regelmatig door deze kernen om in de gaten te houden of het afval aan gaat. Het nu nu nu en er meer inwoners bereiden.

www.stichtsevecht.nl
Stichtse Vecht, Endelhovenlaan 1, 3601 GR Maarssen

Na elke project uitrol wordt een mondelinge evaluatie gehouden in de ambtelijke werkgroep "Groot comité". De leerervaringen uit deze mondelinge evaluatie worden vastgelegd in het verslag van deze werkgroep. Ook vindt er volgens ambtelijke informatie tweewekelijks monitoring plaats in de ambtelijke werkgroep om snel in te kunnen grijpen en bij te kunnen sturen in geval van ongewenste ontwikkelingen. De ambtelijke organisatie geeft aan dat er diverse praktische leerervaringen zijn opgedaan en verwerkt in de verdere aanpak, zoals:

- de schaal/omvang van de inloopbijeenkomsten;
- het exacter verdelen van de kernen ten opzichte van de bebouwing in het buitengebied;
- het nauwkeuriger plannen van de perioden van proefsleuven en de uitvoering ervan door de aannemers;

- een snellere ambtelijke reactie op de ingekomen reacties van inwoners door een aparte mailbox te introduceren.

Positief in de ogen van de ambtelijke organisatie is dat door de invoering van omgekeerd inzamelen en daaraan gekoppeld de inzet van afvalcoaches het aantal bijplaatsingen is afgenomen vergeleken met de periode daarvoor. Objectieve meetgegevens hierover zijn niet voorhanden; deze constatering is gebaseerd op ervaringen van de afvalcoaches en toezichthouders. In het investeringsbudget voor omgekeerd inzamelen zit ruimte om directe omgeving na te lopen, zodat schoon, heel en veilig kan worden opgeleverd. Dit levert volgens de ambtelijke organisatie goodwill op.

Planning en realisatie

In het grondstoffenplan 2016-2022 is aangegeven dat begin 2017 met de uitrol wordt begonnen en dat eind 2022 omgekeerd inzamelen in de hele gemeente is ingevoerd. In onderstaande tabel staat per gebied/kern de oorspronkelijke planning en de realisatie.

Tabel: 3.1. Planning en realisatie uitrol Omgekeerd inzamelen

Kern / gebied	Planning	Stand van zaken
wijk 1: Nigtevecht, Vreeland, Loenersloot, Loenen, Nieuwersluis en Zandweg Oostwaard	2017	- Nigtevecht gerealiseerd in 2018 - Vreeland, Loenersloot en buitengebied ten noorden van N201 in 2019
wijk 2: Maarssen-Dorp, Oud Zuilen Tienhoven	2018	Nog niet gerealiseerd, gaat dit jaar (2021) gebeuren. Plaatsing containers staat gepland vanaf juli, ingebruikname eind september 2021.
wijk 3: Breukelen, Kockengen, Nieuwer Ter Aa	2019	- Breukelen en Nieuwer Ter Aa gerealiseerd in 2020, inclusief het buitengebied tussen Breukelen en het gebied ten zuiden van de provinciale weg N201. - Kockengen nog niet gerealiseerd. Wordt meegenomen met "wijk 4".
wijk 4: Maarssenbroek	2020	Vorbereidingen starten eind 2021, naast Maarssenbroek, worden ook Kockengen en buitengebieden meegenomen
wijk 5: Buitengebieden, hoogbouw	2021-2022	Wordt meegenomen met "wijk 4".

Ten opzichte van de oorspronkelijke planning is er een vertraging ontstaan van circa 2 jaar in de uitrol. Volgens ambtelijke informatie is ultimo eerste kwartaal 2021 ongeveer 1/3 van de uitrol (in aantal woonhuis-aansluitingen) gerealiseerd. Eind dit jaar zal de teller, als de geplande uitrol voor dit jaar in Maarssen-Dorp, Oud Zuilen en Tienhoven wordt gerealiseerd, op ongeveer 50-60% staan. In dit onderzoek (uit documenten en gesprekken) worden de volgende verklaringen voor de vertraging genoemd:

- behandeling van de motie van november 2017 om de uitrol voorlopig stop te zetten (zie hoofdstuk 2);
- het zorgvuldige en intensieve participatie- en communicatietraject vraagt meer tijd dan van tevoren werd gedacht (ook n.a.v. de beide moties uit het eerste kwartaal van 2018, zie hoofdstuk 2).

In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's grondstoffen is/wordt de planning geactualiseerd. Zichtbaar is dat de uitrol in de tijd opschuift. De voortgang ten opzichte van de oorspronkelijke planning wordt in de uitvoeringsprogramma's niet nader in beeld gebracht, ook wordt niet nader ingegaan op consequenties van de vertraging. Het kernteam afval gaat ervan uit dat de uiteindelijke planning eind 2022 (grotendeels) wordt gehaald.

Aangegeven wordt dat “eind 2022 (met een uitloop naar begin 2023) omgekeerd inzamelen in alle kernen van de gemeenten zal zijn ingevoerd¹⁵”. Medewerkers van het kernteam geven aan dat ze ervan uitgaan dat met de voorbereidingen die opgestart zijn het einddoel nog steeds haalbaar is. Bestuurlijk geeft men aan dat het college de raad rondom de motie in 2017 had kunnen confronteren met de consequentie dat de totale uitrol langer zou duren. Toen was overigens niet voorzien dat de totale vertraging zou oplopen tot zo'n twee jaar.

Bevindingen

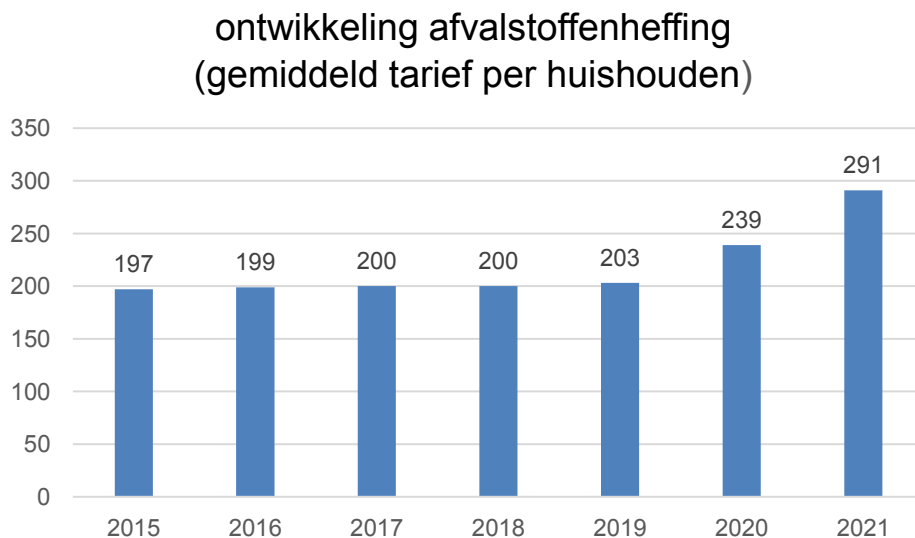
- Er is een bewuste keuze gemaakt voor een gefaseerde en langjarige uitrol van omgekeerd inzamelen. Mogelijkheden van een “snellere uitrol” zijn niet expliciet afgewogen.
- Er wordt een projectmatige aanpak gevolgd bij de uitrol van omgekeerd inzamelen. Een tussentijdse evaluatie is in de plannen niet opgenomen. Analyses en onderbouwde prognoses ten aanzien van de voortgang en doelrealisatie ontbreken.
- Het participatietraject is intensief en zorgvuldig vormgegeven. Vragen en klachten worden via een persoonlijke benadering in het participatietraject opgepakt.
- De uitrol van omgekeerd inzamelen loopt circa 2 jaar achter op de oorspronkelijke planning. Oorzaken zijn de vertraging in de tweede helft van 2017 en de (extra) tijd die het participatietraject vraagt.

3.7. Middelen

Begroting

De afvalbeheerkosten worden doorbelast via de afvalstoffenheffing. Ook een deel van de straatreinigingskosten, interne organisatie- en inningskosten en kwijtscheldingen worden via de afvalstoffenheffing verhaald. In onderstaande figuur is de ontwikkeling van de gemiddelde afvalstoffenheffing weergegeven (gemiddelde is middeling van heffing voor meerpersoonshuishouden en eenpersoonshuishouden). Het kostendekkingspercentage is (al deze jaren) 100%.

Figuur 3.2: Ontwikkeling van de gemeentelijke afvalstoffenheffing Stichtse Vecht

Tot 2019 is de afvalstoffenheffing stabiel, daarna is sprake van een sterke stijging. Vooral de ontwikkelingen op de afvalverwerkingsmarkt zijn daar debet aan. Dit is een landelijk beeld. Landelijk is de heffing in 2020 met ruim 8% gestegen, in Stichtse Vecht is sprake van een sterkere stijging.

¹⁵ Ambtelijk geeft men aan dat er daarna nog wel wat zaken om aandacht en aanvullende actie vragen zoals b.v. maatwerk in het buitengebied en bij de hoogbouw. Daarna komen zaken als maatwerk bij nieuwbouw, vervangingstrajecten bestaande ondergrondse containers ouder dan 10 jaar, evalueren aanbod containers en mogelijk bijplaatsen extra containers (textiel, glas, papier, PMD & rest).

De sterke stijging richting 2021 wordt veroorzaakt door de sterk gestegen verwerkingskosten voor restafval en gft, als gevolg van nieuwe afvalverwerkingscontracten die in AVU verband zijn aangegaan. Zie paragraaf 3.3. en onderstaande tekst uit de programmabegroting 2021 – met de kanttekening bij de laatste zin dat de oudpapier markt inmiddels wat hersteld is in 2021.

Begroting 2021, meerjarenperspectief Extra lasten afvalverwerking

Voor het verwerken van het restafval, grof huishoudelijk afval en gft-afval heeft het provinciaal samenwerkingsverband Afval Verwijdering Utrecht (AVU) contracten afgesloten. Het huidige contract loopt af op 31 december 2020. In 2019 is een nieuwe aanbesteding gedaan om de verwerking van deze afvalstromen na 31 december 2020 te garanderen. Deze aanbesteding heeft geleid tot een forse stijging van de verwerkingskosten voor brandbaar restafval en grof huishoudelijk afval (73%) en een forse stijging voor de verwerkingskosten van gft-afval (52%). Deze hogere kosten worden aan alle deelnemende gemeenten binnen de AVU doorberekend naar ingezamelde hoeveelheden en leiden voor Stichtse Vecht tot een kostenstijging van € 931.054. Deze extra kosten berekenen wij door in de afvalstoffenheffing. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn vooral het grote aanbod van buitenlands afval bij de huidige afvalverbrandingsinstallaties en het gebrek aan concurrentie op de afvalmarkt.

Minder inkomsten papier

De verwerking van het ingezamelde oud papier binnen de gemeente loopt via contracten afgesloten door de AVU. Door internationale ontwikkelingen op de oudpapiermarkt, onder andere de sluiting van de Chinese grenzen voor oud papier, is in de papierverwerkende industrie een groot overschot aan oud papier ontstaan. Hierdoor is de vergoeding in de afgelopen jaren van € 85 per ton gedaald naar € 35 per ton. Dit betekent dat de inkomsten voor Stichtse Vecht uit oud papier met € 133.826 afnemen. Er is nog geen zicht op enig herstel van de oudpapiermarkt.

Realisatie

Over 2019 en 2020 was er sprake van overschrijdingen van de begroting.

In 2019 was volgens ambtelijke informatie sprake van een uitzonderlijke situatie: de lastenkant pakte ruim € 1,5 mln. hoger uit dan begroot. In de jaarstukken worden hiervoor de volgende verklaringen genoemd:

- hogere verwerkingskosten en marktontwikkelingen met duurdere aanbestedingen;
- de extra belasting op restafval vanuit de Rijksoverheid waar in de begroting nog geen rekening mee was gehouden;
- hogere inzamelkosten als gevolg van duurdere aanbestedingen van het huis-aan-huis ophalen van afval per 1 januari 2019, en
- de aanloopkosten in verband met de nieuwe inzamelaar.

De hogere kosten over 2019 zijn onder meer gedekt door een onttrekking uit de egalisatievoorziening gemeentereiniging. Deze voorziening is daarmee uitgeput.

In 2020 bedroeg de overschrijding aan de lastenkant circa € 890.000, waarvan circa € 640.000 aan de inzamelkant en circa € 250.000 aan de verwerkingskant. Deze overschrijding is nagenoeg volledig coronagerelateerd. Zonder corona zou de afvalbegroting 2020 zonder kostenoverschrijding zijn afgesloten. Als gevolg van corona werkten mensen meer thuis, werd er meer verbouwd en opgeruimd, waardoor er meer ingezameld moest worden en er sprake was van hogere afvalhoeveelheden. Dit effect deed zich elders ook voor¹⁶. De overschrijding is binnen het totale programma ("Fysiek Domein") opgevangen.

Bevindingen

- De gemeentelijke afvalstoffenheffing vertoont vanaf 2020 een sterk stijgende trend. De hogere afvalverwerkingskosten, gevolg van autonome landelijke ontwikkelingen, zijn hier de belangrijkste verklaring voor.
- Ook landelijk is sprake van een trendmatige stijging in de hoogte van gemeentelijke afvalstoffenheffingen. De afvalstoffenheffing in Stichtse Vecht stijgt wel sneller dan landelijk

¹⁶ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/27/grootste-toename-huishoudelijk-afval-in-bijna-25-jaar>

gemiddeld. De fors hogere verwerkingstarieven voor gft en restafval die in AVU-verband zijn aangegaan vormen hiervoor de belangrijkste verklaring.

- In 2019 en 2020 was sprake van forse overschrijdingen van de afvalbegroting. De overschrijding van 2019 kende diverse incidentele oorzaken, die van 2020 is nagenoeg volledig coronagerelateerd.

3.8. De toekomstgerichtheid

In hoeverre loopt de gemeente met haar beleid en uitvoering in de pas met ontwikkelingen? Speelt de gemeente in op landelijke trends of loopt/blijft ze achter? Met andere woorden: hoe toekomstgericht en -bestendig is het gemeentelijk afvalbeheer?

Trends en ontwikkelingen

Het afvalveld is volop in beweging zoals we al in hoofdstuk 1 beschreven. Met het oog op de toekomst zijn vooral de volgende thema's/onderwerpen relevant:

Op strategisch/beleidsmatig niveau:

- circulariteit;
- kostenbeheersing;
- keuze inzamelstrategie.

Op tactisch/organisatorisch niveau:

- kennis en kunde in de eigen organisatie;
- datagedreven inzameling.

Hierna gaan we wat dieper in op deze thema's en schetsen we in hoeverre de gemeente hier in haar huidige beleid en organisatie al op inspeelt.

Circulariteit

De nadruk in het landelijke afvalbeheer verschuift meer en meer naar het daadwerkelijk realiseren van hergebruik. In de periode tot 2021 lag de nadruk in het landelijke beleid m.b.t. huishoudelijk afval vooral op het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van grondstoffen en het reduceren van de hoeveelheid restafval. Welk deel van de gescheiden ingezamelde stromen daadwerkelijk wordt hergebruikt kreeg minder aandacht. Dit verandert in het vervolg programma Van Afval naar Grondstof 2021 en verder. Verwacht wordt dat daarin ook doelstellingen ten aanzien van zuiverheid van ingezamelde stromen en hergebruik/recycling opgenomen gaan worden. De kwaliteit en zuiverheid van grondstoffen neemt in belang toe. De nadruk komt minder eenzijdig op de hoeveelheid restafval te liggen.

Bevinding

Speelt de gemeente hier al op in? In het beleid is de kwaliteit van grondstoffen nog geen centraal item, de nadruk in de monitoring ligt op de kwantitatieve doelen. De gemeente heeft in de uitvoering al wel aandacht voor de kwaliteit, de inzet van afvalcoaches is hier een voorbeeld van. De resultaten (weinig afkeur) zijn ook goed.

Kostenbeheersing

De afvalverwerkingskosten stijgen sterk, in Stichtse Vecht nog sterker dan landelijk gemiddeld. Er lijkt sprake van een blijvende trend. Het belang van kostenbeheersing neemt toe.

Bevinding

Speelt de gemeente hier al op in? In de gemeentelijke organisatie is er oog voor de kostenontwikkeling. Een van de opties die in beeld is gebracht betreft het beprijzen van de grofvuilservice. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's krijgen mogelijke kostenbesparingen momenteel nog wat minder aandacht. Ook in AVU-verband is dit nog geen prominent issue. Het verdient aanbeveling om in AVU-verband nadrukkelijk(er) de mogelijkheden te verkennen om toekomstige prijschommelingen minder groot te maken.

Best presterende inzamelstrategieën

De best presterende inzamelstrategieën landelijk zijn Diftar (variabel tariefsysteem met een financiële prikkel op het aanbieden van restafval wordt gewerkt), in combinatie met serviceprikkel zoals omgekeerd inzamelen. Bijna de helft van de Nederlandse gemeenten werkt met een Diftar-systeem. Gemeenten met deze strategie zitten gemiddeld ruim onder de 100 kg restafval per jaar en hun gemiddelde afvalstoffenheffing ligt gemiddeld tientjes lager.

Het ontwijkgedrag (w.o. dumpingen en vervuiling van grondstofstromen) valt gemiddeld genomen mee. Wel moet hier in de communicatie en toezicht en handhaving rekening mee worden gehouden. Deze conclusies komen uit recent landelijk onderzoek¹⁷.

Bevinding

Speelt de gemeente hier al op in? De gemeente heeft al wel gekozen voor een serviceprikkel via omgekeerd inzamelen, maar niet voor een financiële prikkel. Invoering van Diftar vraagt om een bredere politieke afweging, waarbij niet alleen financieel-inhoudelijke argumenten een rol spelen.

Mocht de gemeente in de toekomst wel kiezen voor invoering van Diftar dan is dat technisch relatief eenvoudig in te voeren. De ondergrondse containers zijn of worden toegerust met toegangscontrole, PMD-containers zijn geschikt, technisch gezien kan de gemeente Stichtse Vecht een eventuele stap richting Diftar relatief eenvoudig maken.

Datagedreven inzameling

De inzameling verloopt steeds meer geautomatiseerd, op basis van volmeldsystemen worden computergestuurd inzamelroutes ingepland en kan realtime bijsturing plaatsvinden. Op die manier kan er nog efficiënter worden ingezameld.

Bevinding

Speelt de gemeente hier al op in? Technisch is de gemeente hier klaar voor. Volgens ambtelijke informatie wordt er in 2/3 van de gemeente nu op proef - om de systemen in te regelen - op basis van volmelding ingezameld. Het is de bedoeling om vanaf 2022 volledig op volmelding de ondergrondse restafvalcontainers te gaan legen, maar hier kan pas optimaal gebruik van worden gemaakt als de uitrol van omgekeerd inzamelen compleet is doorgevoerd.

Kennis en kunde (beleid en regiecapaciteit)

De dynamiek van het afvalveld vraagt om voldoende beleid- en regiecapaciteit. Naar de toekomst toe wordt dit alleen maar belangrijker. Diverse gemeenten in het land hebben er mede om deze reden (kwetsbaarheid van de eigen organisatie) voor gekozen om de inzameling en het contractbeheer onder te brengen bij een overheidsgedomineerd samenwerkingsverband. Vooral bij kleinere gemeenten speelt dit; daar is doorgaans minder dan 1 fte beschikbaar voor beleid en regie.

Bevinding

Speelt de gemeente hier al op in? De gemeente beschikt op dit moment over een deskundig team dat uit ter zake deskundige medewerkers bestaat. Op de korte termijn (tijdens de uitrol) speelt er geen capaciteitsprobleem.

De ambtelijke organisatie geeft daarnaast aan dat ze de ontwikkelingen rondom schaalvergroting van samenwerkende gemeenten zoals ROVA, RMN en AVRI actief volgt. De gemeente Stichtse Vecht werkt intergemeentelijk samen in AVU-verband. Omdat de AVU een gemeenschappelijke regeling is kan niet snel of zonder consequenties overstapt worden naar een andere samenwerkingsorganisatie.

¹⁷ Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer, 25 januari 2021. Beschrijvend onderzoek van IPR Normag, in opdracht van Rijkswaterstaat (<https://www.vang-hha.nl/@243230/diftar-beleidsinstrument-huishoudelijk-afvalbeheer/>).

3.9. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Tabel 3.2. geeft de beoordeling vanuit het normenkader weer, met een toelichting als aan de norm gedeeltelijk is voldaan of niet is voldaan. Op basis van de bevindingen en de beoordeling beantwoorden we daarna de onderzoeksvragen

Tabel 3.2: Beoordeling vanuit het normenkader

Norm	Oordeel	Toelichting
<i>Organisatie</i>		
Het beleid is verankerd in de organisatie		
Het beleid wordt uitgevoerd		
Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen gemeente en externe partijen zijn vastgelegd en worden als zodanig uitgevoerd		
De beoogde resultaten van externe partijen zijn eenduidig vastgelegd, vergelijkbaar met andere gemeenten en toegespitst op de praktijk van Stichtse Vecht		
De voorzieningen voor de afvalinzameling zijn toereikend		De huidige afvalstations zijn verouderd, maar daar is op geanticipeerd
De gemeente is op de hoogte van 'good practices' in andere Nederlandse gemeenten (en de situatie in omliggende gemeenten)		Ambtelijk is men goed op de hoogte, maar raad wordt niet proactief en structureel van de ervaringen en cijfers elders op de hoogte gebracht.
De gemeente speelt in op nieuwe ontwikkelingen		Ontwikkelingen worden gevolgd, maar niet expliciet als bijstuur- of alternatieve opties in beeld gebracht. Kostenbeheersing en circulariteit (kwaliteit van grondstoffen) vragen meer aandacht (ook in monitoring). Zie ook hoofdstuk 4.
De inrichting van de organisatie volgt landelijke ontwikkelingen en trends in de markt		
<i>Middelen</i>		
De kosten van het afvalbeleid zijn transparant		Op papier wel, voor (een deel van de) de raad niet
Er is gewerkt met een investeringsplan		
Eventuele inkoop is doelmatig verlopen		
De gedane investeringen zijn zichtbaar in concrete producten en/of diensten		
Het tarief van de afvalstoffenheffing is kostendekkend (wanneer alle toegestane kosten worden toegerekend)		
De reserves voor de afvalinzameling zijn toereikend		De egaliseriereserve is leeg

Onderzoeksvragen uitvoering

1. Hoe is de uitvoering georganiseerd? (inzameling en verwerking)

De uitvoering van inzameling en verwerking is overzichtelijk, verankerd en stabiel voor de komende jaren. Wat het nieuwe ASS en de AVU textiel-aanbesteding betekent voor de inzameling via de kringloopwinkels is niet helder op dit moment.

2. Zijn voorzieningen voor de afvalinzameling toereikend? (o.a. AfvalScheidingsStations).

Ja, wanneer de uitrol van omgekeerd inzamelen is voltooid en het nieuwe ASS is gerealiseerd. De huidige afvalscheidings- en brengstations zijn toe aan vervanging.

3. Loopt de organisatie van het afvalbeheer in de pas met landelijke ontwikkelingen en trends in de markt?

Ja. Ontwikkelingen worden gevolgd, maar niet expliciet als (bijstuur) of alternatieve opties in beeld gebracht. Kostenbeheersing en circulariteit (kwaliteit van grondstoffen) vragen meer aandacht (ook in monitoring). Zie ook hoofdstuk 4.

4. Zijn er alternatieven voor de huidige samenwerkingsverbanden?

In theorie wel, in de praktijk kost dat geld. Het is altijd (financieel) aantrekkelijker om aangesloten te zijn bij een groter geheel (massa). In het kader hieronder lichten we dit nog wat nader toe.

Alternatieve samenwerkingsverbanden?

Mogelijke alternatieven aan de inzamelkant zijn:

- 1) in eigen beheer (eigen inzameldienst optuigen). Is gelet op de schaal een dure oplossing.
- 2) aansluiten bij overheidsgedomineerde partij, (b.v. GAD, HVC, Cyclus, RMN). Onduidelijk of dit kostentechnisch voordelen oplevert en of de gemeente dit politiek-bestuurlijk wel wil, is toch fundamenteel een ander model.

Mogelijke alternatieven aan de verwerkingskant:

- 1) zelf gaan aanbesteden (erg kwetsbaar).
- 2) aansluiten bij ander samenwerkingsverband. Uittreding uit GR AVU heeft financiële consequenties. Aansluiting bij een ander samenwerkingsverband zou kunnen door bijvoorbeeld bij een ketenorganisatie als HVC aan te sluiten. Ook daar is sprake van stijgende tarieven en moet zeggenschap met meer partijen gedeeld worden. Onzeker is ook of dit soort partijen hiervoor open staan.

5. Is er sprake van voldoende lerend vermogen van de gemeente t.a.v. het afvalbeleid en de uitvoering daarvan?

Ja en nee. In de operationele aanpak en uitvoering van het omgekeerd inzamelen wel, daar wordt geleerd van de opgedane ervaringen in de uitrol per kern. Overkoepelend – leidt de uitrol tot wat we willen (halen we de doelen, gaan we wel snel genoeg, lopen we nog in de pas met ontwikkelingen elders) worden de onderdelen Check en Act van de PDCA niet consequent toegepast.

6. Welke verbetermogelijkheden in de uitvoering zijn er?

Geïnterviewden noemen verschillende aspecten waaronder o.a. versnelling uitrol en meer overleg tussen gemeente en uitvoeringpartners. De positie van de beide kringlooppartners op het nieuwe ASS is een aandachtspunt. Sommige raadsleden noemen nascheiding als verbeterpunt.

Onderzoeksvragen middelen

1. Hoe hebben de kosten van het afvalbeheer zich in de periode 2016-2020 ontwikkeld en wat is de verwachting voor de komende jaren?

De kosten hebben zich – nog even los van corona - ongunstig ontwikkeld door mondiale en landelijke prijsontwikkelingen op de grondstoffenmarkt en aanvullende nationale belastingen. Het grootste deel van de kostenstijging ligt buiten de invloedssfeer van de gemeente zelf. Binnen het beïnvloedbare deel (de inzamelkosten) is, met uitzondering van de overstapperperiode naar de nieuwe inzamelaar, sprake van een constante/voorspelbare prijsontwikkeling (zie hoofdstuk 4).

De stijgende trend in de afvalverwerkingskosten zet zich de komende jaren naar verwachting door. Landelijk wordt een verdere stijging van de gemeentelijke afvalstoffenheffingen verwacht.

2. Welke prijsontwikkelingen zijn er in de markt?

Verwerking van restafval en gft is duurder geworden en grondstoffen leveren minder op vanwege de situatie op de markt (textiel, papier, inmiddels weer wat beter). Ook is sprake van strengere kwaliteitseisen, waardoor het percentage afkeur van bijvoorbeeld PMD en GFT kan gaan stijgen.

3. Hoe heeft de prijs/kwaliteitsverhouding van afvalinzameling- en verwerking zich in de periode 2016-2020 ontwikkeld?

Het voorzieningenniveau (service) is van een vergelijkbaar hoog niveau (zie hoofdstuk 4) als in 2016, de afvalscheidingsprestatie is (heel) licht gestegen (zie ook hoofdstuk 4). De kosten zijn in deze periode in absolute en relatieve zin wel gestegen (zie ook hoofdstuk 4). De prijs-kwaliteitverhouding heeft zich in die zin niet positief ontwikkeld. Kanttekening hierbij is dat de sterke kostenstijging slechts in beperkte mate beïnvloedbaar is door de gemeente.

4. Hoe verlopen aanbestedingen en contractbeheer?

Dit verloopt naar behoren. Het contractbeheer en aanbestedingsproces zitten professioneel in elkaar. Aanbestedingen zijn zoveel mogelijk collectief weggezet, maar door de marktsituatie was sprake van relatief weinig inschrijvingen.

5. Wat is de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing?

De afvalstoffenheffing stijgt door (waarschijnlijk ook de komende jaren), waardoor Stichtse Vecht van onder (gunstige nul-positie) naar boven het landelijk gemiddelde beweegt (zie ook 4.3). Dit wordt in hoofdzaak veroorzaakt door stijgende kosten van de afvalverwerking (autonome ontwikkeling, niet of nauwelijks beïnvloedbaar door de gemeente).

4. Resultaten

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we naar de resultaten van de afvalinzameling in Stichtse Vecht. Daarbij vergelijken we de milieuprestaties, het kostenniveau en het voorzieningenniveau met die van andere, vergelijkbare gemeenten. We geven een samenvatting van de uitkomsten van de inwonerspeiling (die integraal in hoofdstuk 5 staat). Tot slot beantwoorden we de onderzoeksvragen mede in relatie tot de toetsing aan de normen.

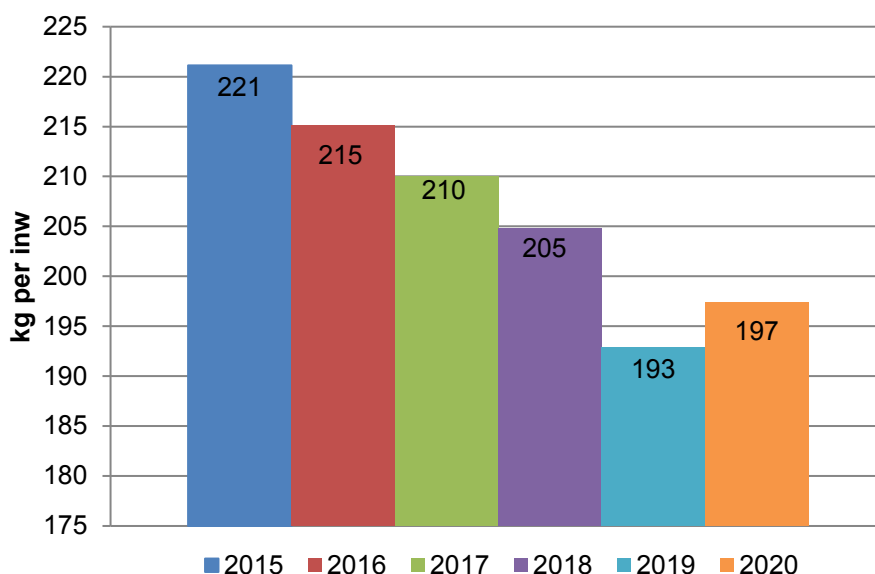
4.2. Inzamelhoeveelheden en doelrealisatie

De gemeente heeft in de grondstoffenvisie de volgende hoofddoelstellingen opgenomen: 75% afvalscheiding en 75 kg fijn restafval te bereiken in 2022. Deze 75 kg fijn restafval komt ongeveer overeen met de landelijke doelstelling van 100 kg restafval per inwoner per jaar, die conform het landelijk grondstoffenbeleid als norm/richtsnoer voor 2020 gold. De landelijke 100 kg-doelstelling omvat naast het fijn huishoudelijk restafval (dat bij huis wordt ingezameld via minicontainers en/of ondergrondse verzamelcontainers) ook het grof huishoudelijk restafval van de ASS-en. De landelijke doelstelling is richting 2025 inmiddels aangescherpt naar een streefwaarde van 30 kg restafval.

Ontwikkeling afvalhoeveelheden

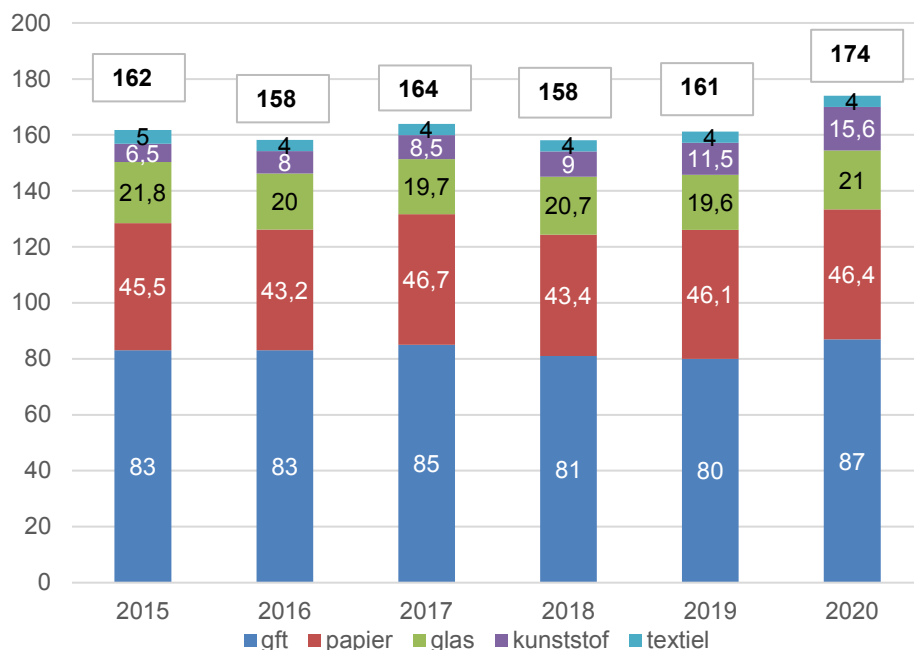
Vanaf 2017 is begonnen met de invoering van omgekeerd inzamelen, in combinatie met de uitrol van een aparte container voor PMD. Onderstaande figuren geven een beeld van de inzamelresultaten op gemeenteniveau in de afgelopen jaren. Vanaf 2015 is een licht dalende trend zichtbaar in de hoeveelheid fijn restafval. De hoeveelheid fijn restafval is in de planperiode met 24 kg afgenomen van 221 kg per inwoner per jaar in 2015 naar 197 kg per inwoner per jaar in 2020. In 2019 lag de hoeveelheid fijn restafval op 193 kg, in 2020 is deze hoeveelheid, als gevolg van corona, weer iets gestegen.

Figuur 4.1. Ontwikkeling hoeveelheid fijn restafval in kg per inwoner per jaar

Conform het gemeentelijke beleid zou de hoeveelheid ingezamelde grondstoffen (GFT, oudpapier, glas, PMD en textiel) moeten stijgen. In de cijfers op gemeenteniveau is dit nog niet of nauwelijks zichtbaar. Alleen bij PMD (kunststof in de figuur) is sprake van een duidelijke stijgende trend (figuur 4.2.). De stijging in 2020 wordt deels veroorzaakt door corona. Mensen waren meer thuis, dit heeft geleid tot meer verbouwingsafval, maar ook tot meer glas en verpakkingsafval (karton, PMD) en GFT. In de landelijke cijfers is dit Corona-effect ook waarneembaar.

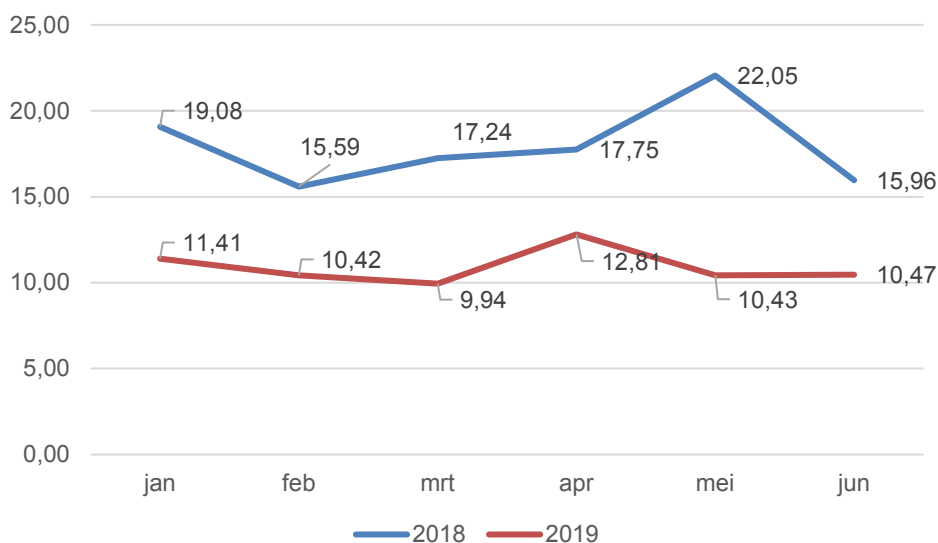
Figuur 4.2. Ontwikkeling ingezamelde hoeveelheid grondstoffen in kg per inwoner per jaar en per fractie

Doelrealisatie

Met een hoeveelheid fijn restafval van 197 kg in 2020 is er nog een groot gat te overbruggen naar de gemeentelijke doelstellingen voor 2022. Na het 1^e kwartaal 2021 is circa 1/3 van het aantal huishoudens "over" op omgekeerd inzamelen. Hoe ver gaat de gemeente komen als omgekeerd inzamelen volledig is ingevoerd? Ambtelijk en bestuurlijk verwacht men een heel eind te komen als de hele gemeente de overstap heeft gemaakt. Deze verwachting is gebaseerd op ervaringen elders en op resultaten die in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot zijn behaald (3.150 inwoners). In deze kernen is omgekeerd inzamelen in 2018 ingevoerd. In de eerste helft van 2019 zijn de ingezamelde hoeveelheden fijn restafval en PMD hier apart bijgehouden en vergeleken met die van 2018. Uit deze cijfers blijkt dat de hoeveelheid fijn restafval aanzienlijk is gedaald (zie figuur 4.3.).

Figuur 4.3. Ontwikkeling ingezamelde hoeveelheid restafval in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot (in kilogrammen per inwoner per maand, 1^e helft 2019 versus 1^e helft 2018).

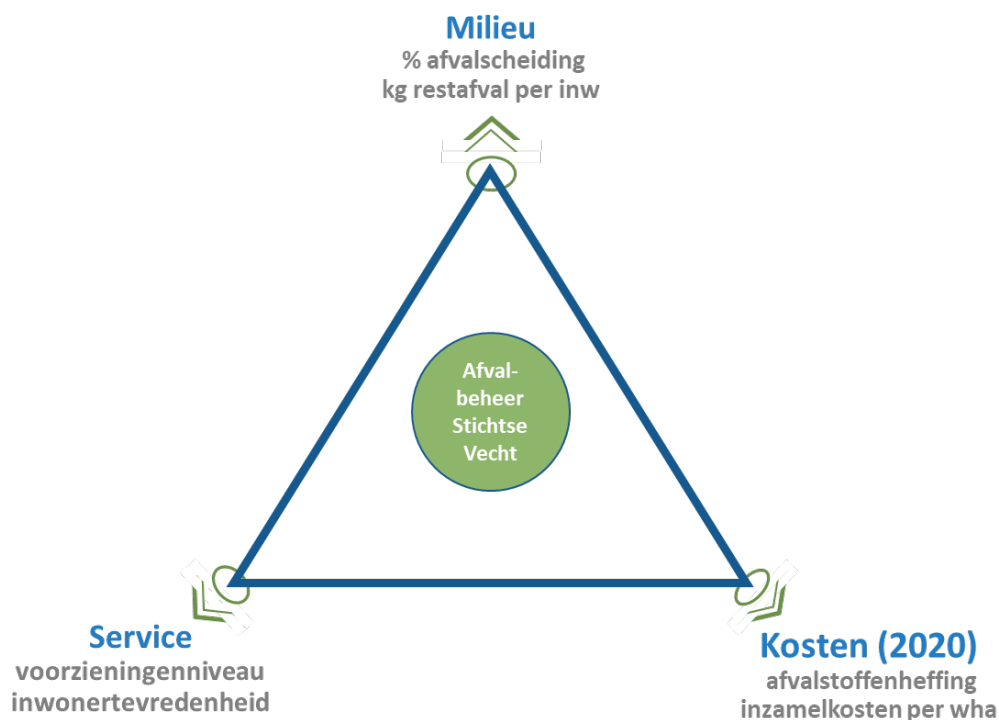

Omgerekend komen deze ingezamelde hoeveelheden in de eerste helft van 2019 neer op 131 kg fijn restafval per inwoner per jaar. De ingezamelde hoeveelheid PMD is door invoering van het nieuwe systeem in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot duidelijk gestegen: van 9 naar 20 kg PMD per inwoner per jaar. Deze resultaten tonen aan dat omgekeerd inzamelen tot een betere afvalscheiding en verdere restafvalreductie leidt. Praktijkervaringen bij andere gemeenten die overgestapt zijn op omgekeerd of laagfrequent inzamelen van restafval tonen dit ook aan. Het is echter niet waarschijnlijk dat de gemeente met invoering van omgekeerd inzamelen haar formele doelstelling van 75 kg fijn restafval in 2022 gaat realiseren (ook het in de begroting 2020 en 2021 bijgestelde streefcijfer van 100 kg lijkt niet haalbaar). De qua afvalscheiding moeilijkste delen van de gemeente moeten nog over op omgekeerd inzamelen. Het is de vraag of hier vergelijkbare resultaten geboekt gaan worden als in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot. Daarnaast laten landelijke ervaringen zien dat gemeenten met een vergelijkbare inzamelstrategie (omgekeerd of laagfrequent inzamelen van fijn restafval) niet onder de 100 kg restafval uitkomen. De ‘best practice’ in de regio met deze inzamelstrategie (De Bilt) schommelt rond de 150 kilogram restafval (fijn en grof samen) en heeft een scheidingspercentage van 73%. De enige gemeenten die landelijk onder de 100 kg restafval (fijn en grof samen) uitkomen zijn gemeenten die met een prijsprikkel op het restafval werken. Zie paragraaf 3.5 (toekomstgerichtheid).

4.3. Vergelijking afvalbeheerprestaties

Landelijk worden de resultaten in het gemeentelijk afvalbeheer vaak met behulp van de “afvaldriehoek” in beeld gebracht (zie afbeelding 4.1). De afvaldriehoek wordt vaak ook gebruikt bij beleidsontwikkeling. De driehoek is een handig hulpmiddel (instrument) om gemeentelijke doelen en ambities in kaart te brengen. Met de driehoek kan de gemeente de huidige en gewenste positie (passende balans) tussen service, kosten en milieuresultaat aangeven.

Afbelding 4.1. Afvaldriehoek.

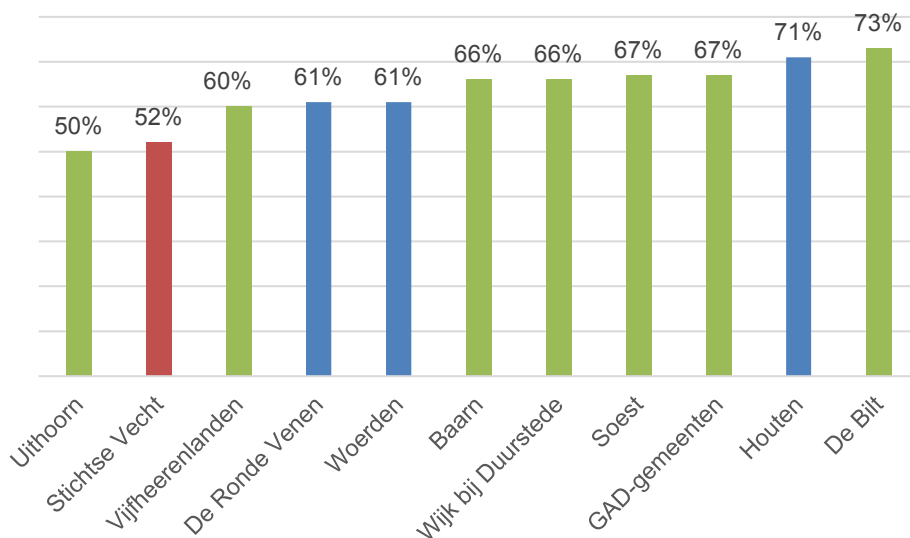
De prestaties van de gemeente Stichtse Vecht zetten we hierna af op de drie hoekpunten tegen die van vergelijkbare gemeenten in de regio en landelijk. De referentiegemeenten zijn vergelijkbaar qua mate van verstedelijking (aandeel hoogbouw/compacte bouw). In de regionale vergelijking is ook gekeken naar de wijze van inzameling en het tariefsysteem. De vergelijkingsgemeenten die net zoals Stichtse Vecht ook met een serviceprikkel op het restafval (omgekeerd of laagfrequent inzamelen¹⁸) werken zijn groen weergegeven. Veelal is basisjaar 2019 aangehouden, benchmarkgegevens over 2020 komen pas eind 2021 beschikbaar.

Milieuprestaties / afvalscheiding

Zoals de gemeente zelf ook al constateert in haar uitvoeringsprogramma's grondstoffeninzameling blijven de afvalscheidingsprestaties nog achter bij vergelijkbare gemeenten. In onderstaande figuren zijn de prestaties van Stichtse Vecht afgezet tegen die van een aantal regiogemeenten. Geen van de gemeenten in deze vergelijkingsgroep hanteert een financiële prikkel op het restafval. De gemeenten met ook een serviceprikkel zijn zoals hiervoor ook al toegelicht groen weergegeven.

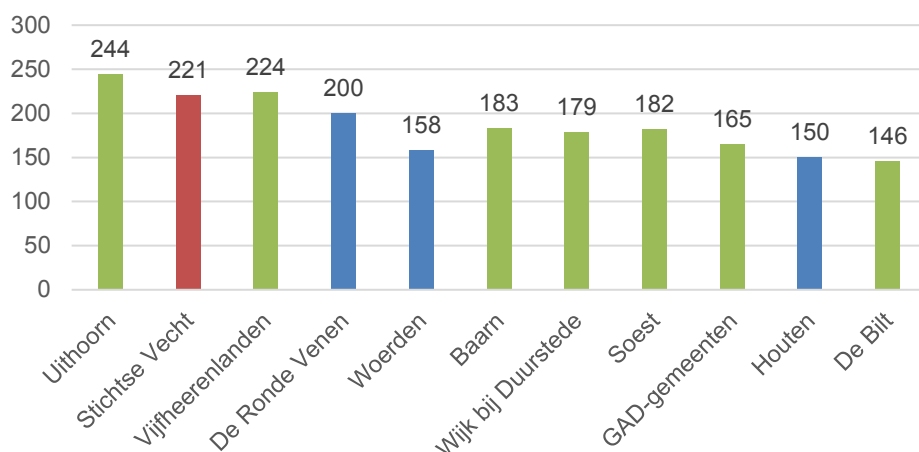
¹⁸ Laagfrequent inzamelen houdt in dat de grijze minicontainer niet om de week maar in een lagere frequentie wordt ingezameld (doorgaans 1 x 3 of 1 x 4 weken).

Figuur 4.4. Afvalscheidingspercentages: Stichtse Vecht versus gemeenten in omgeving. Cijfers over 2019.

De vergelijkingsgegevens zijn afkomstig uit de landelijke benchmark Huishoudelijk Afval van Rijkswaterstaat, peiljaar 2019. De basisgegevens (afvalhoeveelheden) van Stichtse Vecht zitten hier ook in en zijn conform landelijke systematiek verwerkt. De weergave van de afvalscheidingsprestaties in de landelijke benchmark wijken daardoor wat af van cijfers die in de uitvoeringsprogramma's grondstoffeninzameling worden genoemd. Dit is een indelings-/definitiekwestie. Het verdient aanbeveling om de gemeentelijke monitoring beter aan te laten sluiten op de landelijke benchmark.

Figuur 4.5. Hoeveelheid restafval in kg per inwoner per jaar. Stichtse Vecht versus gemeenten in de omgeving. Cijfers over 2019.

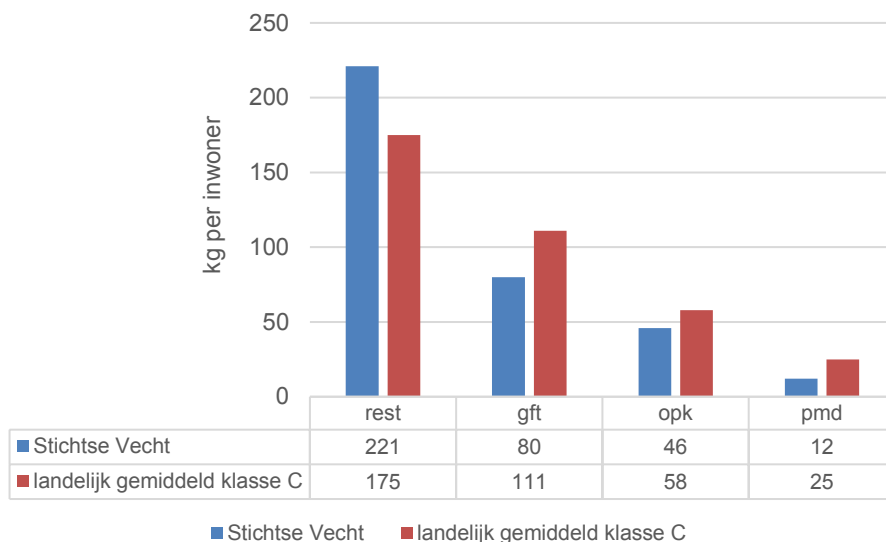

Uit gegevens van AVU blijkt dat de Utrechtse gemeenten in 2020 gemiddeld op 187 kilogram restafval zitten. Met 221 kg restafval in 2019 (inclusief grof restafval) zit Stichtse Vecht hier dus nog duidelijk boven.

De inzamelprestaties zijn ook vergeleken met een landelijke vergelijkingsgroep van gemeenten met een vergelijkbare stedelijkheidsklasse. In figuur 4.6. is naast de inzamelprestatie op restafval ook gekeken naar de inzamelprestatie op enkele grondstofstromen. Uit deze grafiek ontstaat een vergelijkbaar beeld als uit de

regionale vergelijking: de hoeveelheid restafval bevindt zich nog boven het landelijke gemiddelde, de hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen nog duidelijk onder het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.6. Inzamelprestaties: Stichtse Vecht versus landelijk gemiddeld 2019 van klasse C gemeenten¹⁹

N.B. in deze vergelijkingsgroep is geen onderscheid gemaakt naar inzamelstrategie. Hierin zitten dus ook gemeenten die met een financiële prikkel (gedifferentieerd tarief/Diftar) op het restafval werken. Gemeenten met Diftar hebben gemiddeld lagere restafvalhoeveelheden en hogere hoeveelheden grondstoffen.

Service / voorzieningenniveau

Het serviceniveau richting inwoners kan worden gemeten door naar de voorzieningen te kijken en/of door de tevredenheid te meten. Qua voorzieningen bevindt de dienstverlening zich op een hoog niveau. Dit geldt met name voor de inzameling van grof huishoudelijk en grof tuinafval. Stichtse Vecht kent een hoogfrequente en laagdrempelige haalservice voor grof huishoudelijk afval en voor de inzameling van grof tuinafval met de tuinzak. Verder zijn er op dit moment meerdere ASS-en in de gemeente. Daarnaast wordt er bij de uitrol van omgekeerd inzamelen consequent aandacht besteed aan een goede inpassing in het straatbeeld.

De inwonertevredenheid (zie 4.4. en hoofdstuk 5) over de afvalinzameling wordt niet structureel gemeten. Bij diverse andere gemeenten gebeurt dit wel regelmatig, vaak als onderdeel van een breder tevredenheidsonderzoek.

Kostenniveau

De gemeentelijke afvalbeheerkosten vertonen een sterk stijgende trend, vooral als gevolg van stijgende verwerkingskosten. Dat hebben we in hoofdstuk 3 al gezien in de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing. De gemiddelde afvalstoffenheffing in 2020 ligt beneden het landelijke gemiddelde van € 263. In 2021 zit de gemeente met een gemiddelde heffing voor eenpersoonshuishoudens van € 212,89 nog steeds lager dan het landelijke gemiddelde van € 249 (bron COELO). Voor meerpersoonshuishoudens is deze inmiddels hoger: € 323 tegen € 305 landelijk gemiddeld. De nieuwe AVU-verwerkingstarieven zijn zoals gezegd de belangrijkste verklaring voor de stijging.

De afvalstoffenheffing is geen betrouwbare graadmeter voor kostenefficiëntie in het afvalbeheer. In de afvalstoffenheffing zitten namelijk kostenposten versleuteld (reinigingskosten, btw-componenten, kwijtscheldingen), waar lokaal sterk verschillend mee om wordt gegaan. De feitelijke afvalbeheerkosten vormen een betere graadmeter. In onderstaande tabel zijn de afvalbeheerkosten van de gemeente Stichtse

¹⁹ Klasse C: percentage hoogbouw 20-29%. Stichtse Vecht kent 25% hoogbouw.

Vecht op een aantal beeldbepalende onderdelen (totale afvalbeheerkosten en inzamelkosten restafval en gft) afgezet tegen het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Daarvoor zijn vergelijkingsgegevens uit de landelijke afvalbenchmark 2019 geïndexeerd naar kostenniveau 2020. De kosten van Stichtse Vecht zijn gebaseerd op de begroting 2020, waarbij op basis van ambtelijke informatie de kosten op afvalstroomniveau uitgesplitst zijn²⁰. De begroting 2020 geeft een reëel beeld van de feitelijke inzamelkosten in Stichtse Vecht, zie paragraaf 3.5. De hogere inzamel- en verwerkingskosten in 2020 als gevolg van corona zijn niet in deze vergelijking meegenomen. Dat is terecht, omdat het corona-effect zich pas vanaf 2^e kwartaal 2020 voordeed en dit effect dus ook niet in de landelijke benchmarkcijfers over 2019 zit.

Tabel 4.1: Vergelijking inzamelkosten (2020), in € per woonhuisaansluitingen (wha)

	Afvalbeheerkosten totaal	Inzamelkosten totaal**	inzameling restafval (kosten per wha)	inzameling gft (kosten per wha)
Gemiddelde gemeenten uit klasse C	€ 200	€ 79	€ 31	€ 23
Stichtse Vecht (2020)*	€ 193	€ 63	€ 23	€ 16

*Gebaseerd op een ambtelijk Exceloverzicht van de afvalbeheerkosten over 2020. In de gemeentebegroting zelf zijn de kosten niet op activiteit- en afvalstroomniveau uitgesplitst.

**Dit betreft de inzameling van restafval, GFT, PMD en oudpapier. De grofvuil- en ophaalservice voor grof tuinafval (ad € 11 per wha bij elkaar) is hier niet in meegenomen.

De totale afvalbeheerkosten liggen in 2020 iets onder het landelijk gemiddelde. Als puur naar de inzameling wordt gekeken (inzameling totaal, inzameling van restafval en inzameling van gft) dan liggen de inzamelkosten duidelijk onder het landelijk gemiddelde. Er is sprake van scherpe inzamelcontracten. Verhoudingsgewijs liggen de verwerkingskosten in Stichtse Vecht op een hoger niveau dan landelijk gemiddeld. Dat komt vooral doordat de hoeveelheid restafval in Stichtse Vecht hoger is en er daarnaast minder opbrengsten zijn omdat de hoeveelheid ingezameld PMD lager is. In 2021 zullen de totale gemeentelijke afvalbeheerkosten naar verwachting boven het landelijke gemiddelde liggen. De feitelijke inzamelkosten blijven relatief laag, maar de verwerkingskosten zijn als gevolg van de hogere verwerkingstarieven in het nieuwe AVU-contract (zie paragraaf 3.5) fors gestegen.

Bevindingen

- De milieuprestaties (afvalscheiding, hoeveelheid restafval) zijn begin 2021 licht verbeterd ten opzichte van 2015. Ten opzichte van vergelijkbare gemeenten is sprake van een achterstand. De gemeentelijke doelstellingen voor 2022 liggen nog ver buiten bereik.
- De invoering van omgekeerd inzamelen leidt tot betere afvalscheiding en reductie van de hoeveelheid restafval. Omdat omgekeerd inzamelen nog maar in een deel van de gemeente is uitgezet is deze verbetering nog maar beperkt in de cijfers op gemeenteniveau zichtbaar.
- Het is niet realistisch om te verwachten dat met complete invoering van omgekeerd inzamelen een resultaat van 75 kg fijn restafval (per inwoner per jaar) haalbaar is. Gelet op ervaringen elders en eigen gemeentelijke ervaringen is een resultaat van 130 kg fijn restafval realistischer.
- Er is sprake van een hoog serviceniveau in de inzameling, met name op het gebied van de grof vuil- en grof tuinafval-inzameling. Hoe de service wordt beleefd door de inwoners wordt niet regelmatig gemeten.
- De totale afvalbeheerkosten liggen in 2020 nog onder het landelijke gemiddelde, maar vertonen een sterk stijgende trend. Dit wordt met name veroorzaakt door autonome stijgingen aan de afvalverwerkingskant. Ook de relatief hoge hoeveelheid restafval draagt hier aan bij. De feitelijke inzamelkosten zijn relatief laag.

²⁰ Deze info is op afvalstroom-/activiteitsniveau niet beschikbaar voor de begroting of realisatie 2019.

Zwerfafval en bijplaatsingen

In Stichtse Vecht maakt men een onderscheid tussen zwerfafval en bijplaatsingen. Zwerfafval is overal in bermen, langs wegen en in plantsoenen en andere openbare buitenruimten liggend afval, over het algemeen klein van aard zoals blikje, flesje, papiertjes sigarettenpeuken etc. Zwerfafval valt niet binnen de taken van het team afval en zij beschikken niet over concrete gegevens over het volume. Afvalcoaches en andere 'ogen in het veld' geven wel aan dat invoering van omgekeerd inzamelen tot minder zwerfafval heeft geleid.

Bijplaatsingen betreft afval (zakken, karton en grofvuil) dat naast wijk-verzamelcontainers en bij milieuparkjes wordt gezet. Binnen het project omgekeerd inzamelen zijn dergelijke problemen samen met de wijkbewoners (inloopavonden/participatieproces) geïnterviewd en zijn er verschillende maatregelen getroffen: aanvullende containers op de juiste locaties, een ander inzamelsysteem (op afroep) voor grofvuil met andere aanbiedlocaties, verscherping van toezicht door afvalcoaches, aanstelling van een extra toezichthouder en intensivering van de samenwerking met de Boa's. Dit heeft tot minder bijplaatsingen geleid in gebieden waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd.

4.4. Inwonerpeiling

In de peiling hebben we vragen gesteld over afvalinzameling, afvalscheiding en de (voorgenomen) uitrol van het omgekeerd inzamelen. We vergelijken ook het gebied waar uitrol heeft plaatsgevonden met het gebied waar dat nog niet het geval is. In hoofdstuk 5 staan de resultaten uitbereider en in figuren beschreven.

Afvalinzameling

- Bijna zeven op de tien de inwoners vinden dat de afvalinzameling geordend verloopt. Een op de acht inwoners vindt dat het niet geordend verloopt. Er zijn geen verschillen gevonden tussen beide inzamelsystemen.
- Ruim de helft van de inwoners van Stichtse Vecht vindt de informatie over afvalinzameling duidelijk. Ongeveer een op de zeven vindt het juist onduidelijk. Er zijn geen verschillen tussen beide inzamelsystemen.
- Voor iets meer dan de helft van de inwoners van Stichtse Vecht is het momenteel niet duidelijk waarom de afvalstoffenheffing is gestegen. In plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, zeg 16% dat het hen wel duidelijk is. In plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd is dat 11%.
- De meerderheid van de inwoners van Stichtse Vecht is tijdens de coronacrisis niet anders omgegaan met afval dan in de periode daarvoor. Van de groep die wel aangaf tijdens de coronacrisis anders met afval te zijn omgegaan, ging het grootste deel niet of minder vaak naar een afvalbrengstation²¹.
- Inwoners noemen als verbetering van de afvalinzameling afval vaker ophalen, huidige situatie behouden, zwerfafval verminderen, meer of betere voorlichting/communicatie, stoppen met scheiden van afval of met omgekeerd inzamelen, meer containers plaatsen en meer inbreng van burgers.

Afval scheiden

- Inwoners van Stichtse Vecht geven de mogelijkheden om afval te scheiden gemiddeld een lager rapportcijfer (7.0) dan in 2015 (7.4). Waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd is het rapportcijfer nu lager dan in de gebieden waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd moet worden. In 2015 was het oordeel over de mogelijkheden om afval te scheiden juist hoger in het gebied dat nu al omgekeerd inzamelt.
- Ongeveer zeven op de tien inwoners scheiden GFT vaak tot altijd. In vergelijking met 2015 zijn iets meer inwoners GFT vaak tot altijd gaan scheiden. Dit aandeel is groter in de plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd dan in plaatsen waar dat nog moet gebeuren.

²¹ Het betreft voornamelijk mensen boven de 65 jaar. Mensen onder de 65 gingen juist vaker naar de 'stort' en geven aan ook meer afval te hebben tijdens de coronacrisis (voor ouderen geldt dit nauwelijks).

- Voor papier geldt dat negen op de tien mensen in Stichtse Vecht dit vaak tot altijd scheiden van het restafval. In 2021 is dit aandeel vergelijkbaar met 2015. Waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd, scheiden meer inwoners hun papier dan in plaatsen waar dit nog ingevoerd moet worden.
- Driekwart van de inwoners van Stichtse Vecht scheidt PMD vaak tot altijd van het andere afval. Dit is gelijk aan 2015 (ook al ging het toen enkel om plastic). Daar waar men omgekeerd inzamelt, scheiden meer inwoners hun PMD (89%) dan in plaatsen waar dit nog ingevoerd moet worden (70%). Dat verschil was er niet in 2015.
- Negen op de tien inwoners scheiden glas vaak tot altijd van de rest van het afval. Dit aandeel is vrijwel gelijk aan de vorige meting. Ook zijn er geen verschillen gevonden tussen de beide afvalsystemen.
- Bijna acht op de tien inwoners van de Stichtse Vecht scheiden textielafval van al het andere afval. Dit aandeel is lager dan in 2015. Er zijn geen verschillen gevonden tussen beide afvalsystemen.
- Acht op de tien inwoners houden klein chemisch afval apart van het restafval. In 2021 is dit aandeel kleiner dan in 2015. Er zijn geen verschillen tussen beide afvalsystemen.
- Bijna negen op de tien inwoners van Stichtse Vecht scheiden kleine elektrische apparaten van de rest van het afval. In vergelijking met 2015 zijn er in 2021 iets meer inwoners die kleine elektrische apparaten scheiden.
- Inwoners van Stichtse Vecht die zelden/nooit of soms papier, PMD en/of GFT scheiden geven daar diverse redenen voor. Zij vinden het met name te veel gedoe of hebben te weinig ruimte in/bij huis. Ook hygiëne, de optie niet hebben en te ver moeten lopen worden vaak als reden genoemd. Waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd speelt het vaker dat afval niet vaak genoeg wordt opgehaald, in vergelijking met plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd moet worden.

Plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd

- Een meerderheid van zes op de tien inwoners van de plaatsen die inmiddels omgekeerd inzamelen kennen vindt dat zij goed zijn geïnformeerd over de wijzigingen.
- Meer dan de helft van de inwoners is tevreden over de plek van de ondergrondse containers. Ruim een op de vijf is daar niet tevreden mee.
- De manier van inzamelen werkt goed voor 44% van de inwoners, en werkt niet goed voor 31% van de inwoners.
- De groep inwoners die achter de nieuwe manier van inzamelen staat is groter dan de groep die niet achter de nieuwe manier van inzamelen staat.
- Vier op de tien inwoners vinden de aanpassingen die gepaard gaan met de invoering van het omgekeerd inzamelen nuttig en drie op de tien vinden dat juist niet.
- De invoering van omgekeerd inzamelen zorgt voor 34% van de inwoners dat zij beter afval scheiden en voor 38% is dat niet het geval.
- Volgens 28% van de inwoners is het zwerfafval toegenomen en volgens 34% niet.
- Vier op de tien inwoners voelden zich onvoldoende betrokken bij het invoeren van de wijzigingen. Drie op de tien voelden zich wel voldoende betrokken.

Plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd gaat worden

- Twee derde van de inwoners van plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, verwacht dat er meer zwerfafval gaat komen.
- 37% van de inwoners vindt dat de gemeente hen niet goed informeert over komende wijzigingen. Daar tegenover staat 31% die zich wel voldoende geïnformeerd voelt.
- De helft van de inwoners in de plaatsen waar het omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, staat daar niet achter. Drie op de tien inwoners zien het wel zitten.
- Ook vinden vijf op de tien inwoners het geen goed idee dat de gemeente omgekeerd inzamelen invoert. Een kwart van de inwoners vindt het wel een goed idee.
- Vijf op de tien inwoners verwachten afval na invoering van omgekeerd inzamelen niet beter te gaan scheiden en een op de vijf verwacht juist wel beter te gaan scheiden.
- De helft van de inwoners denkt dat de invoering niet goed zal verlopen en een op de vijf verwacht dat de invoering wel goed zal verlopen.

Bevindingen

- Een ruime meerderheid van de inwoners vindt dat de afvalinzameling ordentelijk verloopt.
- Waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd is het rapportcijfer voor de mogelijkheden om afval te scheiden lager dan in de gebieden waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd moet worden. In 2015 was het oordeel over de mogelijkheden om afval te scheiden juist hoger in het gebied dat nu al omgekeerd inzamelt. Een opvallend resultaat dat misschien (vooral) iets zegt over de beleving van de mogelijkheden (zie ook de resultaten in figuur 5.14 in hoofdstuk 5 waar men redenen noemt om niet altijd het afval te scheiden).
- Daar waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd wordt PMD en GFT beter gescheiden dan elders.
- Inwoners van gebieden waar omgekeerd wordt ingezameld zijn verdeeld over het nieuwe systeem. Het glas is half vol: de groep die er (op dit moment) positiever over denkt is groter dan de groep die er minder positief over denkt. Bij de inwoners van gebieden waar de uitrol nog moet beginnen is dat andersom en lijkt het glas half leeg (of zelfs leger). Zie kader voor een mogelijke verklaring.

Verandering

Een mogelijke verklaring voor dit verschil is dat Stichtse Vecht een relatief servicegericht afvalbeleid voerde en bij omgekeerd inzamelen inwoners iets meer zelf moeten doen. Ook elders blijkt dat omgekeerd inzamelen aan de voorkant niet door iedereen wordt omarmd (b.v. in Medemblik²²). In algemene zin willen mensen het systeem houden dat ze nu hebben, alle alternatieven scoren doorgaans slechter, waarbij (in ons beeld) omgekeerd inzamelen nog minder enthousiast wordt ontvangen.

4.6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Tabel 4.2. geeft de beoordeling vanuit het normenkader weer, met een toelichting als aan de norm gedeeltelijk is voldaan of niet is voldaan. Op basis van de bevindingen en de beoordeling beantwoorden we daarna de onderzoeksvragen

Tabel 4.2: Beoordeling vanuit het normenkader

Norm	Oordeel	Toelichting
De gemeente heeft een helder beeld van en inzicht in de resultaten van de afvalinzameling		
Er is sprake van ordentelijke inzameling en het aantal klachten daalt		Inzameling verloopt goed, klachten zijn stabiel en worden bij uitrolprojecten niet specifiek gemeten
Het afvalbeleid zorgt voor controleerbare en beheersbare stromen huishoudelijk afval		
Het afvalbeleid zorgt voor steeds betere afvalscheiding		
Het afvalbeleid zorgt voor een schonere gemeente en een verbeterde leefomgeving (c.q. minder zwerfafval en minder bijplaatsingen)		Daar waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd
Inwoners zijn tevreden over het afvalbeleid		Inwoners zijn daarover verdeeld
Indien doelstellingen niet worden gerealiseerd, zijn de oorzaken hiervan bekend en worden verbetervoorstellen gedaan		De oorzaken zijn bekend maar er is geen sprake van voorstellen

²² <https://medemblik.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/acd638ea-764f-48c7-9b5a-63225486511a>

Onderzoeksvragen

1. Hoe zijn de afvalprestaties de afgelopen periode geweest: zijn die conform verwachting, vallen ze mee of tegen? Hoe verhouden ze zich volgens hen tot de landelijke trends?

De afvalprestaties vallen tegen ten opzichte van de eigen verwachtingen en ten opzichte van de landelijke trends. De vertraging van de uitrol is daar mede debet aan.

2. In hoeverre zijn de beleidsdoelen en de beoogde maatschappelijke effecten met betrekking tot het afvalbeheer in de periode 2016-2020 gerealiseerd? (Zo nee, is de verwachting dat dat de komende jaren wel lukt?)

Deze effecten zijn nog niet gerealiseerd. De gemeente (ambtelijk, bestuur) verwacht dat dat na volledige uitrol wel zo zal zijn. Gelet op de ambitieuze doelstelling en ervaringen elders is dit echter niet realistisch.

3. In hoeverre zijn de resultaten toe te schrijven aan de ingezette middelen? Zijn er externe factoren van invloed geweest op de doeltreffendheid?

Omgekeerd inzamelen zorgt voor enigszins betere prestaties. De uitrol is vertraagd hetgeen de doeltreffendheid beïnvloedt. Dat laatste geldt ook voor corona. Aan de kostenkant zijn de ontwikkelingen op de afvalverwerkings- en grondstoffenmarkt een belangrijke externe factor.

4. Hoe denken inwoners over de afvalinzameling, de afvalscheiding en de (aanstaande) invoering van omgekeerd inzamelen?

Inwoners van plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd zijn daarover gematigd positief. Inwoners van plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog op de rol staat zijn sceptisch.

Wordt er minder restafval ingezameld bij kernen die al gestart zijn met omgekeerd inzamelen?

Ja. Voorafgaand aan en na de uitrol van omgekeerd inzamelen zijn de inzamelresultaten in Nigtevecht, Vreeland en Loenersloot gemonitord. Daaruit blijkt een duidelijke reductie in de hoeveelheid restafval. De hoeveelheid gescheiden ingezameld PMD is substantieel gestegen. Ook ervaringen elders in het land laten zien dat omgekeerd inzamelen tot betere afvalscheiding en reductie van het restafval leidt.

6. Zijn er neveneffecten te constateren: meer dumping van afval of afvaltoerisme bijvoorbeeld?

In beperkte mate. Hoewel er geen kwantitatieve gegevens over afvaldumpingen en bijplaatsingen beschikbaar zijn, is het beeld van medewerkers in het veld (afvalcoaches) dat dumpingen en bijplaatsingen niet zijn toegenomen. Inwoners van gebieden waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd ervaren gemiddeld minder vaak zwerfvuil dan inwoners van gebieden waar omgekeerd inzamelen nog niet is ingevoerd.

5. Inwonerspeiling

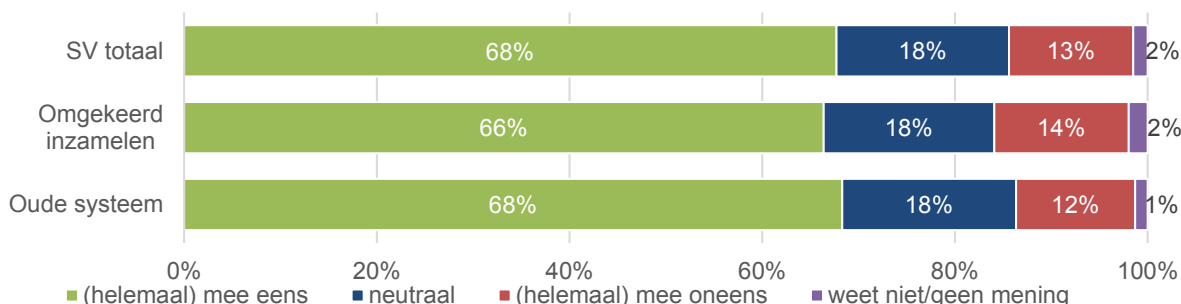
5.1. Inleiding

Binnen Stichtse Vecht hebben 4.000 willekeurige huishoudens een brief ontvangen om deel te nemen aan de peiling. Het onderzoek liep van 30 maart tot en met 11 april 2021. Met een respons van 852 is het responspercentage 21%. Binnen de plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd (Breukelen, Loenen aan de Vecht, Nieuwer ter Aa, Vreeland, Nigtevecht, Nieuwersluis en Loenersloot) hebben 340 inwoners deelgenomen aan het onderzoek (21%). In de overige plaatsen (Maarssen, Kockengen, Tienhoven, Oud Zuilen en Maarssenbroek) hebben 512 inwoners aan het onderzoek meegedaan (ook 21%). De resultaten zijn gewogen naar het aantal inwoners per plaats en de leeftijdsverdeling in de gemeente. We benoemen relevante significante verschillen op achtergrondkenmerken zoals leeftijd in de resultaten. In 2015 is ook een peiling over afvalinzameling uitgevoerd²³. Vragen die ook in 2015 gesteld zijn, vergelijken we met de cijfers uit 2015.

5.2. Afvalinzameling

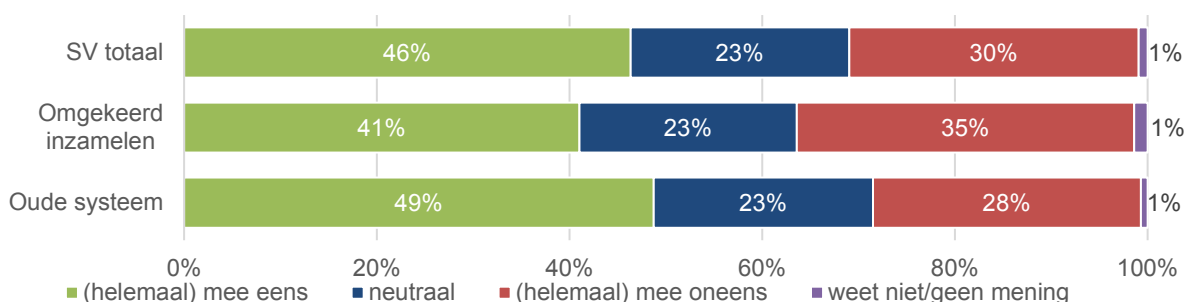
Bijna zeven op de tien de inwoners vinden dat de afvalinzameling geordend verloopt. Een op de acht inwoners vindt dat het niet geordend verloopt. Er zijn geen verschillen gevonden tussen beide inzamelsystemen. Inwoners in hoogbouw vinden vaker dan inwoners in laagbouw dat de afvalinzameling niet geordend verloopt (respectievelijk 34% en 22%). Dit geldt ook voor inwoners onder de 40 jaar (31%) in vergelijking met andere leeftijdsgroepen.

Figuur 5.1. Stelling: De afvalinzameling in mijn buurt verloopt geordend.

Bijna de helft van de inwoners ervaart veel zwerfafval in hun buurt. Ongeveer een derde geeft aan dit niet te ervaren. In plaatsen waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd ervaart men gemiddeld minder zwerfafval dan in plaatsen waar het systeem nog moet worden ingevoerd.

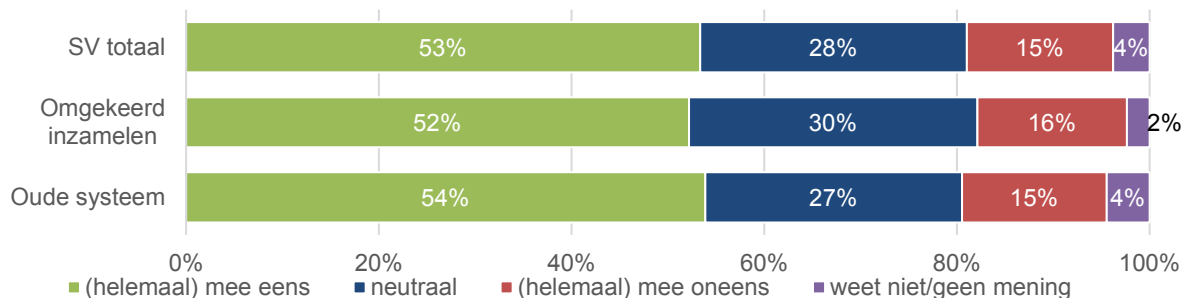
Figuur 5.2. Stelling: Er is veel zwerfafval in mijn buurt.

²³ Nulmeting afval & duurzaamheid Stichtse Vecht – juli 2015.

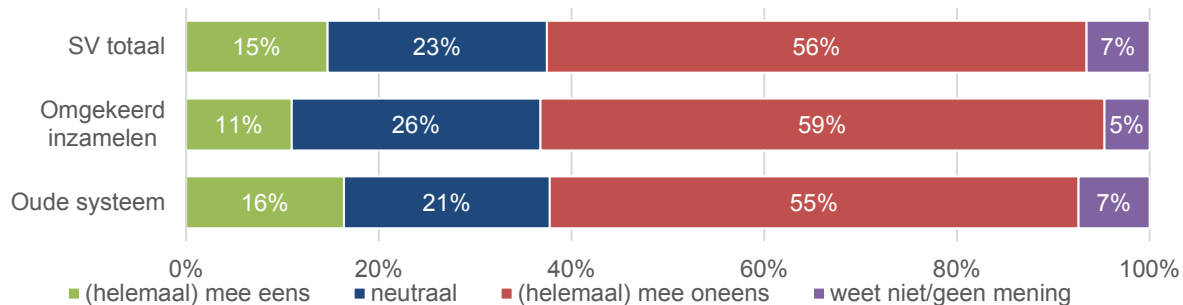
Ruim de helft van de inwoners van Stichtse Vecht vindt de informatie over afvalinzameling duidelijk. Ongeveer een op de zeven vindt het juist onduidelijk. Er zijn geen verschillen tussen beide inzamelssystemen. Wel vinden relatief veel mensen die buiten de bebouwde kom wonen de informatievoorziening onduidelijk (26%, n=61).

Figuur 5.3. Stelling: De informatie die de gemeente geeft over afvalinzameling vind ik duidelijk.

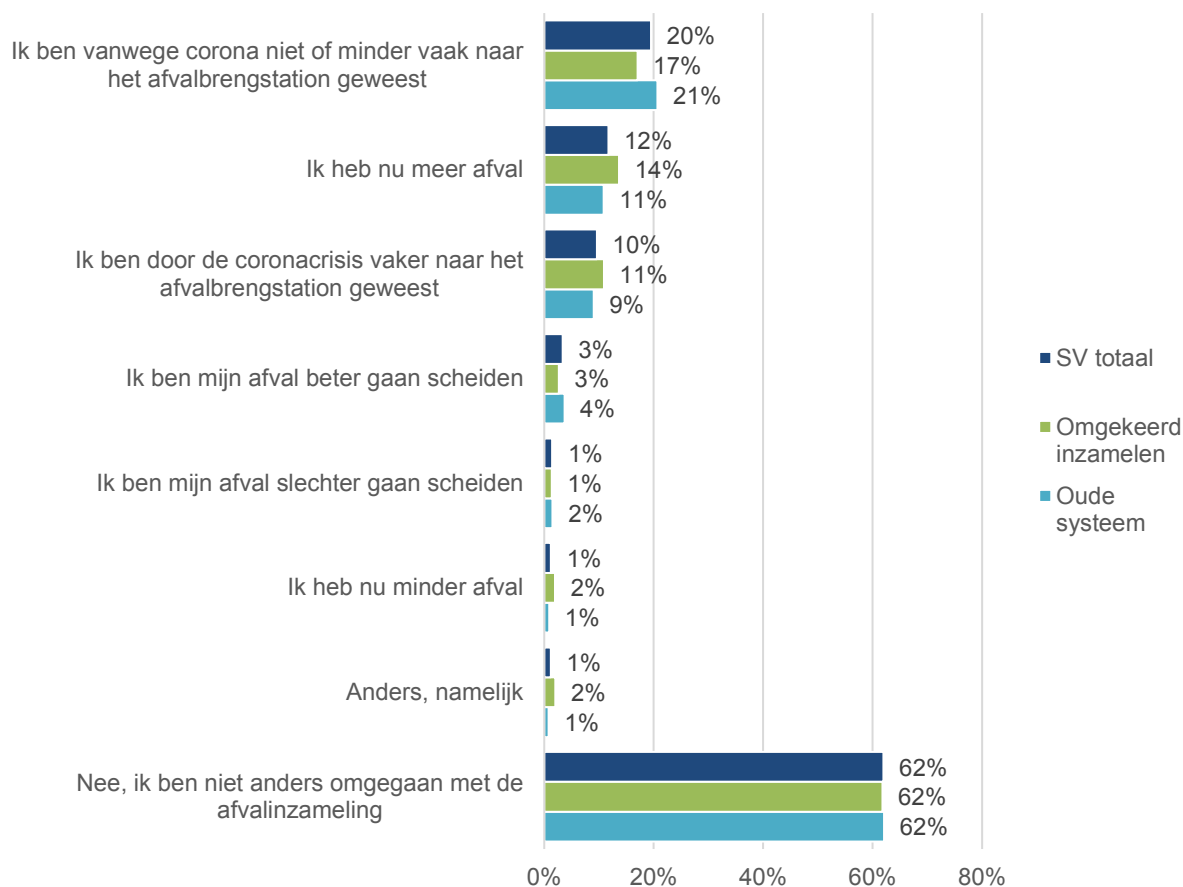
Voor iets meer dan de helft van de inwoners van Stichtse Vecht is het momenteel niet duidelijk waarom de afvalstoffenheffing is gestegen. Voor ongeveer een op de zeven is het wel duidelijk. In plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, is wat meer duidelijkheid over de stijging van de afvalstoffenheffing, dan in plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd (respectievelijk 16% en 11%).

Figuur 5.4. Stelling: Het is mij duidelijk waarom de afvalstoffenheffing is gestegen.

De meerderheid van de inwoners van Stichtse Vecht is tijdens de coronacrisis niet anders omgegaan met afval dan in de periode daarvoor. Van de groep die wel aangaf tijdens de coronacrisis anders met afval te zijn omgegaan, ging het grootste deel niet of minder vaak naar een afvalbrengstation (figuur 5.5). Het betreft vooral oudere inwoners. Er is weinig verschil tussen de beide inzamelgebieden. Buiten de bebouwde kom gaven relatief meer mensen aan nu minder afval te hebben (8%) dan binnen de bebouwde kom (1%). Oudere inwoner zeggen veel minder vaak dat ze nu meer afval hebben dan jonge inwoners of inwoners van middelbare leeftijd.

Figuur 5.5. Bent u tijdens de coronacrisis anders omgegaan met uw afvalinzameling? (meerdere antwoorden mogelijk)

Inwoners werden in de peiling gevraagd hoe de gemeente de afvalinzameling (nog) kan verbeteren. Vaker genoemde antwoorden zijn o.a. afval vaker ophalen, huidige situatie behouden, zwerfafval verminderen, meer of betere voorlichting/communicatie, stoppen met scheiden van afval of met omgekeerd inzamelen, meer containers plaatsen en meer inbreng van burgers. Daarnaast wil men dat er meer rekening gehouden wordt met ouderen en anderen die slecht ter been zijn.

“Vaker pmd ophalen. Met name in de zomermaanden kan het gaan stinken als je het moet opsparen. “

“Meer containers plaatsen, straks moeten we veel verder lopen.”

“Duidelijker en eenvoudig communiceren richting de inwoners”

“Terug naar de klike voor restafval”

“Denkt u wat meer om ouderen.”

“Deze vragenlijst komt na het besluit dat er omgekeerd ingezameld gaat worden. Daarmee hebben we als burger geen enkele invloed kunnen hebben op dat besluit.”

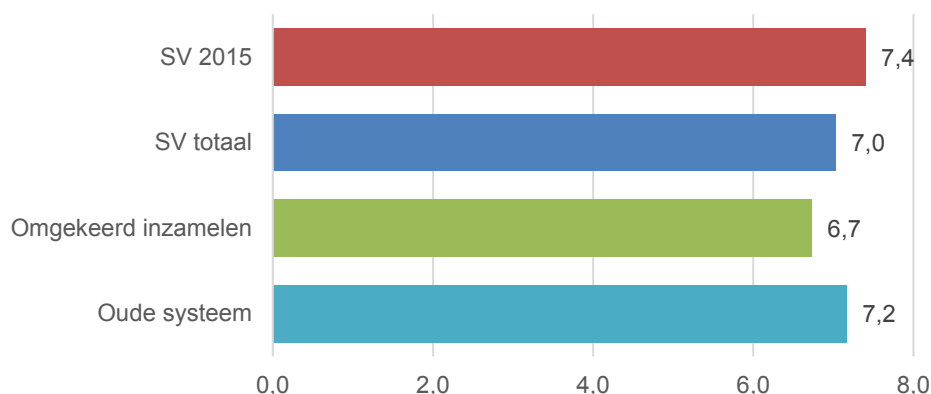
“Strenger op treden tegen zwerfafval”

“Stoppen met al het scheiden. In de media hoor ik dat het geen meerwaarde heeft en het is een hoop gedoe”

5.3. Afval scheiden

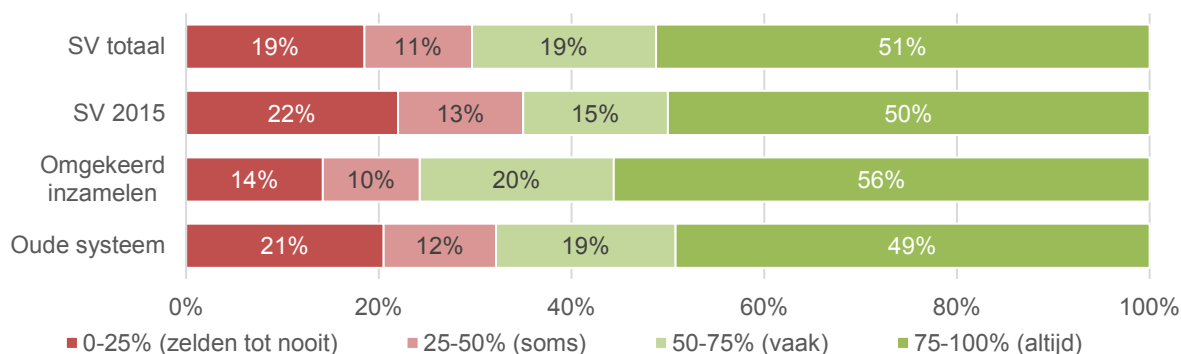
Inwoners van Stichtse Vecht geven de mogelijkheden om afval te scheiden een gemiddeld rapportcijfer van een 7. In 2015 was dat gemiddeld hoger (7,4). Waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd is het rapportcijfer lager dan in de gebieden waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd moet worden (zie figuur 5.6.). Ook is het aantal onvoldoendes in de plaatsen waar het omgekeerd inzamelen al is ingevoerd hoger (20% versus 13%). In 2015 was het oordeel over de mogelijkheden om afval te scheiden juist hoger in het gebied dat nu al omgekeerd inzamelt (7,6 vs. 7,3).

Figuur 5.6. Welk rapportcijfer geeft u de gemeente voor de mogelijkheden die worden geboden om uw afval te scheiden?

Ongeveer zeven op de tien inwoners scheiden GFT vaak tot altijd. In vergelijking met 2015 (65%) zijn iets meer inwoners GFT vaak tot altijd gaan scheiden. Dit aandeel is groter in de plaatsen waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd (76%) dan in plaatsen waar dat nog moet gebeuren (68%). Binnen de hoogbouw en binnen de laagbouw is dit verschil er ook: verschillen in verdeling van woningtypen vormen dus geen verklaring voor het verschil tussen de gebieden. Het aandeel vaak tot altijd scheiden (15%) in hoogbouw is veel lager dan in laagbouw (77%). Buiten de bebouwde kom wordt GFT beter gescheiden dan binnen de bebouwde kom (vaak tot altijd respectievelijk 85% en 69%).

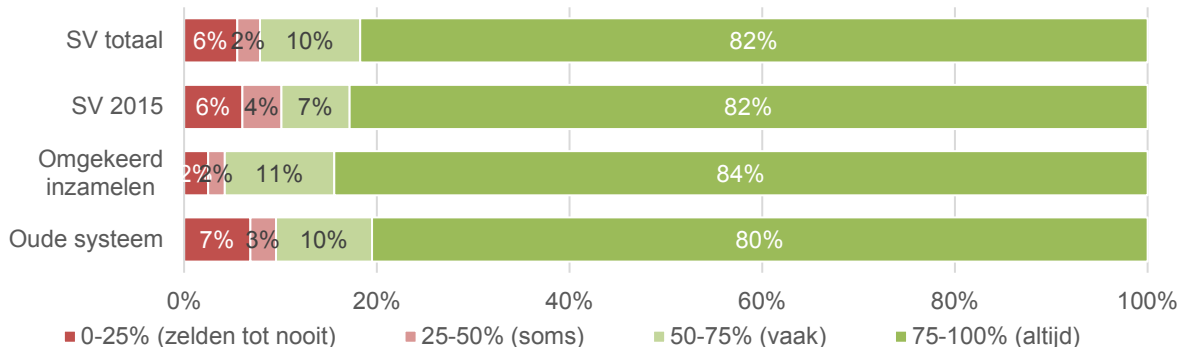
Figuur 5.7. Groente fruit en tuinafval (GFT). Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?²⁴

Voor papier geldt dat negen op de tien mensen in Stichtse Vecht dit vaak tot altijd scheiden van het restafval. In 2021 is dit aandeel vergelijkbaar met 2015. Waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd, scheiden meer inwoners hun papier (96%) dan in plaatsen waar dit nog ingevoerd moet worden (90%). Binnen de laagbouw is dit effect nog steeds aanwezig. Meer inwoners in laagbouw (94%) scheiden hun papier in vergelijking met hoogbouw (78%).

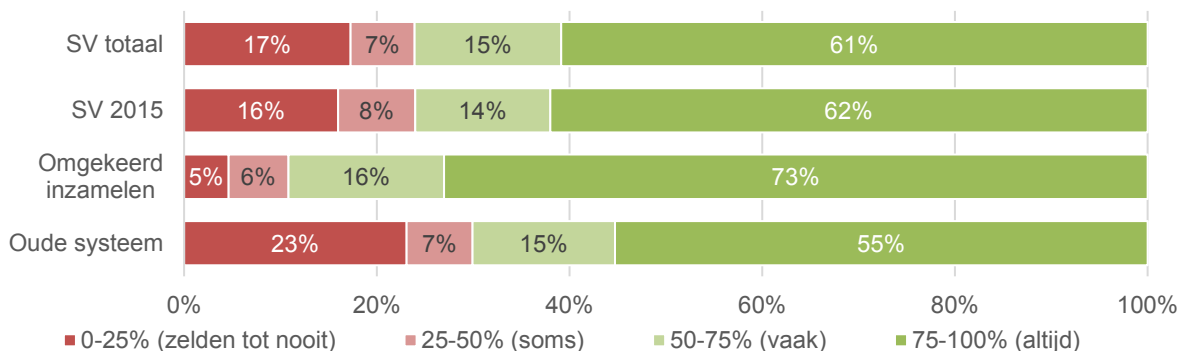
²⁴ In 2015 waren de antwoordopties 0-25% (= nooit), 25-50% (= soms), 50-75% (= vaak) en 75-100% (= altijd). Niet van toepassing is niet meegenomen, om goed te kunnen vergelijken met 2015.

Figuur 5.8. Papier. Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?

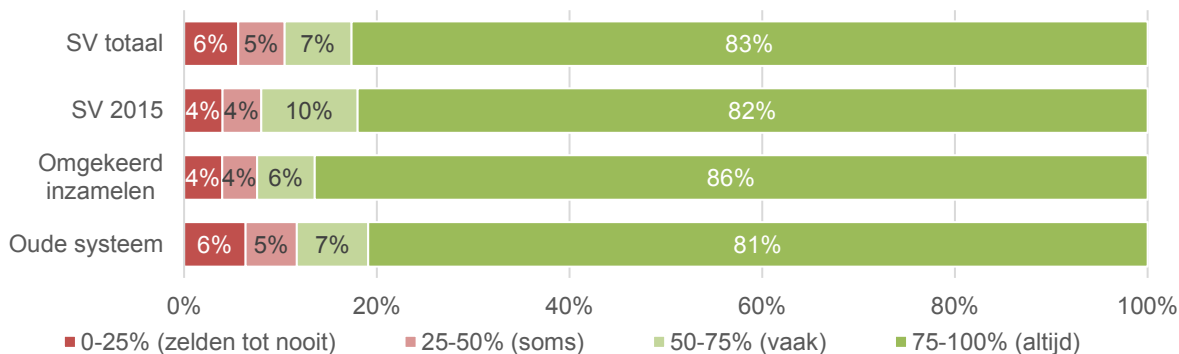
Driekwart van de inwoners van Stichtse Vecht scheidt PMD vaak tot altijd van het andere afval. Dit is gelijk aan 2015 (ook al ging het toen enkel om plastic). Daar waar men omgekeerd inzamelt, scheiden meer inwoners hun PMD (89%) dan in plaatsen waar dit nog ingevoerd moet worden (70%). In 2015 was dat verschil er niet. Dit geldt ook voor laagbouw in vergelijking met hoogbouw (respectievelijk 78% en 63%). Inwoners van 65 jaar en ouder scheidt PMD beter (89%) dan de jongere leeftijdsgroepen.

Figuur 5.9. PMD (Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drinkpakken). Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?²⁵

Negen op de tien inwoners scheidt glas vaak tot altijd van de rest van het afval. Dit aandeel is vrijwel gelijk aan de vorige meting. Ook zijn er geen verschillen gevonden tussen de beide afvalsystemen (de inzameling van glas is ook niet gewijzigd).

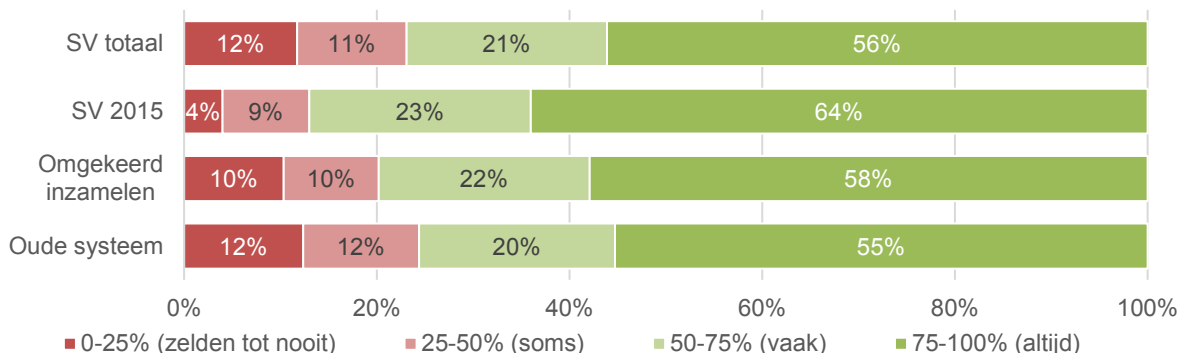
Figuur 5.10. Glas. Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?

²⁵ In 2015 werd Plastic verpakkingsmateriaal (kunststoffen) uitgevraagd i.p.v. PMD.

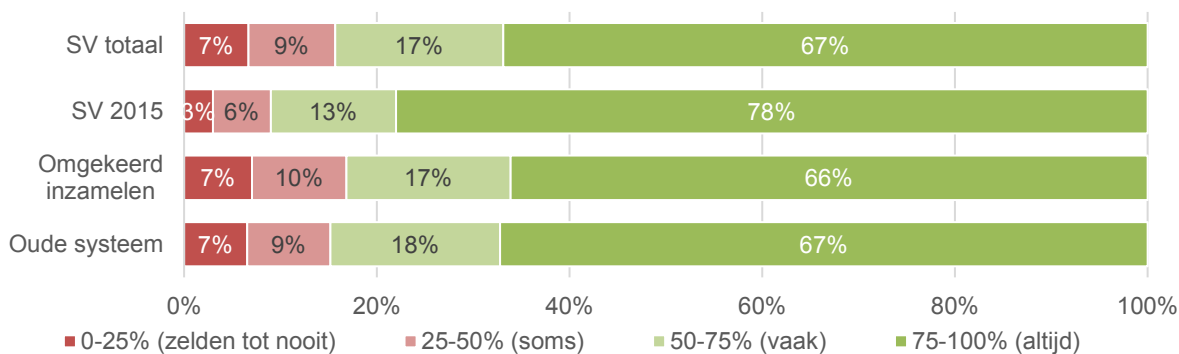
Bijna acht op de tien inwoners van de Stichtse Vecht scheiden textielafval van al het andere afval. Dit aandeel is lager dan in 2015. Er zijn geen verschillen gevonden tussen beide afvalsystemen. Dit is naar verwachting, aangezien de textielinzameling niet gewijzigd is. Huishoudens met thuiswonende kinderen scheiden textiel beter (79%) dan huishoudens zonder thuiswonende kinderen (74%).

Figuur 5.11. Textiel. Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?

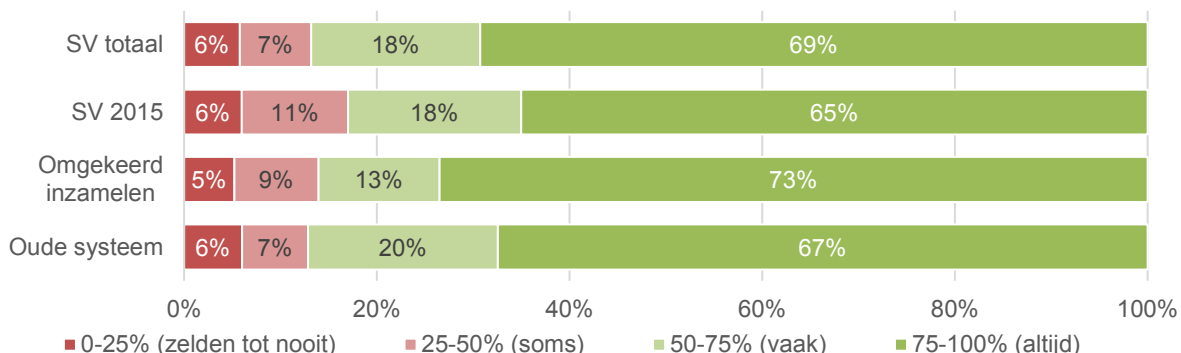
Acht op de tien inwoners houden klein chemisch afval apart van het restafval. In 2021 is dit aandeel kleiner dan in 2015 (91%). Er zijn geen verschillen tussen beide afvalsystemen. De afvalsystemen wijken niet van elkaar af op het gebied van klein chemisch afval.

Figuur 5.12. Klein chemisch afval. Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?

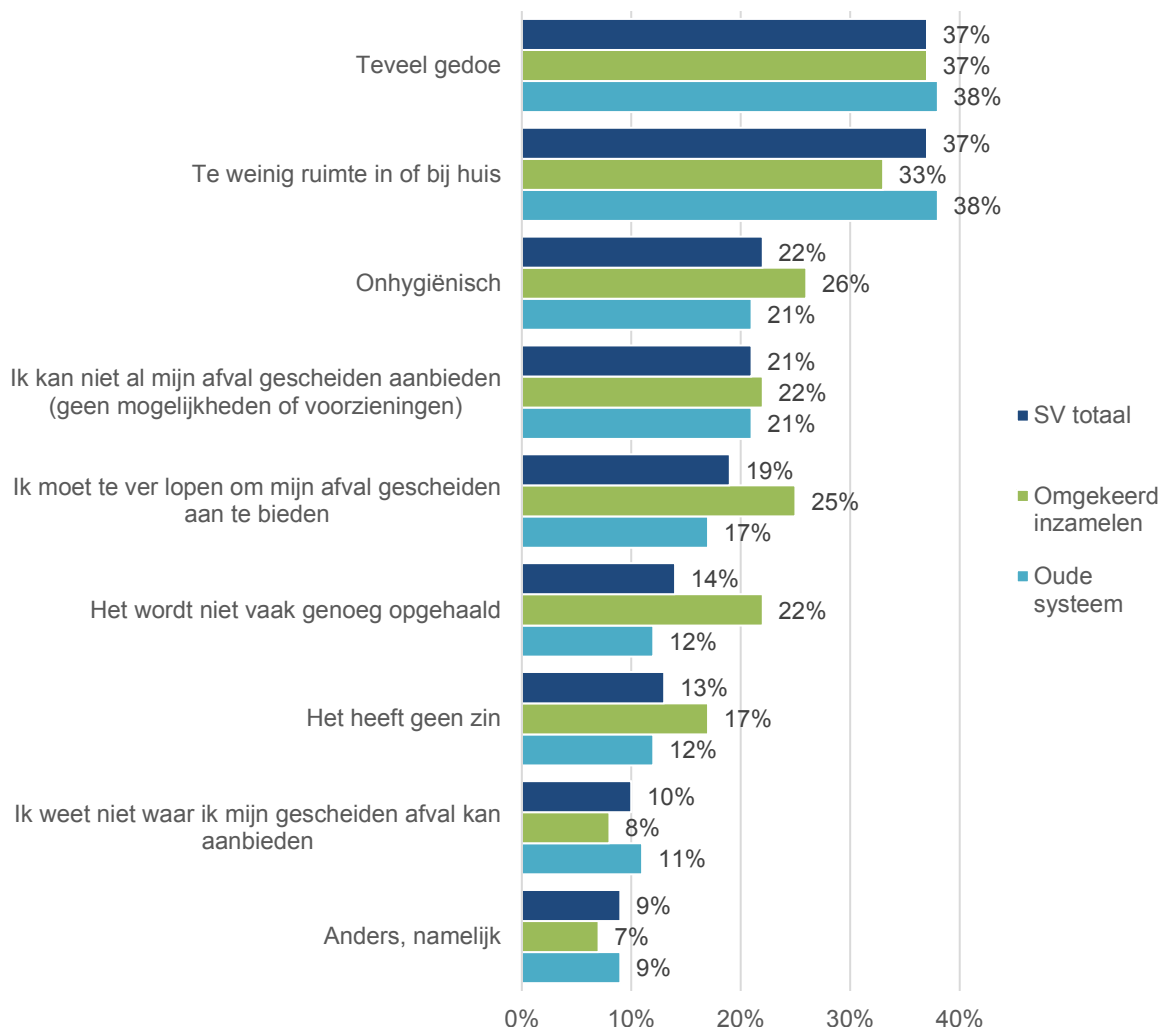
Bijna negen op de tien inwoners van Stichtse Vecht scheiden kleine elektrische apparaten van de rest van het afval. In vergelijking met 2015 zijn er in 2021 iets meer inwoners die kleine elektrische apparaten scheiden (2015: 83% en 2021: 87%). Ook hier zijn geen verschillen gevonden tussen beide afvalsystemen.

Figuur 5.13. Kleine elektrische apparaten. Als u naar uw huishouden kijkt, welk deel van onderstaande soorten afval houdt u bij benadering gescheiden van het restafval?

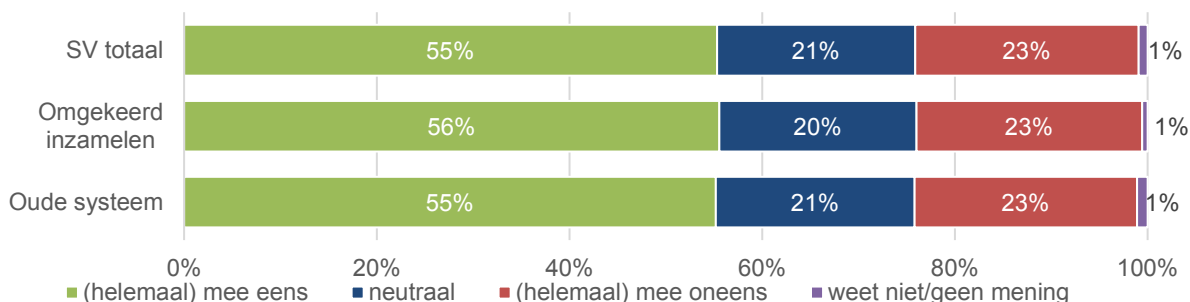
Inwoners van Stichtse Vecht die zelden/nooit of soms papier, PMD en/of GFT scheiden geven daar diverse redenen voor. Zij vinden het met name te veel gedoe of hebben te weinig ruimte in/bij huis (beide 37%). Ook hygiëne, de optie niet hebben en te ver moeten lopen worden vaak als reden genoemd (respectievelijk 22%, 21% en 19%). Waar omgekeerd inzamelen al is ingevoerd speelt het vaker dat afval niet vaak genoeg wordt opgehaald, in vergelijking met plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog ingevoerd moet worden. In laagbouw noemt men vaker dan in hoogbouw dat het niet vaak genoeg wordt opgehaald, te veel gedoe en onhygiënisch is. Bewoners van hoogbouw noemen juist vaker dat ze niet weten waar ze afval gescheiden moeten aanbieden en dat ze de mogelijkheden niet hebben.

Figuur 5.14. U gaf bij de vorige vraag aan dat u een of meerdere afvalstromen soms of nooit scheidt. Kunt u aangeven waarom? (meerdere antwoorden mogelijk) (alleen respondenten meegenomen die papier, PMD en/of GFT soms tot nooit scheiden, n=305)

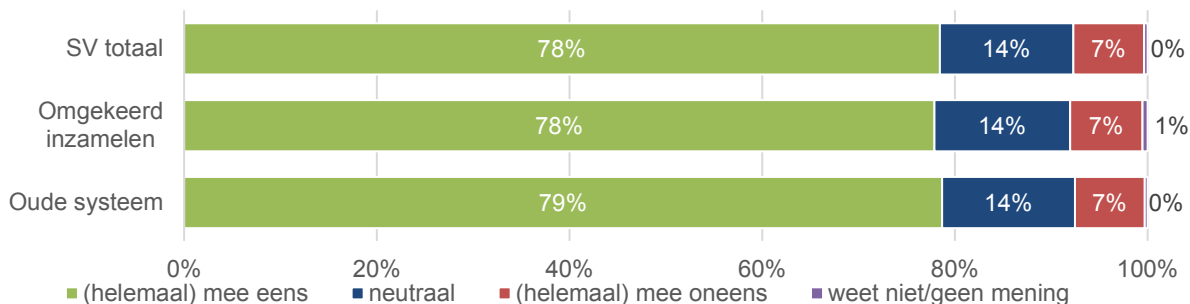
Meer dan de helft van de inwoners vindt dat de huidige manier van afval inzamelen aanspoort om afval te scheiden. Er zijn geen verschillen gevonden tussen beide afvalsystemen. Iets minder dan een kwart vindt dat het huidige systeem het scheiden van afval juist niet aanspoort. Dit geldt vaker voor bewoners van hoogbouw (34%) dan voor bewoners van laagbouw (22%) en ook meer voor inwoners onder de 40 jaar (31%) dan voor oudere inwoners.

Figuur 5.15. Stelling: De huidige manier van afval inzamelen spoort mij aan om afval te scheiden.

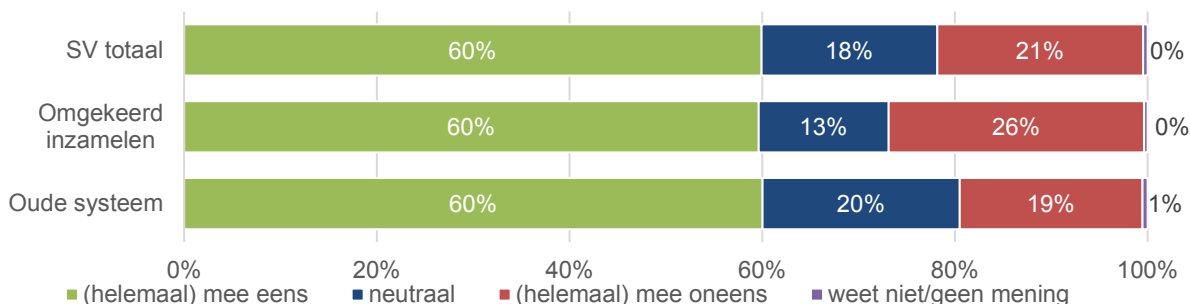
Een meerderheid van bijna acht op de tien inwoners vinden afval scheiden belangrijk. Zeven procent van de inwoners vindt dit niet belangrijk. Er zijn geen verschillen tussen beide afvalsystemen.

Figuur 5.16. Stelling: Ik vind afval scheiden belangrijk.

Zes op de tien inwoners van Stichtse Vecht kost het -naar eigen zeggen- weinig moeite om afval te scheiden. Ongeveer een op de vijf inwoners is het juist niet eens met de stelling. In plaatsen waar omgekeerd inzamelen is ingevoerd, geven meer inwoners aan het niet met de stelling eens te zijn (26%) dan in plaatsen waar het systeem nog niet is ingevoerd (19%). Dit effect is er nog steeds als we alleen kijken naar de groep die hun PMD, GFT en papier vaak tot altijd scheiden.

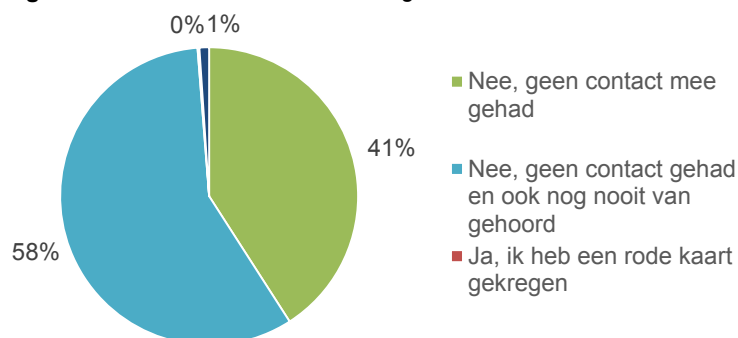
Figuur 5.17. Stelling: Het kost me weinig moeite om mijn afval te scheiden.

Afvalcoaches

Weinig respondenten hebben ervaring met de afvalcoaches. Binnen de groep van 852 respondenten heeft één respondent een rode kaart gekregen en hebben 12 respondenten een gesprek gehad met een afvalcoach. Ongeveer zes op de tien inwoners geven aan nog nooit van het fenomeen 'afvalcoach' gehoord te hebben. Binnen de leeftijdsgroep 65+ is dit aandeel, met 45 procent, lager dan in andere leeftijdsgroepen.

Figuur 5.18 Hebt u wel eens contact gehad met een afvalcoach?

5.4. Al wel of nog niet omgekeerd inzamelen

Al wel omgekeerd inzamelen

Een meerderheid van zes op de tien inwoners van de plaatsen die inmiddels omgekeerd inzamelen kennen vinden dat zij goed zijn geïnformeerd over de wijzigingen.

Meer dan de helft van de inwoners is tevreden over de plek van de ondergrondse containers. Ruim een op de vijf is daar niet tevreden mee. Binnen de bebouwde kom heerst veel meer tevredenheid over de plek dan buiten de bebouwde kom (respectievelijk 61% en 13% van de inwoners zijn tevreden).

De manier van inzamelen werkt goed voor 44% van de inwoners, en werkt niet goed voor 31% van de inwoners.

De groep inwoners die achter de nieuwe manier van inzamelen staat (42%), is groter dan de groep die niet achter de nieuwe manier van inzamelen staat (34%). Buiten de bebouwde kom geven relatief meer mensen 'weet niet/geen mening' aan (14%) dan binnen de bebouwde kom. Dat komt bij meerdere stellingen tot uiting. Wellicht merken mensen buiten de bebouwde kom minder verschillen ten opzichte van het oude systeem omdat buiten de bebouwde kom (soms) minder is veranderd.

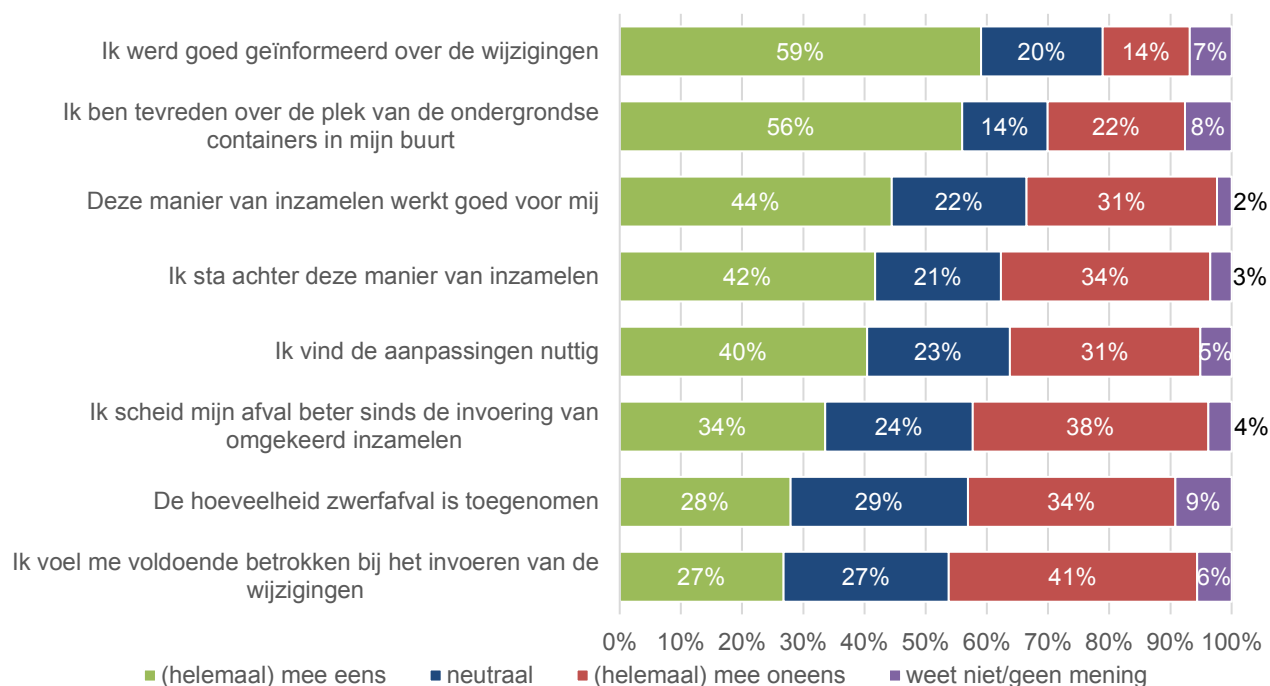
Vier op de tien inwoners vinden de aanpassingen die gepaard gaan met de invoering van het omgekeerd inzamelen nuttig en drie op de tien vinden dat juist niet. Binnen de bebouwde kom (43%) zien meer mensen het nut van de aanpassingen in dan buiten de bebouwde kom (20%).

De invoering van omgekeerd inzamelen zorgt voor 34% van de inwoners dat zij beter afval scheiden en voor 38% is dat niet het geval. Binnen de bebouwde kom zijn relatief meer mensen die aangeven dat ze door de invoering van het nieuwe systeem *niet* beter zijn gaan scheiden (41%) dan buiten de bebouwde kom (18%).

Volgens 28% van de inwoners is het zwerfafval toegenomen en volgens 34% niet.

Vier op de tien inwoners voelden zich onvoldoende betrokken bij het invoeren van de wijzigingen. Drie op de tien voelden zich wel voldoende betrokken. Inwoners vanaf 40 jaar voelden zich vaker voldoende betrokken (33%) dan de jongere inwoners (11%).

Figuur 5.19 Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen. n=340.

Nog geen omgekeerd inzamelen

Twee derde van de inwoners van plaatsen waar omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, verwacht dat er meer zwerfafval gaat komen.

Met de overige stellingen zijn meer mensen het niet eens dan wel eens. Zo vindt 37% van de inwoners dat de gemeente hen niet goed informeert over komende wijzigingen. Daar tegenover staat 31% die zich wel voldoende geïnformeerd voelt.

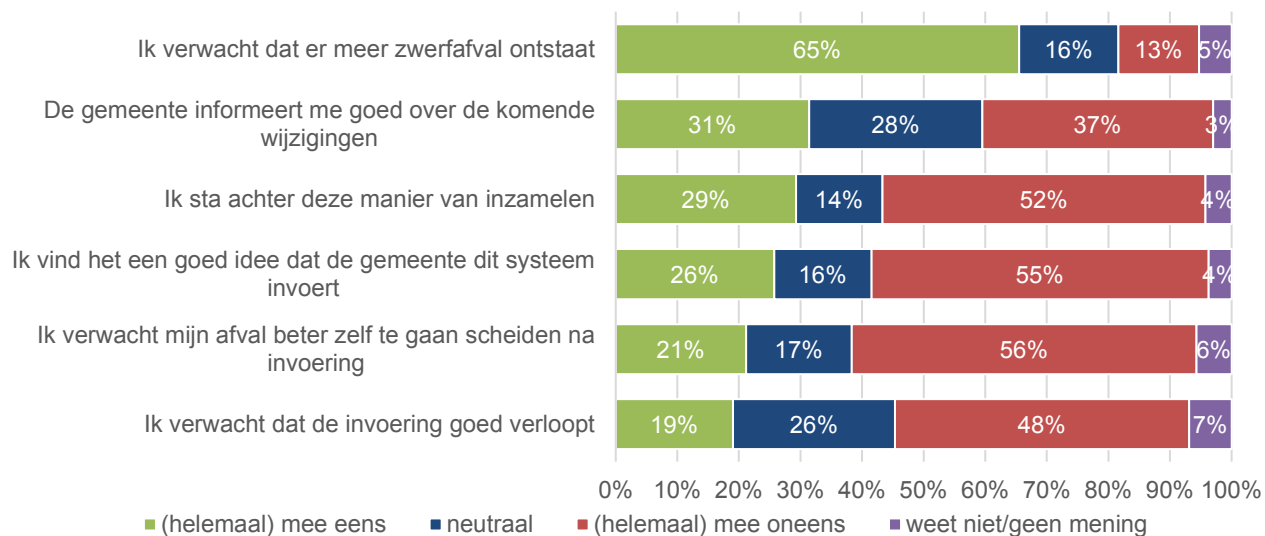
De helft van de inwoners in de plaatsen waar het omgekeerd inzamelen nog moet worden ingevoerd, staat daar niet achter. Drie op de tien inwoners zien het wel zitten.

Ook vinden vijf op de tien inwoners het geen goed idee dat de gemeente omgekeerd inzamelen invoert. Een kwart van de inwoners vindt het wel een goed idee.

Vijf op de tien inwoners verwachten afval na invoering van omgekeerd inzamelen niet beter te gaan scheiden en een op de vijf verwacht juist wel beter te gaan scheiden.

48% van de inwoners in deze plaatsen verwacht dat de invoering niet goed zal verlopen en een op de vijf verwacht dat de invoering wel goed zal verlopen. Binnen hoogbouw verwacht een kleinere groep dat de invoering niet goed verloopt (33%), in vergelijking met laagbouw (50%).

Figuur 5.20 Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen. n=512.

6. Bestuurlijke reactie

Datum

10 november 2021

Onderwerp

Bestuurlijke reactie rekenkameronderzoek Afvalbeleid

Bijlage(n)

n.v.t.

Beste heer Molenaar,

In 2021, een jaar voor het einde van de looptijd van de huidige Afvalvisie en het Grondstoffenplan, heeft de rekenkamer een rapport opgesteld over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het afvalbeleid over de jaren 2016 tot en met 2020 en naar de controle daarop door de raad. Tevens is gekeken naar de doorwerking van de aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamer uit 2015. De rekenkamer vraagt in haar brief van 1 september 2021 om een bestuurlijke reactie over met name de conclusies en aanbevelingen. Deze treft u onderstaand per onderwerp aan.

Algemeen

Het rapport geeft een goed beeld van de situatie tot en met 2020. Op dit moment is de invoering van omgekeerd inzamelen ook in de kernen van Maarssen Dorp, Oud Zuilen en Tienhoven afgerond. Dat houdt in dat tot op dit moment in circa twee derde deel van de gemeente omgekeerd inzamelen is ingevoerd. Volgens de actuele planning zal omgekeerd inzamelen in de (laatste) kernen Maarssenbroek en Kockengen in 2022 worden gerealiseerd met een mogelijke uitloop naar 2023. Daarmee is het project volledig afgerond.

Doeltreffendheid

De door uw commissie aangegeven rode draad dat een en ander doeltreffend is georganiseerd en praktisch organisatorisch ordentelijk is verlopen verloopt onderschrijven wij. Hier is hard aan gewerkt na de vaststelling van het Grondstoffenplan Stichtse Vecht 2016 – 2022 in 2016. Door discussies in de gemeenteraad over bron- en nascheiding zijn vertragingen opgelopen. De Corona-beperkingen en de vele wisselingen van portefeuillehouders Afval in de periode 2016 - 2022 waren ook vertragende factoren. Gelukkig is er nu zicht op de afronding van de implementatie van omgekeerd inzamelen. Een groot deel van de gestelde doelen uit het Grondstoffenplan 2016 - 2022 zijn gerealiseerd. Ook de aanbevelingen uit het rapport van 2015 zijn grotendeels opgevolgd. Het ultieme doel van 75 kg restafval per inwoner per jaar in 2022 wordt tot nu toe (helaas nog) niet gehaald. Terugkijkend was deze ambitie wellicht te hoog. Zeer zeker gezien de tot nu toe behaalde resultaten van rond de 190 kg aan restafval per inwoner per jaar. Er is dus nog een lange weg te gaan om deze doelstelling te behalen.

Uit de cijfers in Stichtse Vecht blijkt dat bronscheiding van grondstoffen stijgende is en dat de kwaliteit ervan goed is voor de recycling mogelijkheden. De landen van de Europese Unie om ons heen waaronder Nederland zetten in op een circulaire economie met onder andere (bron)scheiding van afvalstoffen als middel. De ambitie van het Rijk is nog steeds 75% bronscheiding met een perspectief dat er in 2050 geen huishoudelijke restafval meer verbrand wordt. Dat betekent dat gemeenten voortvarend moeten werken om per beleidsperiode het aandeel te verbranden restafval te verminderen. Hierin achten wij omgekeerd inzamelen passend en doorgaan op deze weg zal tot betere inzamelresultaten leiden naast de andere per beleidsperiode nog te nemen flankerende maatregelen. Naast het meetbare doel van restafval van aantal kg per inwoner per jaar zal dit ook bijdragen aan andere minder concreet meetbare doelen die wij nastreven zoals minder CO2, minder fijnstof, gezondere lucht, minder verspilling en minder onnodig water- en energieverbruik. Door omgekeerd inzamelen worden ook deze doelen indirect gediend. In de nieuwe beleidsperiode na 2022 kan de nieuwe gemeenteraad de ambitie bepalen van alle (nieuwe)

afvalbeleidsdoelen. Wij zien dat het huidige beleid met het oog op 2050 doeltreffend te noemen is. Dit beleid kan in de nieuwe beleidsperiode na 2022 verder verbeterd en vernieuwd worden.

Doelmatigheid

De door de rekenkamer getrokken conclusie dat de doelmatigheid van het beleid lager is dan vooraf werd gedacht verdient naar onze mening enige nuancering. De verhoging van de afvalstoffenheffing is helaas veroorzaakt door externe marktontwikkelingen en doet in onze ogen niets af aan het doelmatig bereiken van de behaalde resultaten. Door onze inspanningen is de afvalstoffenheffing jaarlijks structureel minder gestegen dan zonder deze resultaten het geval zou zijn geweest. Ook de eerder gemelde vertragingen hebben helaas de doelmatigheid negatief beïnvloed.

Doorwerking van de aanbevelingen uit het rapport van 2015

Het bijstellen van het ambitieniveau door de gemeenteraad van bijvoorbeeld het aantal kg per inwoner per jaar restafval is in onze ogen een terechte opmerking in het kader van de begrotingscyclus.

Aanbevelingen

De twee door u in het rapport genoemde aanbevelingen voor de raad (instellen raads werkgroep en monitoring) nemen wij over als bespreekstuk voor de nieuwe raad na de verkiezingen van maart 2022. De kanttekening die wij hierbij willen maken is dat benchmarks en verdergaande monitoring relatief veel ambtelijke capaciteit kosten waardoor er minder capaciteit overblijft om voortgang te geven aan de kerntaken (nieuw (afval)beleid), en andere prioriteiten (service aan de inwoners) waardoor de doelmatigheid afneemt.

Nascheiding/bronscheiding

Blijkens een recent rapport van de Nederlandse Vereniging voor Reinigingsdirecteuren (Handreiking afvalbeleid gemeenten, d.d. juli 2021) ligt de keuze voor de variant van nascheiding niet voor de hand bij het systeem van omgekeerd inzamelen. Volgens de NVRD kleven er teveel nadelen aan. Voor Stichtse Vecht geldt dat de invoering van omgekeerd inzamelen in de twee laatste kernen van de gemeente al in een dermate vergevorderd stadium is dat onderzoek / discussie over nascheiding ons inziens niet meer in de rede ligt. Het streven is om eind 2022 omgekeerd inzamelen in de gehele gemeente ingevoerd te hebben. Voor nascheiding van Plastic Metalen en Drinkkartons (PMD) heeft de gemeente geen contracten met verwerkers terwijl de bestaande verwerkingscapaciteit in Nederland al te gering is voor de vraag van met name de grote steden. Elke vorm van vertraging zal de gemeente per maand veel geld kosten en (negatieve) publiciteit opleveren.

Inwonerspeiling/klachtenanalyse

Dit heeft sinds enkele jaren onze aandacht en het valt op dat het aantal klachten na de periode van de invoering van omgekeerd inzamelen in die betreffende gebieden fors afneemt ten opzichte van structurele klachten in de jaren ervoor.

Kringloopwinkels

Jaarlijks vinden gesprekken plaats in relatie tot de bestaande afvalscheidingsstations en sinds 2021 ook over het nog nieuw te realiseren afvalscheidingsstation.

AVU en prijschommelingen in de markt

De mogelijkheden om toekomstige prijschommelingen in de markt te beperken kunnen worden onderzocht. Bekend is dat gemeenten bijna unaniem tegen grote financiële reserves van gemeenschappelijke regelingen zijn en daarmee is een mogelijke oplossing bij de AVU ons inziens niet opportuun.

Conclusies

Ons college stemt in hoofdlijnen in met de inhoud van het rapport alsmede met de conclusies / aanbevelingen behoudens enkele in deze reactie benoemde kanttekeningen. Het is aan de nieuwe gemeenteraad en het nieuw te vormen college van burgemeester en wethouders om samen met de

ambtelijke organisatie en inwoners/bedrijven de nieuwe afvalbeleidsperiode (grondstoffenbeleidsperiode) gestalte te geven na 2022.

Met vriendelijke groet,

Namens de burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht,

Trijntje de Kraker
Teammanager Ontwikkeling Leefomgeving en Economie

7. Nawoord rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft met belangstelling en waardering kennis genomen van de bestuurlijke reactie van het college. Het college geeft aan op hoofdlijnen in te stemmen met de inhoud van het rapport en de conclusies en aanbevelingen te onderschrijven behoudens enkele kanttekeningen. Bij de reactie van het college willen wij nog enkele opmerkingen maken.

Ambitieniveau

Het college constateert dat het ultieme doel van 75 kg restafval per inwoner per jaar in 2022 tot nu toe (helaas nog) niet gehaald wordt en dat terugkijkend deze ambitie wellicht te hoog was. De rekenkamercommissie merkt volledigheidshalve op dat deze ambitie nog wel als zodanig is opgenomen in de programmabegroting 2022. Mogelijk zal dit in de volgende raadsperiode, waarin wordt gesproken over dit onderwerp, nog aanleiding geven tot een begrotingswijziging. Dit is dan vooruitlopend op de beleidsperiode na 2022, waarop het college doelt. Het college plaatst de effectiviteit van het huidige beleid in het perspectief tot 2050. Naar onze mening is dat wel erg breed. Wij geven raad en college in overweging om de beoogde aanpassingen te voorzien van mijlpalen waarmee veel eerder de voortgang gevolgd kan worden.

Benchmarks en monitoring

Het college stelt dat onze aanbeveling om aandacht te schenken aan benchmarks en monitoring ten koste gaat van kerntaken (nieuw beleid) en andere prioriteiten (service aan de inwoners). Wij merken op dat de vinger aan de pols houden bij de uitvoering van vastgesteld beleid, onder meer met benchmarks en monitoring, van essentieel belang is om de gestelde ambitieuze doelen te realiseren. Deze benchmarking en monitoring zijn geen doel op zich, maar een middel om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te kunnen beoordelen. Dat betreft zowel de informatiepositie van het college als de raad. Zodat bijsturing op basis van de verworven inzichten mogelijk is. Wij zien hierin geen tegengesteld belang ten opzichte van nieuw beleid en andere prioriteiten. Bovendien menen wij dat juist ook op het terrein van het afvalbeleid veel discussies worden gevoerd over de meest effectieve en efficiënte methoden van inzameling, gegeven de gestelde doelen. Juist dan is de beschikking over relevante en vergelijkbare informatie om van te leren en te verbeteren van groot belang.

Kanttekeningen van het college bij beslispunt 3

Uit de reactie van het college blijkt dat het college bij enkele aanbevelingen kanttekeningen plaatst. Dat betreft in het bijzonder de implementatie van de aanbevelingen aan het college (beslispunt 3a t/m 3d). Deze kanttekeningen kunt u betrekken bij de behandeling van het raadsvoorstel en de besluitvorming hierover. Op een enkel punt willen wij nog ingaan.

Nascheiding / bronscheiding

Het college stelt in reactie op beslispunt 3a dat de invoering van omgekeerd inzamelen in de twee laatste kernen van de gemeente al in een dermate vergevorderd stadium is dat onderzoek / discussie over nascheiding niet meer in de rede ligt. Wij hebben begrip voor dit standpunt, maar merken wel dat het bij nascheiding in dit verband ging om kernen met achterblijvende afvalprestaties ten opzichte van de rest van de gemeente. Wij menen dat een reflectie op de meest effectieve methode van afvalinzameling niet los gezien kan worden van de feitelijke prestaties in relatie tot de mate waarin de gestelde doelen worden bereikt.

De rekenkamercommissie hoopt met het onderzoek en rapport een bijdrage te hebben geleverd aan de verdere ontwikkeling van het afvalbeleid en ziet de behandeling van het rapport door de raad met belangstelling tegemoet.

Bijlage 1 Bronnen

Visie op afval? Een onderzoek naar het afvalbeleid van Stichtse Vecht (mei 2015).

Nulmeting afval & duurzaamheid Stichtse Vecht – juli 2015.

Van afvalstof naar grondstoffen 2016 – 2022 (september 2015).

Grondstoffenplan Stichtse Vecht 2016 – 2022 en uitvoeringsprogramma's

Uitvoeringsplan grondstoffenplan 2018

- Uitvoeringsplan grondstoffenplan 2019
- Uitvoeringsplan grondstoffenplan 2020
- Uitvoeringsplan grondstoffenplan 2021

Afvalstoffenverordening 2017 en het uitvoeringsbesluit

Raadsinformatiebrieven

- 28-01-2016 - Afvalvisie
- 04-02-2016 - Plastic
- 12-05-2016 - Duurzaamheid in aanbestedingen AVU
- 19-05-2016 - Pilots Afvalcoach
- 14-07-2016 - Pilots Uitvoeringsprogramma grondstoffen 2016
- 17-11-2016 - Uitvoeringsprogramma grondstoffen 2017
- 24-11-2016 - Toekomstvisie AVU
- 01-12-2016 - Inzameling en recycling kunststof verpakkingen.
- 01-12-2016 - Inzameling PMD (Plastic, Metalen en Drankenkartons)
- 01-12-2016 - Papierinzameling Kockengen
- 15-12-2016 - Vervolg inzameling PMD (Plastic, Metalen en Drankenkartons)
- 15-02-2017 - Uitnodiging deelname project 100 – 100 –100 (Afval)
- 18-05-2017 - Tussenstand uitzetten minicontainers voor oud papier
- 15-06-2017 - Wecycle Recycle Certificaat 2016
- 21-09-2017 - Rapport CPB over de inzameling van plastic, blik en drinkpakken (PMD)
- 12-01-2018 - Aanscherping afspraken inzameling PMD
- 01-03-2018 - Uitvoeringsprogramma grondstoffen 2018
- 19-04-2018 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Nigtevecht
- 26-4-2018 - Extra ondergrondse containers voor PMD in Maarssen, Oud-Zuilen en Breukelen
- 03-05-2018 - Ontwikkelingen bij kringloopwinkel De Sirkel Maarssen
- 1-11-2018 - Besluit vaststelling tekst gemeenschappelijke regeling AVU
- 22-11-2018 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Vreeland en Loenersloot
- Onbekend - Uitvoeringsprogramma grondstoffen 2019
- 10-01-2019 - Nieuwe inzamelaar kliko's en verzamelcontainers
- 17-01-2019 - Nieuwe inzamelaar kliko's en verzamelcontainers (update)
- 31-01-2019 - Update afvalinzameling (2)
- 13-06-2019 - Nieuwe overeenkomst Stichting Inzameling Oud Papier Stichtse Vecht en gemeente getekend
- 19-9-2019 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Loenen aan de Vecht en Nieuwersluis
- 26-9-2019 - Kerstbomeninzameling 2020
- 21-11-2019 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Loenen a/d Vecht en Nieuwersluis
- 28-11-2019 - Begrotingswijzigingen Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
- Eind 2019 - Kerstbomeninzameling 2020
- 23-1-2020 - Uitvoeringsprogramma grondstoffen 2020²⁶

²⁶ Het gaat dan om een aankondiging/mededeling. Het uitvoeringsprogramma zelf wordt niet meegestuurd.

- 26-3-2020 - Ontwerpbegroting AVU 2021
- 2-4-2020 - Omgekeerd inzamelen (Breukelen en Nieuwer ter Aa inloopbijeenkomsten))
- 9-5-2020 - Update ontwikkelingen bij Stichting kringloopwinkel De Sirkel Maarssen
- 11-6-2020 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Breukelen en Nieuwer Ter Aa (locatiekeuzes)
- 25-6-2020 - Stand van zaken nieuwe locatie Afvalscheidingsstation
- 19-11-2020 - Kerstbomeninzameling 2021
- 17-06-2021 - Implementatie omgekeerd inzamelen in Maarssen, Oud-Zuilen en Tienhoven

Raadsvragen

<i>Wanneer</i>	<i>Onderwerp</i> ²⁷	<i>Wie</i>
15-02-2016	Plastic afval (verstopping containers)	Lokaal Liberaal
??-??-2017	Bronscheiding vs. nascheiding PMD	Lokaal Liberaal
??-10-2017	Containers die langs de weg blijven staan	Maarssen 2000
31-10-2017	Afval bij nieuwe flat in Bisonspoor	PVDA
23-05-2017	Storten puin bij afvalscheidingsstations	Stichtse Vecht Beweegt
??-02-2018	Ondergrondse afvalcontainers	Stichtse Vecht Beweegt
08-11-2018	Technische vraag over zakken tuinafval	Streekbelangen
15-01-2019	Ophaalfrequentie van PMD-afval	CU-SGP
??-03-2019	Technische vraag Afvalbakken	Streekbelangen
21-05-2019	Voorzieningen voor mensen met een beperking	CDA
28-06-2018	Blijvende signalen over gebreken in afhalen afval door SUEZ (nu PreZero)	GroenLinks
10-08-2018	Uitgangspunten en randvoorwaarden afvalscheidingsstations	PVDA
05-11-2019	Zwerfafvalvergoeding	Het Vechtse Verbond
18-04-2020	Bronscheiding vs. nascheiding PMD	Lokaal Liberaal
23-06-2020	Gescheiden inzamelen afval (n.a.v. berichtgeving Utrecht)	PVV
07-07-2020	Frequentie legen PMD-containers	CDA
08-07-2020	PMD-inzameling	Streekbelangen
18-02-2020	College notulen versnelling afvalscheidingsstation	Lokaal Liberaal
12-05-2020	Proef nascheiding PMD in Stichtse Vecht	Lokaal Liberaal
25-01-2021	Afvalinzameling ondergrondse containers	Samen Stichtse Vecht
10-03-2021	Chips op OPK en PMD kliko's	Lokaal Liberaal
10-03-2021	Kettingbeding Renewi	Lokaal Liberaal

Overig

- Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer, 25 januari 2021. Beschrijvend onderzoek van IPR Normag, in opdracht van Rijkswaterstaat.
- Atlas van de lokale lasten 2021 - Coelo.

²⁷ Hoofdonderwerp, vaak zijn er meerdere deelvragen.

Bijlage 2 Geïnterviewden

Ambtelijk

- Afdelingshoofd Economie en Duurzaamheid
- Beleidsadviseur Duurzaamheid
- Beleidsadviseur Duurzaamheid
- Uitvoerend beleidsadviseur Duurzaamheid
- Commissiegriffier Fysiek domein

Bestuurlijk

- Wethouder Duurzaamheid
- 12 Raadsleden en commissieleden

Partners

- Vertegenwoordiger AVU
- Vertegenwoordiger SUEZ (nu PreZero)
- Vertegenwoordiger Renewi
- Vertegenwoordiger Kringloop Mijdrecht
- Vertegenwoordiger Kringloopwinkel de Sirkel
- Vertegenwoordiger Stichting Inzameling Oud-Papier Stichtse Vecht